

**NL-HtSA Archiefnummer 0011 Dorps- en gemeentebestuur Engelen, 1812-1964 en  
Engelen- Bokhoven 1922-1946  
Versie 20 februari 2020**

Maker: M. van Heumen, 1984  
Ingevoerd: 1<sup>e</sup> ged. (t/m inv.nr. 223, hier OCR 22-06-2004) A.M. Aarts 20-08-2004; rest (OCR door G. Verbeek thuis): G. Verbeek 30-08-2004; in Access door A. Luysterburg 10-02-2005  
Wijzigingen: Gecontroleerd door R. Bruijsten eerste gedeelte 21-1-2005, rest 26-01-2005; verdere correcties en vooral layout J. Buiks 05-02-2005;  
Deze versie is geconverteerd naar Access door Adrie L.

Bewerking en aanvulling: V. Paquay augustus 2012 afgesloten.

Opnieuw getypt vanwege lastige layout door Ine van de Pas, najaar 2012

**INVENTARIS VAN DE ARCHIEVEN  
VAN DE GEMEENTE 'S-HERTOGENBOSCH**

**ENGELN**

**(1812) 1821 – 1921 (1964)**

**EN**

**ENGELN – BOKHOVEN**

**1922 – 1946**

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| Inleiding .....                                                       | 7  |
| 1.1 GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE .....                                | 7  |
| 1.2 GESCHIEDENIS VAN DE BESTUURSINSTELLINGEN.....                     | 8  |
| 1.2.1 Het gemeentebestuur .....                                       | 8  |
| 1.2.2 Het burgerlijk- of algemeen ambestuur .....                     | 9  |
| 3. GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEF.....                                  | 10 |
| 4. VERANTWOORDING VAN DE INVENTARISATIE .....                         | 13 |
| 5. NOTEN .....                                                        | 14 |
| 6. LITERATUUR EN BRONNEN.....                                         | 15 |
| I. ARCHIEF VAN HET GEMEENTEBESTUUR .....                              | 16 |
| A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD.....                                     | 17 |
| 1. PRESENTIELIJSTEN EN NOTULEN .....                                  | 17 |
| 2. PROCESSEN-VERBAAL, BEKENDMAKINGEN EN VERORDENINGEN .....           | 19 |
| 3. INGEKOMEN EN UITGAANDE STUKKEN .....                               | 20 |
| 4. STATISTIEKEN EN VERSLAGEN .....                                    | 24 |
| B. STUKKEN VAN BIJZONDERE AARD .....                                  | 26 |
| 1. ORGANISATIE.....                                                   | 26 |
| 1.1 Grondgebied, eigendommen en rechten .....                         | 26 |
| 1.1.1. Grondgebied .....                                              | 26 |
| 1.1.2. Eigendommen en rechten .....                                   | 27 |
| 1. Algemeen.....                                                      | 27 |
| 2. Verwerving en vervreemding.....                                    | 27 |
| 3. Visgronden.....                                                    | 28 |
| 4. Beheer en exploitatie .....                                        | 29 |
| 4. Inscharing van de Gemeenteweide .....                              | 31 |
| 5. Raadhuis en schoolgebouw met onderwijzerswoning.....               | 31 |
| 6. Leningen .....                                                     | 32 |
| 1.2 BESTUUR EN PERSONEEL .....                                        | 33 |
| 1.2.1. Bestuur.....                                                   | 34 |
| 1.2.2. Personeel.....                                                 | 35 |
| 1.4. Administratie en archief .....                                   | 37 |
| 1.3. FINANCIËN .....                                                  | 38 |
| 2. BELASTINGEN .....                                                  | 49 |
| 2.1. Gemeentelijke belastingen .....                                  | 49 |
| 2.1.1. Hondenbelasting.....                                           | 49 |
| 2.1.2. Vergunningsrecht tot verkoop van sterke drank.....             | 49 |
| 2.1.3. Opcenten op de grondbelasting / plaatselijke belastingen ..... | 50 |
| 2.1.4. Begrafenisrechten.....                                         | 50 |
| 2.1.5. Schoolgeld .....                                               | 51 |

|         |                                                                                                        |    |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1.6.  | Leges .....                                                                                            | 52 |
| 2.2.    | Rijksbelastingen.....                                                                                  | 52 |
| 2.2.1.  | Grondbelastingen .....                                                                                 | 53 |
| 2.2.2.  | Personele en vermogensbelasting .....                                                                  | 55 |
| 2.2.3.  | Patentbelasting .....                                                                                  | 55 |
| 2.2.4.  | Accijns op het gemaal, bij wijze van belasting ( <i>admodiatie</i> ) geheven .....                     | 56 |
| 2.2.5.  | Recht van zegel en registratie .....                                                                   | 56 |
| 3.      | VERKIEZINGEN .....                                                                                     | 57 |
| 3.1.    | Bovenlokale verkiezingen .....                                                                         | 57 |
| 4.      | BEVOLKING .....                                                                                        | 64 |
| 4.1     | Bevolkingsstaten.....                                                                                  | 64 |
| 6.1.1.1 | 4.2 Volkstellings- en bevolkingsregisters.....                                                         | 64 |
| 4.3.    | Registers van vestiging en vertrek, akten van woonplaatsverandering en verklaring van goed gedrag..... | 66 |
| 5.      | OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID .....                                                                      | 67 |
| 5.1.    | Openbare orde.....                                                                                     | 67 |
| 5.2.    | Openbare veiligheid.....                                                                               | 71 |
| 5.2.1.  | Redding van drenkelingen.....                                                                          | 72 |
| 5.2.2.  | Brandweer .....                                                                                        | 73 |
| 5.2.3.  | Lichten van vaartuigen .....                                                                           | 73 |
| 6.      | OPENBARE GEZONDHEID EN VOLKSHUISVESTING .....                                                          | 73 |
| 6.1.    | Openbare gezondheid .....                                                                              | 73 |
| 6.1.1.  | Besmettelijke ziekten .....                                                                            | 74 |
| 6.1.2.  | Begraafplaats en zorg voor de doden .....                                                              | 76 |
| 6.1.3.  | Hinderlijke, gevaarlijke of schadelijke inrichtingen .....                                             | 76 |
| 6.2.    | Volkshuisvesting .....                                                                                 | 77 |
| 7.      | VERKEER EN WATERSTAAT .....                                                                            | 78 |
| 7.1.    | Straatwegen.....                                                                                       | 78 |
| 7.2.    | Waterwegen.....                                                                                        | 79 |
| 7.3.    | Veren, bruggen, sluizen, dijken en kaden .....                                                         | 80 |
| 8.      | ARMENZORG EN MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN .....                                                      | 81 |
| 8.1.    | Armenzorg .....                                                                                        | 81 |
| 8.2.    | Maatschappelijke voorzieningen .....                                                                   | 83 |
| 9.      | ONDERWIJS EN GEESTELIJK LEVEN.....                                                                     | 87 |
| 9.1.    | Onderwijs.....                                                                                         | 87 |
| 9.1.1.  | Algemeen.....                                                                                          | 87 |
| 9.1.2.  | Openbaar lager onderwijs .....                                                                         | 88 |
| 9.1.3.  | Bijzonder lager onderwijs .....                                                                        | 89 |
| 9.1.4.  | School- en volksbibliotheek .....                                                                      | 90 |

|           |                                                  |     |
|-----------|--------------------------------------------------|-----|
| 9.2.      | Kerkgenootschappen.....                          | 90  |
| 10.       | ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN.....                 | 90  |
| 10.1.     | Landbouw en veeteelt .....                       | 90  |
| 10.1.1.   | Algemeen.....                                    | 90  |
| 10.1.2.   | Veeziekten .....                                 | 93  |
| 10.2.     | Distributie van goederen.....                    | 94  |
| 10.3.     | Broodzetting.....                                | 95  |
| 10.4.     | Tiendrechten.....                                | 95  |
| 10.5.     | Nijverheid en industrie .....                    | 96  |
| 11.       | MILITAIRE ZAKEN .....                            | 96  |
| 11.1.     | Nationale militie .....                          | 96  |
| 11.2.     | Schutterij.....                                  | 99  |
| 11.3.     | Landstorm .....                                  | 99  |
| 11.4.     | Landweer .....                                   | 100 |
| 11.5.     | Militaire Collectes.....                         | 100 |
| 11.6.     | Inkwartiering, leveranties en spandiensten ..... | 100 |
| II.       | GEDEPONEERDE ARCHIEVEN .....                     | 103 |
| Bijlage 1 | .....                                            | 104 |
| Bijlage 2 | .....                                            | 105 |
| Bijlage 3 | .....                                            | 107 |

## **VOORWOORD**

Deze inventaris kwam tot stand onder leiding van mr. J.A.M. Hoekx in het kader van mijn stage aan het Stadsarchief 's-Hertogenbosch.

Voor zijn begeleiding en hulp, alsmede voor de deskundige adviezen van de heer J.P.M. Buiks en het uittypen an de inventaris door mevrouw M. van de Vliert-Heeren, ben ik zeer dankbaar. Mijn dank gaat ook uit naar de (oud) medewerker(s) van de archiefbibliotheek, de dames R. Wijnands en A. van Kasteren en de heer W. de Gouw, die gedurende het grootste gedeelte van mijn stageperiode mijn werkzaamheden als bibliothecaris op hun schouders hebben genomen en daardoor mijn stage zeer hebben verlicht.

### **Voorwoord bij de bewerking (2008)**

Doel was tot een definitieve inventarisatie te komen van het gehele bestand 1820-1946. Bij de voorlopige inventaris voor het tijdvak tot 1922 waren niet alle stukken op hun plaats terechtgekomen. Toegewezen nummers waren niet te vinden; dozen vol voorlopig beschreven maar vooral niet beschreven stukken waren als minder belangrijk ter zijde gehouden. Voor sommige werd zelfs overwogen tot vernietiging over te gaan.

Bij het archief uit de periode vanaf de fusie met Bokhoven 1922 was niet meer dan een globale volgorde van de dozen aangehouden.

Alle stukken die na 1946 vallen zijn uiteraard overgebracht naar het dossier gedeelte. Ook nog stukken expliciet toegezonden en gericht aan Bokhoven bleken zich onder het niet-geïntroduceerde gedeelte te bevinden, maar zelfs ook nog onder het wel bewerkte deel!

### **Principieel uitgangspunt: integraal dorpsarchief**

Het Bossche Stadsarchief is tegenwoordig verantwoordelijk voor de bewaring van drie archieven afkomstig van aangrenzende dorpen die in de gemeente 's-Hertogenbosch zijn opgegaan. Die van Bokhoven en Rosmalen zijn al enige tijd geleden definitief geïntroduceerd. De schriftelijke nalatenschap van deze verdwenen dorpsbesturen ligt hiermee vast. Rosmalen had voor de annexatie zelfs al haar bestanden geordend bewerkt en geselecteerd. Zoals al te vaak gebeurd is, gebeurde dit met de opvattingen van de jaren 'zeventig' waardoor veel verloren in gegaan.

Het archief van de gemeente Bokhoven is een apart geval doordat het gelicht is uit het archief van Engelen, waarnaar het in 1922 is overgebracht.

Ondanks opgelopen zo niet moedwillige aangebrachte verliezen (met een twijfelachtige deskundigheid/inzicht in het dorpsarchief en de niet al te beste materiële staat is het overgeleverde archief van Engelen nog de enige mogelijkheid die bestaat om een zo authentiek mogelijk beeld te krijgen van een eenvoudige dorpsadministratie dat in de praktijk bijna neerkwam op een eenmansbedrijf. Juist sporen van sub-administratie, vaak in de vorm van informele notities, maar ook de met name de stroom van circulaire, stencils vanuit hogere overheden sinds ca. 1920 is misschien wel het belangrijkste aspect aan de opkomende moderne gemeenteadministratie. Zonder deze stukken kunnen reacties en administratie op plaatselijk niveau niet gevolgd en begrepen worden. Het zou ook nu de grootste moeite kosten deze stukken elders boven water te krijgen. Ook dat is te veel vernietigd. Behoud van de historische context dient te prevaleren.

De omvang van dit (zo goed als) compleet archiefbestand blijft overigens binnen de perken.

Lay-out zoveel mogelijk geüniformeerd en een rustig zakelijk beeld gegeven.  
We hebben gemeend ook de historische indeling anders te presenteren.

## Inleiding

### 1.1 GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE

Engelen, tot aan haar opheffing in 1971 een zelfstandige gemeente, is gelegen ten noord-westen van 's-Hertogenbosch aan de Maas. De gemeente Engelen bestond bij de annexatie uit de kerkdorpen Engelen en Bokhoven, die op resp. 4 en 8 km afstand van de Brabantse hoofdstad liggen. Enkele belangwekkende feiten uit de geschiedenis van Engelen mogen hier worden gereleveerd.

Engelen heeft niet altijd behoord tot Brabant. Tot het begin van de 14e eeuw maakte het deel uit van het gebied van de hertog van Brabant. In de eerste helft van de 14e eeuw deed de graaf van Holland aanspraken gelden op het Land van Heusden, waartoe Engelen behoorde. In 1357 kwam dit aan de graaf van Holland. Engelen zou tot 1805 tot Holland blijven behoren. Toen bij staatsbesluit van 21 december van dat jaar de grenzen van de departementen nader werden vastgesteld, kwam door wijziging van de grens tussen Holland en Brabant Engelen bij Bataafsch Brabant (dat in 1806 de naam Bataafsch verloor). In 1810 werd het ingedeeld bij het departement des Bouches du Rhin en sedert 1814 behoort Engelen tot de provincie (Noord-)Brabant.

Aan Engelen als zelfstandige bestuursseenheid kwam onder Napoleontische heerschappij een kortstondig einde. Het Franse bewind streefde namelijk naar een nieuwe indeling van mairieën, die groter moesten zijn dan de oude eenheden, omdat door uitbreiding van administratieve taken die in de Franse tijd ontstond, het bestuur voor de kleinste administratieve delen te kostbaar werd. Engelen viel aan dit streven ten offer en werd bij keizerlijk decreet van 14 mei 1810 (Bulletin des lois 288 no. 5462), dat verdeling van de drie arrondissementen van het *departement des Bouches du Rhin* met zich meebracht, met het nabijgelegene, grotere dorp Vlijmen samengevoegd tot de *mairie* Vlijmen en Engelen. Lang heeft die samenvoeging niet geduurd: reeds bij K.B. van 17 augustus 1819 La I<sup>2</sup> no. 37 werd Engelen van Vlijmen afgescheiden en m.i.v. 1 januari 1821 tot een zelfstandige gemeente verklaard.

De kleine oppervlakte van de nieuwe gemeente (728 ha) alsmede het geringe aantal inwoners - het inwonertal schommelde gedurende het grootste deel van de negentiende eeuw tussen de 400 en 500 -, leidde ertoe dat al in 1851 als gevolg van de tot stand te brengen Gemeentewet, aan de "kersverse" zelfstandigheid werd getornd. Er was toen sprake van een vereniging van Engelen met het naburige Bokhoven<sup>1</sup>. Deze gemeente, die ten westen aan Engelen grensde, was zelfs nog kleiner dan Engelen: wat oppervlakte en inwonertal betreft bedroeg zij niet eens de helft. Ook in 1881 was vereniging van de twee gemeenten, voorgestaan door G.S., aan de orde.<sup>2</sup> In beide gevallen is het toen niet tot een samengaan gekomen, wel was tussen 1852 en 1889 het burgemeestersambt in één persoon verenigd.

Uiteindelijk heeft vereniging van de gemeenten Engelen en Bokhoven niet kunnen uitblijven. De noodzakelijkheid van een grote bestuursseenheid, om een krachtiger beleid op een gezondere financiële basis te kunnen voeren, dwong uiteindelijk toch tot een samengaan. Hoewel Engelen noch Bokhoven heil zagen in vereniging, is die toch bij K.B. van 24 december 1921 (Stbl 1391) m.i.v. 1 januari 1922 tot stand gekomen. De nieuwe gemeente droeg de naam van Engelen.

\*\*\*

De beroepsbevolking vond in de 19e eeuw haar bestaan bijna uitsluitend in de agrarische sector. Ook de enkele ambachtsslui die er woonden, oefenden als nevenbedrijf de landbouw en veeteelt uit om in hun onderhoud te kunnen voorzien.

De agrarische activiteiten bestonden hoofdzakelijk uit veehouderij. De landbouw was van weinig betekenis en de producten die verbouwd werden, waren voornamelijk voor eigen gebruik bestemd.

Dat de veeteelt zo belangrijk was, vindt zijn oorzaak in het feit dat de bodem uit rivierklei bestaat, gerelateerd aan de slechte waterstaatkundige toestand tot in deze eeuw. In de winter stonden de lager gelegen landerijen geregeld onder water, waardoor zij alleen maar als hooi- en weilanden waren te gebruiken. Omdat veel van die hooi- en weilanden in bezit waren van grootgrondbezitters en instellingen buiten de gemeente en jaarlijks voor hoge prijzen werden verpacht, was de gemeenteweide in Engelen voor de inwoners van grote betekenis. De “gemènt” zoals ze in de volksmond werd genoemd, was eigendom van de gemeente en werd jaarlijks door haar verhuurd. Bij die verhuring genoten de inwoners van de gemeente de voorkeur. Om de inscharing ordelijk te laten verlopen en om toezicht te houden op de toestand van de gemeenteweide en het daarin geschaarde vee, stelde de gemeenteraad jaarlijks schaarmeesters aan. De gemeenteweide bestaat thans nog. Sinds de annexatie van Engelen door 's-Hertogenbosch in 1971, vindt aanstelling van de schaarmeesters voortaan echter door burgemeester en Wethouders van 's-Hertogenbosch plaats. Belangrijk in religieus en sociaaleconomisch opzicht was ook het in Engelen gevestigde pensionaat. Deze instelling, waaraan tevens een klooster was verbonden, stond onder leiding en beheer van de “Congregatie van de zusters der H. Maagd Maria, genaamd het gezelschap van Jezus, Maria, Jozef”, kortweg: de zusters van J.M.J. Opgezet in 1829 als een “kostschool voor jonge jufvrouwen”, waar aan meisjes uit de hogere standen een opvoeding werd gegeven, werd het onderwijs aan deze instelling steeds meer uitgebreid en verbeterd. In 1918 werden de hoogste klassen ingericht voor M.U.L.O. Daarnaast was er een leer- en bewaarschool voor de dorpskinderen. Aan het eind van 1953 werden zowel klooster als pensionaat opgeheven.

In de 20e eeuw, met name na de Eerste Wereldoorlog, gaat een groeiend aantal Engelnaren in de Bossche industrie werken. Zo werd Engelen naast een plattelandsgemeente, met in de 19e eeuw een bevolking overwegend werkzaam in de landbouw, steeds meer ook een forensenplaats. Van de zijde van Den Bosch, dat dringend verlegen zat om grond om uitbreidingsplannen te kunnen realiseren ten behoeve van woningbouw en industrieterreinen, bestond belangstelling voor Engelen. Dit heeft ertoe geleid dat in 1964 de gemeenteraad van Engelen op vrijwillige basis heeft besloten over toevoeging van haar grondgebied aan de gemeente 's-Hertogenbosch. De annexatie werd een feit op 1 april 1971.

## **1.2 GESCHIEDENIS VAN DE BESTUURSINSTELLINGEN**

### **1.2.1 Het gemeentebestuur**

Kort voordat koning Willem I zijn handtekening zette onder het besluit dat de dorpen Vlijmen en Engelen zou afscheiden, was een reglement vastgesteld voor de inrichting van het bestuur van het platteland van Noord-Brabant. Dit reglement, voorgeschreven door de grondwetten van 1814 en 1815, werd bekrachtigd door de koning op 8 mei 1819. Toezicht en bestuur van de gemeente was volgens het reglement opgedragen aan een districtsschout en voorts aan de gemeenteschout en gemeenteraad, daartoe bijgestaan door de secretaris. De districtsschout werd benoemd door de koning en had het opzicht over een bepaald district.

Ook de gemeenteschout werd benoemd door de koning. Naast werkzaamheden die hij zelfstandig verrichtte, werd hij voor bepaalde soorten werkzaamheden geassisteerd door twee leden uit de raad, daartoe speciaal door G.S. gecommitteerd. De gemeenteraad werd voor de eerste maal, buiten enige voordracht, onmiddellijk door de Staten benoemd, en vervolgens door de Staten op een voordracht van gemeenteschout en gemeenteraad, uit een opgave van een dubbel aantal kandidaten. De raad werd voorgezeten door de schout, die ook deel uitmaakte van de raad en er zelfs een beslissende stem in had wanneer de stemmen stakten. De gemeenteraad besloot over de algemene huishoudelijke, speciaal financiële, belangen van de gemeente. Hij maakte de plaatselijke keuren, reglementen en verordeningen die hij nodig oordeelde. De secretaris werd benoemd door de Staten op een voordracht van de schout en gemeenteraad. De plaatselijke ontvanger werd, onder approbatie van de Staten, aangesteld door de schout en gemeenteraad en was belast met de

administratie der geldmiddelen in iedere gemeente.

Het verlangen van de centrale overheid om haar gezag op het platteland te vergroten, leidde al in 1825 tot de samenstelling van een nieuw Reglement op het bestuur ten platten lande, in de provincie Noord-Brabant (vastgesteld bij K.B. van 23 juli 1825 no. 132). Het bestuur was volgens dit reglement in iedere plattelandsgemeente

samengesteld uit een burgemeester (de benaming 'schout' verviel) twee assessoren en een gemeenteraad. De burgemeester werd benoemd door de koning en maakte ambtshalve deel uit van de raad. De assessoren die met de burgemeester bepaalde gezamenlijke taken hadden, werden door de gouverneur uit de leden van de raad benoemd.

De leden van de gemeenteraad werden benoemd door de Staten, gehoord het plaatselijk bestuur. Om de twee jaar trad 1/3 deel van de raadsleden af. De benoeming van burgemeester, assessoren en raadsleden geschiedde alle voor een termijn van zes jaar.

De secretaris werd nu niet meer door de Staten benoemd, maar ook door de koning. Zijn taak bleef grotendeels gelijk vergeleken met het vorige reglement.

De bestuursreglementen en grondwet, die het samenstellen van een bestuursreglement voorschreef, hebben de plaatselijke besturen intussen niet de beoogde autonomie kunnen schenken. Het verlangen naar verbetering heeft uiteindelijk geleid tot de Gemeentewet van 1851, door Thorbecke opgesteld naar Belgisch voorbeeld. De Gemeentewet, vereist door de grondwet van 1848, verscheen op 29 juni 1851 (Stbl 85) en trad dezelfde dag in werking.

De Gemeentewet bepaalt dat in *elke* gemeente het gemeentebestuur uit een raad, een burgemeester en een college van burgemeester en wethouders (B&W) bestaat. Aan het hoofd van de gemeente staat de raad (die in Engelen evenals onder de reglementen uit 7 leden bestond) waarvan de burgemeester voorzitter is. Aangezien de raad de voornaamste macht in de gemeente is, behoort m.b.t. de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente alle bevoegdheid die niet bij de Gemeentewet of enige andere wet aan de burgemeester of aan B&W is opgedragen, aan hem.

De leden van de raad werden sinds 1848 gekozen door kiezers voor een periode van zes jaar, waarbij een derde van de leden om de twee jaar aftreedt. Sedert de grondwet van 1917 worden de leden gekozen door evenredige vertegenwoordiging en voor de tijd van vier jaar met gelijk moment van aftreding. De burgemeester wordt als onder de reglementen benoemd door de koning. Hij is door zijn benoeming niet per se lid van de raad, al kan hij dat wel zijn.

De wethouders die door de raad uit hun midden worden gekozen, zijn met de burgemeester verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur der gemeente en uitvoering van zaken. Het aantal wethouders is afhankelijk van de grootte der gemeente en bedroeg in Engelen twee. B&W is wegens de uitoefening van hun taak verantwoording schuldig aan de raad.

Aan de burgemeester alléén is op het gebied van het dagelijks bestuur ook een taak opgelegd, die is omschreven in de artikelen 184-187 van de Gemeentewet. Verder wordt hij het hoofd van de plaatselijke politie genoemd.

De raad benoemt zijn eerste ambtenaar, de secretaris, alsmede de ontvanger. De taak van de secretaris verschilt niet of nauwelijks van die, opgelegd in de reglementen. De taak van de ontvanger daarentegen is belangrijk veranderd. Hij werd door wijziging van werkzaamheden een zelfstandig ambtenaar.

### **1.2.2 Het burgerlijk- of algemeen armbestuur**

Het burgerlijk- of algemeen armbestuur - in de vorige eeuw ook wel 'De Groote of Algemeene Armen' of 'De Groote of Heilige Geest Armen' genoemd - was een van oudsher bestaande instelling, waarvan de oprichtingsdatum onbekend is.

Het archief van dit fonds ten behoeve van de armen tot 1811 is door P.J. van der Heijden opgenomen in zijn inventaris van het gemeente archief van Engelen tot aan de samenvoeging met Vlijmen in 1810. Toen in dat jaar Vlijmen en Engelen tot één gemeente werden verenigd, werden ook de armenkassen van beide dorpen gecombineerd. Dat duurde tot 1821, toen Engelen weer een

zelfstandige gemeente werd en ook de grote- of heilige geestarmen van Vlijmen en Engelen werden gescheiden.

Het armbestuur bestond sinds de hernieuwde zelfstandigheid uit drie leden, die armmeesters werden genoemd en door de raad voor een periode van drie jaar werden benoemd. Tot 1852 had deze benoeming de goedkeuring van G.S. nodig, bij de totstandkoming van de Gemeentewet in 1851 verviel die eis. Eén van de leden van het armbestuur was de administrerende - of regerende armmeester, die de begrotingen en rekeningen opmaakte. Uit het eerste, mij bekende reglement voor het armbestuur uit 1856, vereist door de Armenwet van 1854, blijkt dat de regerende armmeester (die zich na 1878 secretaris gaat noemen), naast andere zaken, belast was met het doen van alle ontvangsten en uitgaven, het doen van bedelingen en het verlenen van onderstand in dringende nood. De begrotingen en rekeningen werden, na te zijn opgemaakt c.q. voorlopig te zijn opgenomen door het armbestuur, vastgesteld door de raad. Die vaststelling vond van 1821-1849 plaats onder goedkeuring van de districtscommissaris en, nadat de functie van districtscommissaris in 1850 was verdwenen, van 1850-1851 onder goedkeuring van G.S. Sedert 1858 werden begroting en rekening (nl. de begroting voor 1859 en de rekeningen over 1856 en 1857) vastgesteld door het armbestuur en goedgekeurd door de raad, in overeenstemming met art. 148 van de Gemeentewet.

Van een voorzitter, secretaris en penningmeester is voor het eerst sprake in het op 6 augustus 1913 door de raad vastgestelde nieuwe reglement voor het burgerlijk armbestuur<sup>3</sup>. Dit reglement bleef, behoudens enkele wijzigingen in 1931 en 1951, tot de opheffing van het armbestuur van kracht. Het burgerlijk armbestuur werd bij raadsbesluit van 4 februari 1965 per 1 januari 1965 opgeheven als gevolg van inwerking treden van de Algemene Bijstandswet. De leden van dat bestuur werd met ingang van dezelfde datum ontslag verleend. Alle activa en passiva, schulden en verplichtingen, roerende en onroerende goederen, werden daarbij overgedragen aan de gemeente Engelen.

### **3. GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEF**

Een geschiedschrijving van het archief van na 1820 wordt bemoeilijkt doordat men in de vorige eeuw geen duidelijk onderscheid maakte tussen wat nu het oud-rechterlijk archief, het gemeente-archief van vóór 1813 en dat van na 1813 wordt genoemd. Niettemin zijn wel verschillende gegevens bekend die ons een, zij het geen volledig beeld geven van de wijze van bewaring en ordening van het archief. De eerste maal dat gesproken wordt over het archief is in een raadsvergadering van 16 maart 1824. De raad besluit dan om de "dorp- of gemeentekast" waarin de archieven worden bewaard, van de gewezen raadkamer naast de school over te brengen naar de tegenwoordige raadkamer ten huize van Jordanus van Calker<sup>4</sup>. Omdat de gemeente bij de hernieuwde zelfstandigheid in 1821 niet over een gemeentehuis beschikte, huurde men namelijk een kamer in een particulier woonhuis. Tot 1845, toen een eigen raadhuis werd betrokken, zou men van Van Calker een kamer huren<sup>5</sup>. Gedurende deze periode heeft het gemeentearchief waarschijnlijk daar berust. Zeker is wel, dat het archief daar niet in zijn geheel aanwezig was; na het overlijden van burgemeester Pfannebecker op 5 juli 1833 te 's-Hertogenbosch, bleken in het sterfhuis stukken te berusten die tot de administratie van de gemeente behoorden. Na ontzegeling werden die stukken door de gemeente van de erven overgenomen. Uit de inventaris die daarbij werd opgemaakt, kan men afleiden - ondanks het feit dat de bescheiden daarin voor het merendeel niet gedateerd en zeer algemeen omschreven zijn - dat de burgemeester ze voor afhandeling van de lopende Zaken bij de hand heeft willen hebben<sup>6</sup>. Franciscus van Calker (zoon van bovengenoemde Jordanus), die J.F.W. Pfannebecker als burgemeester en secretaris opvolgde, begon zijn ambtsperiode met het opmaken van een inventaris van de archieven van het gemeentebestuur die in de kamer "tot bewaring dier effecte" waren bevonden. Sedertdien werd door hem de inventaris van het archief bijgehouden en (sinds 1838) jaarlijks afgesloten<sup>7</sup>. Met ingebruikname van het in 1844 gebouwde raadhuis vond het archief daar een plaats. Uit de gemeenteverslagen blijkt dat het aldaar ter secretarie in "kassen" was opgeborgen<sup>8</sup>. Op 8 oktober 1857 besloot de gemeenteraad de heer J.F. Hansse, toentertijd werkzaam ter griffie van de arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenbosch en later griffier van het kantongerecht te Boxtel, het archief te doen inventariseren tegen een beloning van f 40,-. Hansse toonde zich bereid voor dat

bedrag het gemeentearchief “in de vereiste order te omschrijven en te rangschikken”<sup>9</sup>.

Hij was daarmee overigens al in januari 1857 mee aangevangen<sup>10</sup>. Dat leverde uiteindelijk in december 1860 een inventaris van het gehele archief over de periode 1587-1860 op<sup>11</sup>.

Die inventaris is echter niet bijgehouden. Wel bestond enkele jaren daarna weer het voornemen om een behoorlijke beschrijving van de archieven te doen opmaken, doch later is daarvan afgezien omdat men de archieven daarvoor van te weinig betekenis achtte<sup>12</sup>.

Dat het gemeentehuis geen waarborg was voor een veilige bewaring, bleek in 1884. Een brand die op 20 juni van dat jaar uitbrak, legde niet minder dan 11 huizen en vijf schuren in de as. Een begin van brand op het raadhuis kon echter worden geblust en dankzij burgemeester De Bekker het aldaar berustende archief worden gered. Een plaatselijke krant deelde nog mee, dat het in een ander blad verschenen bericht dat de boeken en bescheiden van de gemeentesecretaris, wiens huis eveneens was afgebrand, ook een prooi der vlammen waren geworden, bezijden de waarheid was, omdat de gemeenteadministratie op het raadhuis berustte<sup>13</sup>.

Het archief vertoont inderdaad geen spoor van brand. De persoon van de onfortuinlijke secretaris echter, Antoon Kempenaars, is wel van nadelige invloed geweest op het archief. Na zijn overlijden op 19 juli 1888 bleek de gemeenteadministratie in een zeer verwaarloosde toestand te verkeren. In het bijzonder de verwarring in het geldelijk beheer (Kempenaars was ook gemeenteontvanger) die was opgetreden in de tijd dat hij leed aan de “kwijnende” ziekte waaraan hij tenslotte zou sterven, leidde tot scherpe kritiek van G.S. aan het adres van de burgemeester. Deze, die door hen ter verantwoording werd geroepen, moest erkennen dat hij en de wethouders zich aan ernstig plichtsverzuim hadden schuldig gemaakt. Het gehele werk van de administratie was feitelijk aan de secretarisontvanger overgelaten, zonder dat B&W daarop toezicht hadden gehouden<sup>14</sup>.

Het ontbreken van notulen van vergaderingen van B&W tussen februari 1881 - augustus 1888 (zie nr 18) kan in dit opzicht boekdelen spreken: vermoedelijk heeft in al die tijd nooit een bijeenkomst van het college van B&W plaatsgehad. De hiaten in de registers van uitgaande brieven van B&W en van de burgemeesters zullen ook aan de nalatigheid van de secretaris te wijten zijn. Zo ontbreken in het register van uitgaande brieven van B&W (nr 138) de brieven tussen 15 september 1886 en 17 augustus 1888, terwijl over de jaren 1885 en 1886 slechts enkele brieven zijn ingeschreven. Het register van uitgaande brieven van de burgemeester (nr 149) vertoont nog grotere hiaten: in de periode 31 maart 1877-29 september 1888 zijn slechts een dertiental brieven ingeschreven!

Sedert het eind van de vorige eeuw worden we over bewaring en ordening van het gemeentearchief van tijd tot tijd geïnformeerd door de verslagen die de rijksarchivaris in de provincie Noord-Brabant maakte. Die verslagen waren een uitvloeisel van de beslissing van G.S. in 1885 om het toezicht op de gemeente- en waterschapsarchieven aan de rijksarchivaris op te dragen. De eerste die daarmee werd belast, was mr. A.C. Bondam<sup>15</sup>.

Bij het bezoek dat hij in juli 1888 aan de gemeente bracht, bleek dat het oud-archief in verwaarloosde toestand verkeerde en voor een groot deel door vocht geleden had (of zijn bevindingen ook van toepassing waren op het archief van ná 1821 is mij niet bekend). Het oud-rechterlijk archief werd daarop door hem ter uitvoering van het K.B. van 9 oktober 1883 afgescheiden van het overige en overgebracht naar het rijksarchief in Den Bosch<sup>16</sup>.

Op aanbeveling van Bondam werden er twee kasten geplaatst, waarin het oud-archief, nadat het door de secretaris en een medewerker “redelijk” geordend en in portefeuilles was gedaan, werd opgeborgen<sup>17</sup>. Mogelijk heeft het nieuw-archief toen dezelfde behandeling ondergaan, aangezien Bondam bij zijn eerstvolgende bezoek in 1900 vermeldt dat zowel het oud- als nieuw-archief goed verzorgd en verpakt en met opschriften voorzien was<sup>18</sup>. Uit een in 1898 door B&W beantwoorde vragenlijst blijkt ook dat men tussen het oud- en nieuw-archief geen onderscheid had gemaakt<sup>19</sup>.

Van vocht was bij het bezoek in 1900 niets te bespeuren en de toestand wordt goed genoemd. Na dit bezoek wordt het gemeentearchief eerst in 1930 weer vermeld<sup>20</sup>. In dat jaar bezocht de toenmalige rijksarchivaris mr. J.P.W.A. Smit, die sinds 1920 met het toezicht op de gemeente- en waterschapsarchieven was belast, alle gemeentearchieven van het voormalig Hollands gedeelte van de provincie Noord-Brabant. De situatie was weinig rooskleurig: de bewaring der “nieuwe stukken” was in Noord-Brabant nergens zo slecht als hier, van het nieuw archief was 95% niet of slechts gebrekkig geordend. Uit het verslag van zijn bezoek blijkt duidelijk hoe nijpend het ruimtegebrek op

het gemeentehuis was. Dit was een gevolg van het feit dat men het ruime, uit 1907 daterende raadhuis van Bokhoven na annexatie in 1922 had afgebroken, terwijl het raadhuis van Engelen, dat veel te klein was, gehandhaafd bleef. Het gehele raadhuis in Engelen bestond slechts uit twee kamers, door een gang gescheiden. Aan het eind van die gang, met een trapje te bereiken, lag de zolder van de gemeenteschool, die aan het raadhuis was gebouwd. Hierin was nu in 1930 het merendeel van de tot het nieuw archief behorende bescheiden opgeborgen, "in rekken zonder inventaris, doch enigszins gescheiden en in series geplaatst". In het raadhuis werd na de annexatie ook nog het archief van Bokhoven bewaard.

Het archief heeft de oorlogshandelingen niet ongeschonden doorstaan. L.J.F. de Rooij, wnd. secretaris (1946—1967) en gemeenteontvanger (1944-1962) van Engelen, schetste ons in 1964 van de gevolgen der oorlogsgebeurtenissen een plastisch beeld:

"De bevrijding van Engelen bracht echter voor het gemeentebestuur een zeer onaangename nasleep, daar onze geallieerde vrienden het nodig hadden gevonden alle archiefstukken en overige paperassen dermate door het gemeentehuis te verspreiden, dat men letterlijk tot aan zijn enkels er door moest waden"<sup>21</sup>.

Ook het gemeentehuis had in- en uitwendig beschadigingen opgelopen.

Het gemeentebestuur koesterde daarom in 1946 plannen tot Verbetering<sup>22</sup>. Die plannen waren mede ingegeven door het nijpend ruimtegebrek op het gemeentehuis en de ouderdom van het gebouw. Zo ontbraken b.v. een rijwielberging en w.c. "zoodat het personeel voor deze beide aangelegenheden is aangewezen op de goedwillendheid der burenen."

De rijksarchivaris, die in verband met de plannen tot verbouw door G.S. om advies werd gevraagd, bezocht eind 1946 begin 1947 het gemeentearchief. Het rapport dat hij daarop aan hen uitbracht, was in mineur gestemd: het archief, ook het jongere gedeelte dat nog dagelijks werd geraadpleegd, was in ongeordende toestand, de zolder waarop de archivalia lagen was vuil, donker en vochtig zodat de archivalia te gronde gingen en aan brandgevaar blootstonden. Toen Smit de gemeente om nadere informatie over haar voornemens omtrent archiefbewaarplaats en archiefordening vroeg, antwoordden B&W dat men de zolder als archiefbewaarplaats wilde inrichten. De daar liggende chaos van archiefstukken zou gesorteerd worden, zodat een gedeelte, dat men vernietigbaar achtte, verkocht zou worden aan een papierfabriek, terwijl de rest geordend zou worden volgens de classificatie van het registratuurstelsel van de V.N.G. Een brandvrije archiefbewaarplaats werd wegens de veel hogere kosten die dit met zich zou meebrengen, niet verantwoord geacht.

In een reactie op deze voornemens deelden G.S. mee dat zij met de sortering van archivalia akkoord gingen, mits zij slechts een voorlopig karakter droeg. De voorgenomen ordening van het bestaande archief volgens de genoemde classificatie keurden zij echter ten zeerste af. Met het ontbreken van een brandvrije archiefruimte namen G.S. uiteindelijk genoegen, echter onder voorwaarde, dat het archief van vóór 1813 aan het rijksarchief in bewaring zou worden gegeven.

De uiteindelijke verbetering van het gemeentehuis vond in 1948/49 plaats. Daarna werd ook de archiefbewaarplaats schoongemaakt, de bestaande pakken en portefeuilles stofvrij gemaakt, in pakpapier verpakt en in nieuwe archiefdozen opgeborgen. Toen mr. J.P.W.A. Smit, die in 1948 de inspectie had hervat, in januari 1950 het archief bezocht, konden deze werkzaamheden, die juist toen plaats vonden, zijn goedkeuring niet wegdragen. Naar zijn mening had dit werk met het ordenen en beschrijven van een archief niets te maken en werd het door onbevoegden uitgevoerd. Bovendien had het gemeentebestuur, vóór met de werkzaamheden aan te vangen, volgens art. 7 van het K.B. van 6 september 1919 kennis moeten geven aan G.S., die zorg moesten dragen dat de ordening en beschrijving plaats vond met medewerking van de provinciale inspecteur. B&W verweerden zich hiertegen bij G.S. door aan te voeren dat hier niet gesproken kon worden van een ordening van het archief, doch slechts van een meer toonbare opberging. De voorstelling van zaken die zij daarbij gaven, werd echter door de inspecteur tegengesproken.

Toen Smit op 7 mei 1954 opnieuw een inspectiebezoek bracht, bleek de bewaring der archivalia niet te zijn verbeterd en de ordening zelfs verslechterd. Bij het nemen van steekproeven bleken de rugschriften van de archiefdozen, niet altijd met de inhoud van deze dozen overeen te komen. Dit laatste bezoek schijnt niet in een prettige sfeer te zijn verlopen; de opvolger van Smit als inspecteur, mr. H.J. Bernsen, noteerde in 1956 dat er zelfs bijna ruzie ontstond! Overigens kan men zich, hij het

lezen van de correspondentie van de inspecteur, niet aan de indruk onttrekken dat Smit weinig oog had voor de problemen waarmee het gemeentebestuur in de naoorlogse jaren te kampen had, en dat hij niet altijd even tactisch optrad<sup>23</sup>. Later, toen Bernsen inspecteur werd, klaarde de verhouding burgemeester-inspecteur weer.

In de huisvesting van het archief zou eerst na jaren verbetering worden gebracht. Op initiatief van burgemeester Kempnaars stelde de raad in 1963 een krediet beschikbaar voor de aankoop van een woonhuis, dat na verbouwing als gemeentehuis in gebruik werd genomen. Aan de achterzijde was toen een brandveilige archiefruimte bijgebouwd, waarin het gemeentearchief werd opgeborgen. Het gemeentearchief vóór 1813 was overigens, ondanks dat het de gemeente tot dan toe aan een brandvrije archiefbewaarplaats had ontbroken, nooit aan het rijksarchief in bewaring gegeven! Bij de annexatie zou uiteindelijk over het lot van de archieven worden beslist. Art. 20 van de “Wet van 10 december 1970 tot opheffing van de gemeenten Empel en Meerwijk en Engelen en toevoeging van het gebied dier gemeenten aan de gemeente ‘s-Hertogenbosch” (Stbl 594) luidt: “De archieven (...) der op te heffen gemeente Engelen gaan met ingang van de datum van herindeling over naar de gemeente ‘s-Hertogenbosch”. De gemeente Engelen werd op 1 april 1971 opgeheven, waarna de archieven van Engelen van het voormalig gemeentehuis aldaar werden overgebracht naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats van ‘s-Hertogenbosch.

#### 4. VERANTWOORDING VAN DE INVENTARISATIE

Kort na de overbrenging werd het gemeentearchief over de periode 1576-1810 geïnteriseerd door P.J. van der Heijden in het kader van zijn opleiding tot middelbaar archiefambtenaar in 1971/72. Als einddatum heeft hij de samenvoeging van Engelen met Vlijmen in 1810 aangehouden. Engelen hield toen op als zelfstandige bestuursseenheid te bestaan en werd eerst weer een afzonderlijke gemeente met ingang van 1 januari 1821.

Het archief over de periode 1810-1820 berust op het gemeentehuis te Vlijmen. Dat het daar berust, hangt samen met het feit dat Vlijmen een groter dorp was dan Engelen en tijdens de periode van samengaan de hoofdrol zal hebben gespeeld (dit blijkt reeds uit de naam van de gemeente: *Vlijmen* en Engelen).

De archiefvorming van het door mij geïnteriseerd archief vangt dan ook op 1 januari 1821 aan. Wel berusten in het archief exemplaren van de rekeningen van de gemeente Vlijmen en Engelen over de periode 1814—1820 (nrs. 364—370). Die aanwezigheid zal toegeschreven moeten worden aan het feit dat het merendeel van de genoemde rekeningen pas ná 1820 door de gemeenteraad van Vlijmen met (een commissie uit) de raad van Engelen voorlopig werden afgehoord, terwijl ze alle pas in 1824 door G.S. finaal werden opgenomen en afgesloten. Als einddatum van inventarisatie is gekozen voor 1 januari 1922. De nieuw benoemde burgemeester van de uitgebreide gemeente Engelen, A.J.P. Willemse, die in maart 1922 door de raad tevens tot secretaris werd aangesteld, voerde in dat jaar namelijk een rubriekenstelsel in.

Bij aanvang van de inventarisatie in oktober 1982 werd het archief nog in dezelfde staat aangetroffen als die waarin het in 1950 was ingepakt en opgeborgen. De delen waren chronologisch opgeborgen, de losse stukken per jaar in bruin pakpapier verpakt en aangeduid met het opschrift ‘brieven’. Alles bevond zich in dozen, die waren genummerd en voorzien van rugopschriften. Bij het nazien bleken die opschriften overigens niet altijd met de inhoud van de dozen overeen te komen.

Van een oude orde méér dan alleen een rangschikking naar series was niets te bespeuren. Evenmin trof ik sporen van vroegere inventarisaties aan. Bij de inventarisatie bleek dat de ingekomen stukken die wel per jaar waren bijeengebracht maar daarbinnen niet op chronologische volgorde gelegd, als een soort vergaarbak hadden gefunctioneerd. Bovendien waren daarin veel bescheiden, behorende tot het gemeente—archief van Bokhoven en daterende uit de jaren 1839, 1858-1862, 1866, 1876-1886, 1903-1909 en 1919-1921, terecht gekomen. Die vermenging van stukken werd reeds door Bernsen bij een inspectiebezoek in 1956 opgemerkt<sup>24</sup>. Of het bijeenbrengen van de losse stukken naar jaar al bij de vorming van het archief of pas in een later stadium (bij de opruiming in 1950?) is

geschied, valt thans niet meer met zekerheid te achterhalen.

De bescheiden die niet het karakter van ingekomen stuk hadden, werden door mij daaruit gelicht en afzonderlijk beschreven. Ook kwam ik “dossiers” betreffende bepaalde zaken, soms over meerdere jaren lopende, tegen. Voor zover het bescheiden van vóór 1861 betrof, werden ze in enkele gevallen reeds in de inventaris van Hansse aangetroffen, zodat ze óf bij de vorming van het archief óf reeds in een vroeg stadium ontstaan moeten zijn. Ook deze “dossiers” werden door mij afzonderlijk beschreven.

Voor vernietiging van archiefbescheiden van na 1850 werd de “Lijst inhoudende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende bescheiden in gemeentearchieven, dagtekenende van na 1850” (‘s-Gravenhage 1948) gehanteerd.

Het archief van het gemeentebestuur heeft thans, na inventarisatie en vernietiging, een omvang van 19 1/2 m<sup>3</sup>. Het archief van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand heeft een omvang van 0,80 m<sup>3</sup>. Het archief van het Burgerlijk Ambbestuur heeft slechts een geringe omvang; de lengte bedraagt 2 1/2 strekkende meters. Omdat de series begrotingen en rekeningen daarin grote hiaten vertonen, zijn de journalen van de administrerende armmeester (secretaris) niet vernietigd.

\*\*\*

Tijdens ordening en beschrijving bleek ook dat de materiële toestand van een groot gedeelte van het archief door de jarenlange berging op een vuile en vochtige zolder slecht was. In het bijzonder geldt dit voor de ingekomen stukken over de periode 1820—1841. In een lijst, als bijlage 2 aan deze inleiding toegevoegd, wordt een opgave gedaan van de inventarisnummers die wegens de slechte materiële toestand niet meer voor raadpleging beschikbaar kunnen worden gesteld.

## 5. NOTEN

1. Inv.nr 5, fol. 105—107. Inv.nr 134, fol. 130.
2. Inv.nr 138 (uitgaande brief aan G.S. d.d. 23 mrt 1881).
3. Tekst van dit reglement in: inv.nr 8, blz. 289—296. In dit reglement wordt overigens abusievelijk vermeld dat het het reglement van 1866 vervangt; dit moet zijn 1856.
4. Inv.nr 3, fol. 35—35v.
5. Inv.nr 371—394 (bijlagen tot de rekeningen 1821—1844).
6. Inv.nr 477.
7. Inv.nr 477.
8. Inv.nr 157, hfd. III.
9. Inv.nr 5, fol. 182, 184v—185.
10. Inv.nr 67 (brief van J.F. Hansse [aan burgemeester Van Calker] d.d. 11 januari 1857).
11. Inv.nr 478.
12. Inv.nr 169, blz. 10. Inv.nr 173, blz. 11.
13. Provinciale Noordbrabantsche en ‘s Hertogenbossche Courant 24 juni 1884.
14. Inv.nr 98 (brief van G.S. aan de burgemeester d.d. 6 september 1888, brief van de commissaris des konings aan de burgemeester d.d. 12 oktober 1888). Inv.nr 149 (uitgaande brief aan G.S. d.d. 13 september 1888).
15. I.W.L.A. Caminada, Een eeuw Bossche archief inspectie, in: ‘Vriendenboek stadsarchivaris Kuyser, ‘s—Hertogenbosch 1980, blz. 35-36.
16. Verslagen omtrent ‘s rijks oude archieven, XL (1888), ‘s Graven—hage 1890, blz. 348—349. Inv.nr 479.
17. Inv.nr 190, blz. 10—11.
18. Verslagen omtrent ‘s rijks oude archieven, 1900, blz. 880.
19. Archief provinciale archiefinspectie Noord-Brabant (ongeïnvesterd), vragenlijst over toestand, ordening en bewaring van het gemeente—archief, ingevuld door B&W van Engelen, [1898].

20. Verslagen omtrent 's-rijks oude archieven, tweede serie, III (1930), 's-Gravenhage 1931, blz. 94—96.  
Archief provinciale archiefinspectie Noord—Brabant (ongeïventariseerd), G. no. 56, met aantekeningen van mr. J.P.W.A. Smit over de inspectiebezoeken aan Engelen op 10 oktober en 2 december 1930.
21. Register houdende notulen van vergaderingen van de raad 1959-1965, bijlage II bij de notulen van de raadsvergadering van 16 maart 1964.
22. Voor de geschiedenis van het archief na 1946 is gebruik gemaakt van: archief van de provinciale archiefinspectie Noord—Brabant (ongeïventariseerd), G. Engelen nrs. 1—19; registratuurarchief van Engelen, berustende op de gemeentesecretarie van 's-Hertogenbosch, dossier -2.07.353.221 'Correspondentie met betrekking tot de verbetering van de gemeentelijke archiefbewaarplaats alsmede de ordening der archiefbescheiden (1947/1963)'.
23. Zie ook: Caminada, t.a.p., blz. 40.
24. Archief provinciale archiefinspectie Noord-Brabant (ongeïventariseerd), verslag van mr. H.J. Bernsen van het bezoek aan de gemeente Engelen op 17 oktober 1956.

## 6. LITERATUUR EN BRONNEN

Naast de in de tekst genoemde besluiten die in het Staatsblad zijn gepubliceerd, is gebruik gemaakt

- voor de tekst van het reglement van 1819 van: H.F.J. Smeets en V.F.L.W. Cleerdin, *Bestuur en administratie der provincie Noordbrabant I*, 's-Hertogenbosch [z.j.], 104-142.
- voor de tekst van het reglement van 1825 van: *Handboek voor ambtenaren in de provincie Noord-Brabant*, 's-Hertogenbosch 1827, 179-236.

Registratuurarchief van Engelen, berustende ter gemeentesecretarie van 's-Hertogenbosch, dossier - 2.07 'Historisch-geografische gegevens betreffende de gemeente'.

Bosch, Marinus v.d., Een overzicht van Engelen in het jaar 1910, in:

*Met gansen trou* 25 (1975), 31-32.

Breugelmans, [P.], Het Pensionaat te Engelen IV., in:

*Met gansen trou* 4 (1954), 33-36.

Heijden, P.J. van der, Engelen, in: *Met gansen trou* 27 (1977), 170-176.

Kempenaars, F., Engelen-Bokhoven, in: *Met gansen trou* 17 (1967), 118-121.

Kocken, M.J.A.V., Van stads- en plattelandsbestuur naar gemeentebestuur; proeve van een geschiedenis van ontstaan en ontwikkeling van het Nederlandse gemeentebestuur tot en met de Gemeentewet van 1851, [Z.pl.] 1973.

Ramaer, J.C., *De Fransche tijd (1795—1815)*. 's-Gravenhage 1926.

(Geschiedkundige atlas van Nederland >>).

Schijndel, Tarcisius van, Engelen, in: *Met gansen trou* 22 (1972) 12-14.

*Ingekomen 1915 ad okt. 20 kladlijst archiefbestanden.*

## **Lijst van burgemeesters, secretarissen en gemeenteontvangers.**

### **Burgemeesters**

Johan Frederik Willem Pfannebecker (tot 1825 schout) 1821- overlijden 5 juli 1833  
Franciscus van Calker (tevens burgemeester van Bokhoven van 1852—1864) 1833- overlijden 8 okt. 1864  
Adrianus Hubertus Egon de Bekker (tevens burgemeester van Bokhoven van 1864- overlijden 27 sept. 1889)  
Adrianus Hubertus Petrus de Bekker 1889-1894  
Gijsbertus Thomas Cornelus Murraij 1894-1921

1922-1946

### **Secretarissen**

Wouterus van der Steen (tevens secretaris van Bokhoven 1821—1831)  
1821-1833  
Johan Frederik Willem Pfannebecker  
Franciscus van Calker (tevens wnd. secretaris van Bokhoven 1861—1864)  
1833- overlijden 8 okt. 1864  
Antonius Kempenaars (tevens secretaris van Bokhoven 1881—1887)  
1864- overlijden 19 juli 1888  
Gijsbertus Thomas Cornelus Murraij 1888-1922

1922-1946

### **Gemeenteontvangers**

|                         |                                     |
|-------------------------|-------------------------------------|
| Joost de Waal           | 1821 - 1852                         |
| Nicolaas Murraij        | 1853 - 1882                         |
| Antonius Kempenaars     | 1882 - overlijden 19 juli 1888      |
| Josephus Kusters        | 1888 - overlijden 31 mrt. 1914      |
| Willem Theodorus Leijte | ACzn.1914 - overlijden 29 okt. 1944 |

1922-1946

## **Bijlage 2**

Lijst van inventarisnummers welke wegens de slechte materiële toestand niet voor raadpleging beschikbaar zijn.

30-51. 134, 152, 224, 274-276, 278, 281, 476, 481, 482, 800-815, 820-822, 840, 841, 846-860, 868, 909, 912, 977, 980, 985-991, 1040, 1045.

P.S. Deze lijst is niet meer actueel (JB, 2005)

Gerestaureerd zijn inmiddels (2007):

### **I. ARCHIEF VAN HET GEMEENTEBESTUUR**

(1814) 1821-1921 (1958)

## A. STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

### 1. PRESENTIELIJSTEN EN NOTULEN

*Te onderscheiden zijn twee bestuursgrema: de voltallige gemeenteraad, welke volksvertegenwoordiging periodiek bijeenkomt, en het College van B&W, dat het dagelijks bestuur vormt.*

#### Gemeenteraad

- 1.-3. Registers houdende presentielijsten voor de vergaderingen van de raad, 1888-1911 1 katern, 2 delen
  1. 1888-1891 september, 1 katern
  2. 1892-1911 september 5
  3. 1940-1953
- 4.-14. Registers houdende notulen van vergaderingen van de raad, 1821-1922 11 delen
  4. 1821-1825
  5. 1827-1843 augustus
  6. 1843 oktober- 1857, met trefwoordenindex
  7. 1858-1870
  8. 1871-1890 juli 19
  9. 1890 juli 28-1917 oktober
  10. 1917 december-1922 januari, vanaf blz. 48 onbeschreven

1922-1946 (1965)

  11. 1922-1930
  12. 1930-1951
  13. 1951-1958
  14. 1959-1965
15. Kladnotulen van vergaderingen van de raad, 1821-1825, 1877-1878, 1881-1883 1 omslag  
*Vlg. hiervoor inv.nr. 4 resp. 8*
16. Reglement van orde voor de gemeenteraad, afschrift; met goedkeuring door Provinciale Staten, 1914 1 omslag
17. Besluiten van Gedeputeerde Staten met betrekking tot benoeming van raadsleden, authentieke afschriften, beschadigd, 1820-1843 1 omslag
18. Overzicht van de samenstelling van de raad, 1873 1 omslag
19. brieven van oud-burgemeester A. De Bekker aan de burgemeester n.a.v. ontslag als raadslid 1894 1 omslag
20. Register waarin aangetreden raadsleden staan opgetekend, 1935 1 deel

21. Raadsbesluiten houdende benoeming van leden van een commissie die jaarlijks bij voorkomende gelegenheden zich voor de gemeentebelangen op reis kan begeven, authentieke afschriften, 1882, 1884-1886 1 omslag  
1922-1946
22. Reglement van orde voor de gemeenteraad na de samenvoeging met Bokhoven, 1922 (1925) 1 omslag  
*Zie dossierarchief: 2.07.51:  
Reglement van orde voor de vergaderingen van de raad, 1922 mrt. 13*
23. Benoeming en toelating van nieuwe raadsleden, 1931 1 omslag  
*Zie dossierarchief 2.07.51:  
Verkiezing, benoeming en toelating van de leden van de tijdelijke gemeenteraad, 1945*

#### **College van burgemeester en wethouders**

24. Reglement van orde voor de vergaderingen van burgemeester en wethouders, 1870, concept 1 stuk
- 25.-30. Registers houdende presentielijsten voor de vergaderingen van burgemeester en wethouders 1894-1919 3 delen, 1 katern  
  25. 1894-1900
  26. 1901-1909 april 13
  27. 1909 april- 19-1911 (katern)
  28. 1912-1919 mei  
1922-1946  
  29. 1925-1926
  30. 1933-1938 2 delen
- 31.-36. Registers houdende besluiten en notulen van vergaderingen van burgemeester en wethouders, 1827-1922 resp. 1934 6 delen  
*Tussen 18 juli 1891 en 29 januari 1894 zijn geen vergaderingen gehouden*  
  31. 1827 november-1833 augustus, 1842-1845 augustus, 1853, 1858 juli-1867; met achterin lijst van personen behorende tot de brandspuiten van de gemeente, (1865)
  32. 1868-1874 juni
  33. 1876-1881 februari, 1888 augustus-1900
  34. 1901-1913 maart 10
  35. 1913 maart 17- 1922 februari  
1922-1946  
*Een deel dat de jaren 1934-1941 moet bestrijken, is niet aangetroffen*  
  36. 1922-1934

*Zie vervolgens Dossierarchief 2.07.76:*

*Chronologisch register van besluiten genomen door de burgemeester, 1941-1944*

## **2. PROCESSEN-VERBAAL, BEKENDMAKINGEN EN VERORDENINGEN**

- 37.-41. Registers van processen-verbaal, opgemaakt door de schout, na 1824 door burgemeester en assessoren, sinds juli 1851 door burgemeester en wethouders, 1821-1866  
5 delen
- 37. 1821-1826
  - 38. 1827-1836 mei 7
  - 39. 1836 mei 7-1841 mei
  - 40. 1841 oktober-1853 augustus 18
  - 41. 1853 augustus 20-1866 april
- 42.-44. Registers van processen-verbaal, opgemaakt door de burgemeester, 1827-1871 (-1889)  
3 delen
- 42. 1827-1835
  - 43. 1836-1853
  - 44. 1854-1871, 1883, 1889, met afschriften van processenverbaal van de rijks- en gemeenteveldwachter, 1890
- 45.-47. Processen-verbaal, opgemaakt door de schout resp. burgemeester, concepten, 1821-1824 resp. 1825-1832  
3 omslagen
- 45. 1821-1824
  - 46. 1825-1829
  - 47. 1830-1833
48. Register van plaatselijke verordeningen, (1883) 1888-1890  
1 deel
49. Overzichten van processen-verbaal en bekendmakingen, in te schrijven dan wel te vinden in het register, 1828-1832  
1 omslag
- 50.-57. Bekendmakingen (*publicaties, afkondigingen, waarschuwingen, notificaties e.d.*) door de burgemeester resp. de burgemeester en de assessoren, deels drukwerk, 1821-1852
- Concepten, definitieve versie en/of afschriften van de uitgesproken teksten. Zie voor huwelijksafkondigingen hierna Gedeponeerd archieven: Burgerlijke Stand.*
- Jaren 1821-1827 meestal zwaar beschadigd*
- Er vallen aanzienlijke lacunes in 1834-1849 en waar hieronder meer precies op te jaar aangegeven.*
- 50. 1821-1824  
1825-1830 Onder 1828 deels genummerd (4-12) deels beschadigd  
4 omslagen
  - 51. 1830-1833, 1838 Deels beschadigd  
4 omslagen
  - 52. 1850-1889 met hiaten  
21 omslagen

|     |                                                    |             |
|-----|----------------------------------------------------|-------------|
| 53. | 1890-1897                                          | 8 omslagen  |
| 54. | 1898-1921                                          | 17 omslagen |
|     | <i>Ontbreekt 1905, 1913, 1915-1916, 1918, 1921</i> |             |
| 55. | 1922-1926                                          | 5 omslagen  |
|     | <i>Ontbreekt 1927-1939</i>                         |             |
| 56. | 1940-1941                                          | 3 omslagen  |
| 57. | 1941                                               | 2 omslagen  |

### 3. INGEKOMEN EN UITGAANDE STUKKEN

#### Algemeen

|          |                                           |              |
|----------|-------------------------------------------|--------------|
| 58.-131. | Ingekomen stukken, 1820-1921 en 1922-1946 | 102 omslagen |
|----------|-------------------------------------------|--------------|

*De pakken liggen in de regel op datum, maar het is gezien de materiële overlevering de vraag of dat wel de oorspronkelijke situatie is geweest. Als zodanig is de aangetroffen chronologische volgorde een herstelde toestand. Hieruit is door Van Heumen reeds het nodige gelicht; die zijn meestdeels niet teruggebracht. Evenwel berichten van verhuizing en doktersverklaringen met betrekking tot overlijden e.d., meest vanaf 1861, zijn per jaar apart gezet en overgebracht naar BS. Die ondergeschikte diensten benaderden elkaar rechtstreeks van ambtenaar tot ambtenaar, hoewel de burgemeester hier die functie waarnam. Menig document afgegeven door de gemeente zelf, heeft het opschrift 'duplicaat'; deze zijn dus geen ingekomen stukken in de letterlijke betekenis. Mede kan als criterium dienen dat de ingekomen stukken ter tafel van de raadsvergadering zullen zijn gekomen; de overgebleven stukken hebben zo eerder een politiek-bestuurlijke inhoud. Voor 1861 zijn de brieven op dit deelaspect te gering om aparte dossiers te vormen. Omstreeks 1870 betreft het veel 'armwezen'; schoolwezen; militaire zaken. In de jaren-1890 zijn mappen 'Militie' gecreëerd.*

*Rond 1840 en 1870 zijn nog enige authentieke negentiende-eeuwse omslagen (missiven), voorbedrukte karton dan wel uitgeschreven vellen, voorhanden. Postzegels blijken verwijderd; dubbelbladen intact;*

*Hele jarengangen zijn door vocht aangetast waardoor beschadigd geraak en tekstverlies is opgetreden. De jaren 1825-1845 zijn gerestaureerd (april 2003), in kader waarvan de stukken met potlood zijn 'gepagineerd', het papiervolume is toegenomen, maar individuele stukken kleiner zijn geworden in vorm dan oorspronkelijk.*

**Beschadigd/Te restaureren** 1820-1824 (paar)!, 1886, 1888, 1936?, 1937?

|          |          |           |           |           |
|----------|----------|-----------|-----------|-----------|
| 58. 1820 | 82. 1844 | 106. 1868 | 130. 1892 | 154. 1916 |
| 59. 1821 | 83. 1845 | 107. 1869 | 131. 1893 | 155. 1917 |
| 60. 1822 | 84. 1846 | 108. 1870 | 132. 1894 | 156. 1918 |
| 61. 1823 | 85. 1847 | 109. 1871 | 133. 1895 | 157. 1919 |
| 62. 1824 | 86. 1848 | 110. 1872 | 134. 1896 | 158. 1920 |
| 63. 1825 | 87. 1849 | 111. 1873 | 135. 1897 | 159. 1921 |
| 64. 1826 | 88. 1850 | 112. 1874 | 136. 1898 |           |
| 65. 1827 | 89. 1851 | 113. 1875 | 137. 1899 |           |

|          |           |           |           |
|----------|-----------|-----------|-----------|
| 66. 1828 | 90. 1852  | 114. 1876 | 138. 1900 |
| 67. 1829 | 91. 1853  | 115. 1877 | 139. 1901 |
| 68. 1830 | 92. 1854  | 116. 1878 | 140. 1902 |
| 69. 1831 | 93. 1855  | 117. 1879 | 141. 1903 |
| 70. 1832 | 94. 1856  | 118. 1880 | 142. 1904 |
| 71. 1833 | 95. 1857  | 119. 1881 | 143. 1905 |
| 72. 1834 | 96. 1858  | 120. 1882 | 144. 1906 |
| 73. 1835 | 97. 1859  | 121. 1883 | 145. 1907 |
| 74. 1836 | 98. 1860  | 122. 1884 | 146. 1908 |
| 75. 1837 | 99. 1861  | 123. 1885 | 147. 1909 |
| 76. 1838 | 100. 1862 | 124. 1886 | 148. 1910 |
| 77. 1839 | 101. 1863 | 125. 1887 | 149. 1911 |
| 78. 1840 | 102. 1864 | 126. 1888 | 150. 1912 |
| 79. 1841 | 103. 1865 | 127. 1889 | 151. 1913 |
| 80. 1842 | 104. 1866 | 128. 1890 | 152. 1914 |
| 81. 1843 | 105. 1867 | 129. 1891 | 153. 1915 |

#### 1922-1946

- 160.-184. Ingekomen stukken, vanaf 1937 met hoofdsignatuur 'Algemene Zaken (A.Z.)', 1922-1946. 26 pakken

*Voor de problematiek van toewijzing en ordening door middel van subdossiers zie NADERE BESCHRIJVING 125a-z.*

*Nog in de loop van het jaar 1922 komen stukken bestemd voor de opgeheven gemeente Bokhoven binnen, vandaar dubbel aanwezig. Ook handelde de nieuwe benoemde burgemeester vanuit zijn oorspronkelijke positie te Bokhoven, vandaaruit nog stukken af.*

|                     |           |           |           |
|---------------------|-----------|-----------|-----------|
| 160. 1922 (I en II) | 168. 1930 | 176. 1938 | 184. 1946 |
| 161. 1923           | 169. 1931 | 177. 1939 |           |
| 162. 1924           | 170. 1932 | 178. 1940 |           |
| 163. 1925           | 171. 1933 | 179. 1941 |           |
| 164. 1926           | 172. 1934 | 180. 1942 |           |
| 165. 1927           | 173. 1935 | 181. 1943 |           |
| 166. 1928           | 174. 1936 | 182. 1944 |           |
| 167. 1929           | 175. 1937 | 183. 1945 |           |

Zie ook inv.nr 154a: Indicateurs van ingekomen stukken (bij BenW?), 1924-1937.

#### Burgemeester en wethouders

185. Register houdende afschriften van uitgaande brieven van gemeentebestuur, raad en schout, sinds augustus 1825 van burgemeester en van burgemeester en assessoren, , 1821-1826

1 deel

Zie voor vervolg in chronologische zin inv.nr. 133 e.v.

186. Register op uitgaande stukken, ter goedkeuring ingezonden aan Gedeputeerde Staten,

1869-1871

1 deel

*Betreft voorbedrukte kolommen; rubrieken A-P. Alleen gebruikt bij de rubriek A, B, en E.*

- 187.-196. Registers houdende afschriften, minuten c.q. samenvattingen van uitgaande brieven van burgemeester en assessoren, sinds augustus 1851 van burgemeester en wethouders, 1827-1926 10 delen

*Afschriften komen voor tot 1922, samenvattingen van uitgaande brieven sinds 1898 en minuten van uitgaande brieven sinds 1922. Zie voor voorafgaande jaren inv.nr. 132.*

187. 1827-1841 oktober 6  
*Per jaar genummerd (1827: 1-35; 1828: 1-46; 1829: 1-39; 1839: 1-37)*  
188. 1841 oktober 7-1855 juni  
189. 1855 juli-1858 september 14  
190. 1858 september 15-1865  
191. 1866-1875 oktober  
1888 augustus-1888 november  
1891-1892 februari 18  
192. 1876-1886 september, 1888 augustus-1890  
193. 1892 februari 18-1899 juni 30  
194. 1899 juni 30-1913 oktober 20  
195. 1913 oktober 25-1919 december 12  
196. 1919 december 17-1926 januari 28 (nr. 2208-3563; 1926 nr. A1-A27)

197. Afschriften van uitgaande brieven van burgemeester en assessoren ten behoeven van samenstelling van het register, 1830 juni 5-1833 mei 18 1 omslag

*Afgeschreven in inv.nr. 133*

1922-1946

198. Register houdende afschriften en samenvattingen van uitgaande brieven van burgemeester en wethouders, 1926-1932 1 deel

*Vanaf 1926 wordt begonnen met een nieuwe nummering doorlopend: nr. 1-911.*

- 199.-213. Doorslagen van uitgetypte brieven, verzonden door B&W, 1929-1945 15 omslagen/pakken

*De uitgaande brieven krijgen een signatuur en nummer mee, waarmee in 1945 opnieuw wordt begonnen. Aan de doorlopende nummering is prioriteit gegeven boven de meegegeven datum. In 1942 vertelde men zich. Zie voor het systeem de Inleiding. Er is een controlelijst op aanwezigheid aangelegd en bijgevoegd, maar niet gecorrigeerd n.a.v. toevoegingen (zie 1929 en 1932).*

*Ontbrekende jaren 1930-1931 compleet. Beschadigd 1929-205 passim.*

- |     |      |                |
|-----|------|----------------|
| 199 | 1929 | (nr.1-10; 459) |
| 200 | 1932 | (909-1138)     |
| 201 | 1933 | (1139-1405)    |
| 202 | 1934 | (1492-1749)    |
| 203 | 1935 | (1750-2030)    |

|     |      |                           |
|-----|------|---------------------------|
| 204 | 1936 | (2040-2281)               |
| 205 | 1937 | (2289-2432)               |
| 206 | 1938 | (2433-2485)               |
| 207 | 1939 | (2486-2543)               |
| 208 | 1940 | (2544-2677)               |
| 209 | 1941 | (2678-2815; met bijlagen) |
| 210 | 1942 | (2816-2886; 2587-2709)    |
| 211 | 1943 | (2710-2828)               |
| 212 | 1944 | (2829-2878)               |
| 213 | 1945 | (nr. 1-80)                |

## Burgemeester

- 214.-222. Registers houdende afschriften, minuten c.q. samenvattingen van uitgaande brieven van de schout, sinds september 1825 van de burgemeester, 1820-1924 9 delen

*Afschriften komen voor tot mei 1922, samenvattingen van uitgaande brieven sinds 1898 en minuten van uitgaande brieven sinds mei 1922. Zie ook inv.nr. 132.*

*Over de periode vanaf 31 maart 1877 tot 29 september 1888 niet geheel chronologisch ingeschreven.*

|      |      |                                                                                         |
|------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 214. | 1820 | december 28-1926 oktober; met veel losse stukken                                        |
| 215. | 1827 | jan.-1838 maart<br>Per jaar genummerd (1827: 1-67; 18289: 1-59; 1829: 1-60; 1839: 1-37) |
| 216. | 1838 | april-1846 augustus<br>Doorlopend genummerd (1-430)                                     |
| 217. | 1846 | september-1957 juli 18                                                                  |
| 218. | 1857 | juli 27-1867- november                                                                  |
| 219. | 1868 | jan.-1883 mei 13; 1888 juli-1897 mei                                                    |
| 220. | 1897 | juni-1917 augustus 1                                                                    |
| 221. | 1917 | augustus 4-1924 dec.                                                                    |
| 222. | 1925 | jan. 2-1930 jan. 30 (R 1-1322)                                                          |

223. Afschriften van uitgaande brieven van de burgemeester ten behoeve van samenstelling van het register, 1830 augustus 30-1832 februari 7 1 omslag

N.B. Beschadigd

*Afgeschreven in inv.nr. 145*

224. Agenda van ingekomen en uitgaande stukken, 1865-1868 november 1 deel

225. Trefwoordenregister (klapper) op de agenda van ingekomen en uitgaande stukken, 1865-1867 september 1 deel

### 1922-1946

- 226.-234. Indicateurs van ingekomen stukken (bij B&W), 1924-1937 8 delen

*Vanaf 1928 krijgen de stukken een nummering mee, wat meteen een indicatie geeft voor de omvang van de toenmalige correspondentie (schommelend tussen: 289, 319, ca 442,*

440, 357, 246), wat eerder een beperkte kring van geadresseerde aangeeft. Want aan wie deze categorie brieven waren gericht, staat niet vast, eventueel ook de Raad dan wel de burgemeester. Deze nummers werden **niet** aangebracht op de stukken zelf, zodat dit chronologisch repertorium weinig relevantie voor de administratie c.q. archivering heeft.

- 226. 1924
- 227. 1925
- 228. 1926
- 229. 1927
- 230. 1928-1929 (1928 nr. 1-289; 1929 nr. 1-319)
- 231. 1933-1934 (nr. 1-884)  
Beschadigd zonder kaft
- 232. 1935-1937 juni (1935 nr. 1-440; 1936 nr. 1-357; 1937 nr. 1-132)  
Zwaar beschadigd
- 233. 1937 juni-december (nr. 133-246)
- 234. Register houdende afschriften en samenvattingen van uitgaande brieven van  
de burgemeester, 1926-1930 1 deel  
Vermist zie 222

Vanaf jan. 1926 wordt een nieuwe nummering doorlopende begonnen: nr. 1-1322

- 235.-243. Doorslagen van uitgetypte brieven, verzonden door de burgemeester, 1930-1938  
9 omslagen

*Aan de nummering is prioriteit gegeven boven de meegegeven datum. Er is een controlelijst op aanwezigheid aangelegd en bijgevoegd, maar niet gecorrigeerd n.a.v. toevoegingen.*

*Verschillende jaren kennen beschadigde stukken.*

- 235. 1930 (1-144)
- 236. 1931 145-308)
- 237. 1932 (310-505)
- 238. 1933 (50>-667; ongenummerd)
- 239. 1934 (971-809)
- 240. 1935 (813-948)
- 241. 1936 (953-1095)
- 242. 1937 (1111-1180)
- 243. 1938 (1181).

#### 4. STATISTIEKEN EN VERSLAGEN

- 244. Overzicht van in de gemeente aanwezige instellingen en instanties, 1826  
1 omslag

*Zie B 21/1 (1826 juli 26 en B 22 (1826 mei 31).*

- 245. Staat houdende opgave van de in de gemeente aanwezige runderen, rij- en vaartuigen, het bevolkingsaantal, getal huizen, opbrengst en gebruik van landerijen, minuut, 1826; met staten houdende verzameling van gegevens voor het opmaken ervan, (1826)  
Groot formaat 1 omslag

246. Staat houdende opgave van de in de gemeente aanwezige wegen, rivieren en veren, het bevolkingsaantal, getal huizen en namen van omliggende plaatsen met de wegen die daarheen leiden, 1847. Groot formaat 1 stuk

*Tweede exemplaar (246A)*

- 247.-321. Gemeenteverslagen, 1853-1929 67 delen; 9 delen

*De twee eerste verslagen, namelijk 1851 en 1852 zijn niet als apart deel bewaard gebleven. Zij zijn wel inhoudelijk opgenomen in inv.nr. 40, fol. 140v-158 resp. fol. 169-185. De jaren 1864 en 1865 ontbreken.*

- 247. 1853 concept; met model z.d.
- 248. 1854
- 249. 1855
- 250. 1856
- 251. 1857; met statistieken 1856-1857
- 252. 1858; met concept, waarvoor het gemeenteverslag van Rosmalen over 1858 gebruikt is; met statistieken.
- 253. 1859
- 254. 1860
- 255. 1861
- 256. 1862
- 257. 1863
- 258. 1866; waarin ook gegevens over 1864.
- 259. 1867
- 260. 1868; met statistiek over armenzorg.
- 261. 1869
- 262. 1870
- 263. 1871; met model z.d.
- 264. 1872
- 265. 1873
- 266. 1874
- 267. 1875; met statistieken.
- 268. 1876
- 269. 1877
- 270. 1878
- 271. 1879
- 272. 1880
- 273. 1881
- 274. 1882
- 275. 1883
- 276. 1884
- 277. 1885
- 278. 1886
- 279. 1887
- 280. 1888
- 281. 1889
- 282. 1890
- 283. 1891
- 284. 1892
- 285. 1893

|      |      |
|------|------|
| 286. | 1994 |
| 287. | 1895 |
| 288. | 1896 |
| 289. | 1897 |
| 290. | 1898 |
| 291. | 1899 |
| 292. | 1900 |
| 293. | 1901 |
| 294. | 1902 |
| 295. | 1903 |
| 296. | 1904 |
| 297. | 1905 |
| 298. | 1906 |
| 299. | 1907 |
| 300. | 1908 |
| 301. | 1909 |
| 302. | 1910 |
| 303. | 1911 |
| 304. | 1912 |
| 305. | 1913 |
| 306. | 1914 |
| 305. | 1915 |
| 308. | 1916 |
| 309. | 1917 |
| 300. | 1918 |
| 311. | 1919 |
| 312. | 1920 |
| 313. | 1921 |

#### 1922-1946

|      |       |
|------|-------|
| 314. | 1922  |
| 315. | 1923  |
| 316. | 1924  |
| 317. | 1925  |
| 318. | 1926  |
| 319. | 1927  |
| 320. | 1928  |
| 321. | 1929. |

## **B. STUKKEN VAN BIJZONDERE AARD**

### **1. ORGANISATIE**

#### **1.1 Grondgebied, eigendommen en rechten**

##### **1.1.1. Grondgebied**

322. Stukken betreffende de grensbepaling met omliggende gemeenten, 1821-1823, 1826

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                   |          |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
|      | Beschadigd                                                                                                                                                                                                                                                        | 1 omslag |
| 323. | Stukken betreffende de grensbepaling met Rijks militaire gronden van de schans te Engelen, 1848; met kaart                                                                                                                                                        | 1 omslag |
| 324. | Stukken betreffende de beschrijving van de kadastrale grenzen van de gemeente in de jaren ca. 1827-1835, opgemaakt in verband met een geschil met de gemeente 's-Hertogenbosch over het eigendomsrecht van de brug over de Bossche Sloot; met vier kaarten, 1895. | 1 omslag |
| 325. | Stukken betreffende verenigingen van de gemeente Engelen met Bokhoven en daarmee samenhangende verkiezing van de commissie, 1920-1921                                                                                                                             | 1 omslag |

### 1.1.2. Eigendommen en rechten

#### 1. Algemeen

|      |                                                                                                                                                                                            |          |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 326. | Stukken betreffende de afscheiding van bezittingen en schulden die door de gemeenten Vlijmen en Engelen tijdens hun vereniging onverdeeld zijn bezeten, 1821-1827, met bijlagen, 1816-1820 | 1 omslag |
| 327. | Staten van eigendommen en schulden van de gemeente, (1830), 1856, 1868, 1894, 1899, (eind 19 <sup>de</sup> eeuw)                                                                           | 1 omslag |

#### 2. Verwerving en vervreemding

*Zie ook nrs. 873, 898, 901*

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |          |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 328. | Stukken betreffende onderhandse verkoop aan M. van den Heuvel en L. van de Grint van een perceel grond, zijnde openbare weg, gelegen tegen de tuinmuur van het klooster, 1863, 1866                                                                                                                       | 1 omslag |
| 329. | Stukken betreffende de onderhandse aankoop van N.J. Crefcoeur van twee huizen onder een dak, ter plaatse genaamd "het Hoog" (kad. Sectie E nr. 474-475, en van een perceel bouwland, ter plaatse genaamd "de Werken of in de Grient" (kad. Sectie E. nr. 269), 1865, 1866; met retroacta 1829, 1831, 1862 | 1 omslag |
| 330. | Stukken betreffende de onderhandse verkoop aan C. Kempenaars van een perceeltje grond uitmakende een gedeelte van het perceel (kad. Sectie E nr. 295), 1866                                                                                                                                               | 1 omslag |
| 331. | Stukken betreffende de aankoop door Cornelis Bouwmans van een perceel grond (gedeelte van kad. Sectie E nr. 307) ten behoeve van vergroting van de openbare school, 1880                                                                                                                                  | 1 omslag |
| 332. | Stukken betreffende kosteloze afstand aan het Rijk van het eigendomsrecht p[ de langs de oever der rivier de Dieze weggespoelde gronden vóór de percelen (kad. Sectie E nr. 337, 336, 728, 727, 582, 580, 579, 578, 732, 921, 614, 613 en 720) ten behoeve van verbetering van de Dieze-oever, 1880       | 1 omslag |

333. Stukken betreffende de onderhandse verkoop aan Cornelis Bouwmans van een stuk grond gelegen tegen zijn erf, behorende tot de openbare weg, 1881 1 omslag
334. Stukken betreffende de kosteloze afstand van grond aan het Rijk en uitvoering van werken ter verbetering der Dieze-oever en overgave in onderhoud door het Rijk aan de gemeente van het jaagpad en grintweg, met de afrastering daarlangs, op de linker Diezedijk, met kaart, 1883-1884 1 omslag
335. Stukken betreffende rechtsvordering tegen Cornelis Bouwmans wegens het in gebruik nemen van grond in strijd met het eigendomsrecht van de gemeente, 1883-1884 Groot formaat 1 omslag
336. Stukken betreffende de verkoop aan Willem Leijte van een strookje grond gelegen zij zijn erf, behorende tot de openbare weg, voor de herbouw van zijn huis, 1884 1 omslag
337. Stukken betreffende de onderhandse verkoop aan het diaconiebestuur der hervormde gemeente van een strook grond, gelegen voor de pastorie der hervormde gemeente, behorende tot de openbare weg, 1885 1 omslag
338. Stukken betreffende de verkoop aan het Rijk van de percelen (kad. Sectie E nr. 269 en 196a) en een gedeelte openbare weg ten behoeve van de aanleg van het scheepvaartkanaal Engelen-Henriëttewaard, 1895, 1896 1 omslag
339. Stukken betreffende de aankoop van Cornelis Boumans van een gedeelte van het perceel (kad. Sectie E nr. 791) en de overdracht aan hem van een gedeelte van de percelen (kad. Sectie E nr. 792 en 790) in 1881, 1886 1 omslag
340. Openbare verkoop van het oude Raadhuis van Bokhoven en belegging van de opbrengst ad f 2.100 in een staatlening, 1923-1924 1 omslag
341. Onderhandse verkoop aan Cornelis van der Salm en Anthonis A. Leijte van perceel De Singel (kad. Sectie E 1146) als bouwgrond, 1924 1 stuk
- Zie inv.nr. 380 verkoop van schoolgebouw, 1930*
342. Akte van verkoop door gemeente Engelen aan A. Vugts te Bokhoven en C. van Hal te Engelen van een stuk grond te Bokhoven (kad. Sectie A 206) en te Engelen (kad. Sectie E 874); met kadaster-uittreksels en begeleidend schrijven, 1937. 1 omslag
343. Akte van verkoop voor de gemeente aan A. Alsemgeest van een perceel bouwterrein (kad. E 1182), 1938 1 stuk
344. Akte van verkoop door de gemeente aan parochie Antonius abt van een woonhuis (kad. A 550), 1941 1 omslag

### 3. Visgronden

345. Stukken betreffende het proces tussen de gemeente en Louis van Meerwijk c.s. als eigenaars van het visrecht over het eigendomsrecht van "de Meer", waarbij de gemeente tenslotte in het gelijk wordt gesteld, 1865-1872; met retroacta gelicht uit het Repesoire (b/2. 10, 14), 1845-1851 1 pak

346. Stukken betreffende een vergelijk (dading) tussen de gemeente en A.F. Mommersteeg en E.H.H. Mommersteeg inzake het visrecht van de beide comparanten Mommersteeg in het viswater genaamd de Meer (sectie D nr. 468), met inbegrip van de waterloop of sloot, die aan de noordzijde ervan, ter plaatse de Zaar, een aanvang neemt, en bepaling van de eigendomsrechten in en tussen de Meer en de Zaar en het jachtrecht van de Meer en de Zaar, 1908, 1910-1911 1 omslag

#### 4. Beheer en exploitatie

*Betreft verpachting en verhuring van de gronden en de opstallen alsmede rechten (bijv. grasverkoop, houtkap). Tevens onderhoudswerkzaamheden. Zie ook inv.nr. 295 (financiën)*

##### Algemeen

- 347.-351. Geregistreerde akten, vallend onder het zegelrecht resp. vanaf 1917 de registratiewet, betreffende exploitatie van gemeentelijke rechten en eigendommen (o.a. gemeenteweide), 1821-1920. 5 pakken

*Cijfer in linker bovenhoek betreft het nummer van het perceel (zie inv.nr. 229). Getal in linker marge (deels in blauw potlood) is de 'Repertoires-nummering' (1821-1917) zie hiervoor inv.nrs. 567-584. Vanaf 1904 zijn voorbedrukte pachtcontracten in gebruik. De oudere handgeschreven contracten kregen soms een omslag van verkoopaffiches mee. De stukken als zodanig konden ook dienen als bijlagen bij de rekening (vanaf 1852) waarop de notitie Hfst III-3 art. 6 wijst.*

|      |           |
|------|-----------|
| 347. | 1821-1840 |
| 348. | 1841-1860 |
| 349. | 1861-1879 |
| 350. | 1880-1903 |
| 351. | 1904-1921 |

##### 1922-1946

352. Geregistreerde akten, vallend onder het zegelrecht resp. vanaf 1917 de registratiewet, betreffende exploitatie van gemeentelijke rechten en eigendommen, 1922-1940 1 pak

*Meest afkomstig uit repertoire of bijlagen van de rekening.*

353. Stukken betreffende exploitatie van gemeentelijke gronden en rechten (visserij, springstier), 1853-1900 1 omslag

##### Gronden

354. stukken betreffende de uitgiften in erfpacht aan de rooms-katholieke gemeente en Arnoldus Eijkemans van de oostelijke en westelijke helft van een stukje land genaamd "Dorpshofke", 1822, 1823, 1844 1 omslag
355. Besluiten van Gedeputeerde Staten tot instemming met verkoop van een hakhoutperceel

(kad. Sectie E nr. 334) resp. een ander stuk grond door de gemeente, 1838  
1 omslag

356. Verzoekschrift van J.H. Bouwmans aan de Raad tot onderhandse verhuring voor tien jaar van een stukje grond gelegen achter zijn huis, 1874 1 stuk

*Deels afkomstig uit Bijlagen Rekening*

357. Stukken betreffende een proces tegen verschillende personen tot in vordering van achterstallige pacht- en koopsommen over de jaren 1885-1887, 1889-1891.  
1 omslag
358. Stukken betreffende herstel en vernieuwing van de afrastering rond de "Oude Schans", 1901, 1905, 1906; met afschrift van verhuring door de Raad van State 1763  
1 omslag
359. Legger bevattende de aangebrachte verbeteringen van "De Meer", waarin gelegen "de Zaar" en de "Meerdijk" ten oosten daarvan gelegen, en van het "Duivelswiel", in eigendom aan de gemeente toebehorende; met memorie van Rijkswaterstaat, 1911-1913  
1 deel, 1 stuk
360. Stukken betreffende de ophoging van een gedeelte terrein langs de oostzijde van "Het Meer", 1911  
1 omslag

*Bevat tevens 2 kaarten*

361. Stukken betreffende toekenning van schadevergoeding door het waterschap "De Algemeene Omkading" te Vlijmen aan de gemeente wegens gronden die door het inlaten van water door de sluis zijn weggespoeld; met kaart, 1918-1921 1 omslag

**Woningen**

362. Stukken betreffende de onderhandse verhuring van twee woningen (kad. Sectie E nrs. 474 en 475), 1867, 1874 1 omslag
363. Onderhandse akte van tijdelijke verhuring aan Jan van Hal, arbeider, van de woning op het Hoog (wijk A nr. 44), bestemd tot ziekenhuis, 1895 1 stuk
364. Stukken betreffende verhuur van het schoolhuis aan brievenaarder A. de Kemp en vestiging van het postkantoor daarin, 1900 1 omslag

1922-1946

365. Besluiten en maatregelen in verband met de exploitatie van de gemeentelijke landerijen, 1923-1933; met getypte uittreksels uit de notulen van de gemeente Bokhoven over 1910-1921 1 omslag

*Zie ook inv.nr. 833-857*

366. Vaststelling van huurwaarde van onderwijzerswoningen te Engelen resp. Bokhoven, 1935-1937 2 stukken

*Beide stukken betreft bijlagen bij de rekening*

#### **4. Inscharing van de Gemeenteweide**

367. Reglement van orde op de inscharing van de Gemeenteweide, minuut, 1848  
1 stuk

*Zie ook inv.nr. 371*

- 368.-370. "Schaarboeken". Leggers van inscharing van de Gemeenteweide, 1834-1861  
3 delen

*Uit de in 1860 opgemaakte inventaris van het gemeentearchief blijkt dat de twee  
schaarboeken over de periode 1837-1841 en 1844-1853 thans niet meer aanwezig zijn.  
Hoe de administratie vanaf juni 1861 voor te stellen?*

368. 1834 mei-1837 mei  
369. 1841 mei-1844 oktober  
370. 1853 mei-1861 mei. Eigentijdse omslag verloren

371. *Zie ook inv.nr. 367*

1922-1946

372. Stukken betreffende in inscharing van de Gemeenteweide, 1925-1932  
1 omslag

*Deel van stukken uit het Repertoire gelicht. Zie ook inv.nr. 833-857*

#### **5. Raadhuis en schoolgebouw met onderwijzerswoning**

*Zie ook inv.nr. 331 en 364*

##### **Openbare school**

373. Stukken betreffende financiering en bouw van een schoollokaal, onderwijzerswoning,  
veldwachtershuisje en raadhuis, met bouwtekening, 1838, 1842-1845  
1 omslag
374. Onderhandse akte houdende vaststelling van een schikking tussen het plaatselijk bestuur  
en het kerkbestuur van de hervormde gemeente met betrekking tot de bouw van een  
nieuw schoolgebouw op de plaats van het oude, 1844  
1 stuk
375. Stukken betreffende het plan tot bouw van een nieuw schoolgebouw met  
onderwijzerswoning, 1881-1883, 1885  
1 omslag
376. Stukken betreffende de bouw van een portaal aan de gemeenteschool met de daarbij  
behorende verplaatsing van privaten, 1888, 1890, 1891  
1 omslag  
*Bevat bouwtekening*

377. Bestekken en voorwaarden tot het bouwen van een bijkeuken behorende bij de onderwijzerswoning, (c. 1892) 1 omslag
- Bevat bouwtekeningen*
378. Beschikbaarstelling van een vrije woning voor de onderwijzer van de school, 1897 1 omslag
379. Stukken betreffende bouw van een openbare school met gymnastieklokaal en verbouw van de oude school tot onderwijzerswoning, 1914-1918 (1927)
- Bevat bouwtekening*
- 1922-1946
380. Bouw van een nieuwe openbare lagere school te Bokhoven en in gebruik gegeven aan RK onderwijs, met bestekken, begrotingen en bouwtekeningen, 1929 en met akte van overdracht aan de parochie Anthonius Abt., 1930 1 omslag
381. Plannen voor bouw van een nieuw Raadhuis, met bouwtekeningen, 1936-1938 1 omslag
382. Bouw van een kadaverhuisje, met bouwtekening, 1936 1 omslag
383. Bestek en aanbesteding van verbouwing van de veldwachterswoning, 1941 1 omslag

## 6. Leningen

*Hier zijn zoveel mogelijk de gegevens bijeengebracht die de gemeente als geheel betreffen tegenover de buitenwereld. Zie uiteraard hoofdstuk Financiën - Beleggingen, leningen, schulden inv.nr 1232-1242C, in het bijzonder 1233-1234. Kwitanties als bewijs van aflossing van schulden zijn te zoeken onder Bijlagen bij de Rekening; zie inv.nr 387 e.v.*

- 384.-387. Stukken betreffende de inschrijving van inwoners te Engelen op de vrijwillige geldleningen door het Rijk, 1830-1832. 4 omslagen
384. 1830 (Wet van 22 november 1830, Stbl 81), opgesteld 1830 december- 1831 maart.
385. 1831 (Wet van 28 juni 1831, Stbl 20), opgesteld 1831 april-juli.
386. 1832 (Wet van 6 januari 1832, Stbl 9), opgesteld 1832 januari.
387. 1832 (Wet van 22 november 1832, Stbl.54), opgesteld 1832 december.
388. Raadsbesluit tot het aangaan van een lening van 2000 gld. bij J.P. du Pont ten behoeve van wegenonderhoud, extract, 1886 1 omslag
389. Stukken betreffende aangaan en aflossen door de gemeente van een lening ten bedrage van 6000 gulden 1 omslag

390. Uitgifte van aandelen in de geldlening ten bedrage van fl. 12.000 gulden, afgeloste obligaties; met couponbonnen, 1917-1922 1 omslag
391. Aflossen van oude leningen en verplichtingen door de gemeente; met retroacta (1767), 1852-1864 1 omslag
- 1922-1946
392. Besluiten tot het aangaan van geldleningen, 1924-1938 1 omslag
393. Overeenkomsten en relaties met particuliere banken en andersoortige financiële instellingen, 1924-1932 1 omslag
394. Leningen, obligaties en kasgeldverstrekking door het Rijk aan de gemeente, 1930-1934 1 omslag

## 1.2 BESTUUR EN PERSONEEL

### Algemeen

*In de loop van de twintigste eeuw groeide het aantal maatregelen dat de positie van aangestelden moest verbeteren. In het bijzonder ging het aanvankelijk om pensioenregelingen. Sinds 1938 voerde de gemeente met betrekking tot stukken rond deze materie de dossiersignatuur 'P' van pensioenen in. Voor ambtenaren nam de administratie van hoger hand, bij voorbeeld via de Pensioenraad (ABP), de Rijksverzekeringsbank, Raad van Arbeid en dergelijke instellingen, beduidend toe. Invaliditeit en ongevallenverzekering, wachtgeld, ziekwet. De gemeente regelde voor al haar personeel deze aangelegenheden, waarmee de betrokken niet direct te maken kregen. Vanzelfsprekend was het personeelsbestand klein. Zo stonden omstreeks 1930 negen personen op de loonlijst, van burgemeester tot 'nachtwachter'. Externe loonmaatregelen en reglementering (arbeidsvoorwaarden) vallen tevens in deze context. In dit kader werden ook aan de gemeente informatie gevraagd over inwoners van de gemeente.*

*Al deze meer algemene stukken, vaak niet specifiek bedoeld voor betreffende gemeente, zijn hier samengebracht uit de Ingekomen Stukken.*

Politie / betaalde kracht en/of Brandweer/vrijwilligers eruit halen?

395. Stukken betreffende salariëring en pensioenregeling voor gemeentepersoneel, in het bijzonder onderwijzers en veldwachters, 1855-1920 1 omslag

### 1922-1946

- 396.-418. Stukken betreffende regelingen rond de ambtenarenpositie, 1922-1946. 23 omslagen

*Stukken uit het jaar 1945 zijn niet aangetroffen.*

|      |      |      |      |
|------|------|------|------|
| 396. | 1922 | 408. | 1934 |
| 397. | 1923 | 409. | 1935 |
| 398. | 1924 | 410. | 1936 |
| 399. | 1925 | 411. | 1937 |

|      |      |      |      |
|------|------|------|------|
| 400. | 1926 | 412. | 1938 |
| 401. | 1927 | 413. | 1939 |
| 402. | 1928 | 414. | 1940 |
| 403. | 1929 | 415. | 1941 |
| 404. | 1930 | 416. | 1942 |
| 405. | 1931 | 417. | 1943 |
| 406. | 1932 | 418. | 1944 |
| 407. | 1933 |      |      |

419. Register van veranderingen in het ambtenarenbestand, doorgegeven aan de Pensioenraad, 1924-1937; met loonkaart 1935-1938 1 deel
420. Ambtenarenreglement van de gemeente, ingesteld naar aanleiding van de Ambtenarenwet (1929), afschrift; met bijbehorende stukken, 1933-1935 1 omslag
- 420A. Dossier met betrekking tot Verzekeringswetten (VW), 1934-1946 1 omslag

*In het kader van diverse fiscale en sociale wetgeving, zoals Ongevallenwet, invalidenwet, e.d. was de gemeente verplicht met regelmaat verslag te doen van veranderingen in de bevolkingsregistratie. De burgemeester hield voor zichzelf notities bij van deze uitgaande stukken. In het dossier VW nam hij ook stukken betreffende boedelverzekeringen op. Zie voor verwante stukken ten aanzien van eigen gemeentepersoneel bij Pensioenen en Financiën.*

### 1.2.1. Bestuur

#### Wethouders

421. Besluiten van Gedeputeerde Staten. en gouverneur betreffende benoeming van 'assessoren', authentieke afschriften, 1823-1847 Beschadigd 1 omslag
422. Raadsbesluiten over de benoeming van Josephus Kusters en Cornelis Kempnaars tot wethouder, 1885 2 stukken

#### Burgemeester

423. Besluiten van de gouverneur houdende kennisgeving van de benoeming van F. van Calker tot burgemeester met de verplichting de vereiste eed in zijn handen af te leggen, authentiek afschriften, 1833, 1837 2 stukken
424. Feestliederen bij inhuldiging van A.H.P. de Bekker als burgemeester, [1889]. Drukwerk. 1 omslag
425. Stukken betreffende inhuldiging van G.Th.C. Murraij als burgemeester en viering van zijn 25-jarig ambtsjubileum, 1894, 1895, 1919 1 omslag
426. Stukken betreffende (her)benoemingen van de burgemeester, 1894-1900 1 omslag

427. Benoeming en herbenoeming van burgemeester-secretaris A. Willemse, 1922-1939  
1 omslag

### 1.2.2. Personeel

#### Secretaris

*In 1922 was burgemeester Willemse tevens gemeentesecretaris.*

428. Stukken betreffende benoeming en ontslag, tijdelijke waarneming van en sollicitatie naar de post van secretaris, 1832-1833  
1 omslag
429. Stukken betreffende het functioneren van de secretarie, 1855-1903  
1 omslag
- Betreft voornamelijk ambtelijk drukwerk en tijdschriften (Gemeentebld).*
430. Stukken betreffende het archief, (1821) 1868-1903  
1 omslag
431. Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant, juli-oktober 1876  
1 pak

*Restant of proefabonnement van de gemeente(secretarie)?*

#### Gemeenteontvanger

432. Stukken betreffende borgtochtstelling door en jaarwedde, sollicitatie, benoeming en ontslag van de gemeenteontvanger, 1826, 1836, 1882, 1886, 1888, 1889, 1900, 1914.  
1 omslag
433. Instructies voor secretaris en gemeenteontvanger, met bijbehorende correspondentie, 1925 (1935)  
1 omslag

#### Ambtenaren

434. Stukken betreffende aanstelling van ambtenaren voor de Burgerlijke Stand resp. Bouw- en Woningtoezicht, 1935-1942  
1 omslag

#### Veldwachter

*Zie ook inv.nr 828 en 852.*

435. Stukken betreffende sollicitatie, benoeming, ontslag en jaarwedde van de veldwachter, 1821, 1904, 1919-1921  
1 omslag
436. Besluiten van de commissaris der koningin houdende aanstelling en ontslag van Johannes van Erp en Adrianus van Heeswijk tot buitengewoon veldwachter der gemeente, authentieke afschriften, 1896-1897  
2 stukken

437. Brieven van de commissaris der koningin houdende mededeling van beschikkingen van de minister van justitie inzake aanstelling en ontslag van onbezoldigde rijksveldwachters, 1893, 1894, 1899, 1904, 1911, 1920 1 omslag

438. Benoemingen en ontslagen van alsmede sollicitaties naar de post van veldwachter, 1923-1940 1 omslag

*Zie dossierarchief 1.75: Eervol ontslag aan gemeenteveldwachter C. Fijneman, 1943.*

439. Stukken omtrent de rechtspositie e.d. van de veldwachter, 1939-1943 >>omslagen

440. Stukken betreffende sollicitatie naar de vacante post van veldwachter, 1932. Beschadigd 1 pak

441. Stukken betreffende sollicitatie naar de vacante post van veldwachter, 1937 1 pak

#### Onderwijzend personeel

442. Stukken betreffende aanstelling en ontslagaanvraag van onderwijzers aan de openbare school, 1834, 1847 1 omslag

443. Stukken betreffende de sollicitatie naar en het vergelijkend examen voor de betrekking van onderwijzer(es) aan de openbare school, 1858-1916 4 omslagen

*Betreft de jaren 1858, 1869-1870, 1901 en 1916.*

444. Verzoekschriften van S.A.C. de Groot en Wilhelmina van den Berg, weduwe van P. Thijssen, om tot onderwijzeres in de handwerken aan de openbare school te worden benoemd, 1888 1 omslag

445. Stukken betreffende verlening van vergunning aan de hoofdonderwijzer der openbare school om tevens de betrekking van organist in de rooms-katholieke kerk te mogen waarnemen, 1888, 1903 1 omslag

446. Stukken betreffende pensioenregelingen en viering van het 25-jarig jubileum van M.M. Nass als hoofd der school, en salarisverhogingen, 1895-1897 1 omslag

447. Stukken betreffende onderwijzend personeel, 1922-1937 1 omslag

#### Klokkenist

448. Stukken betreffende sollicitatie naar en jaarwedde verbonden aan het ambt van klokkenist, [1872], 1919 1 omslag

#### Gemeentevroedvrouw

*Ontstaan vanuit de achtergrond van de Armenwet en gecontroleerd door Gezondheidscommissie / Boxtel de Hoofdinspecteur der Volksgezondheid kwam er van gemeentewege een vroedvrouw.*

*Achtereenvolgens waren vroedvrouw:*

*M. Kersten 1919*

*J. van Dijke 1925.*

449. Stukken betreffende toekenning van een rijkssubsidie voor en sollicitatie, benoeming, ontslag en salaris van de gemeentevroedvrouw, beschikbaar gesteld door het Rijk, in samenwerking met Bokhoven, 1904-1920 1 omslag
450. Instructies voor de vroedvrouw, 1909, 1918 en [z.d.] 1 omslag
451. Stukken betreffende aanstelling en ontslag van vroedvrouw J. van Dijke, 1925-1937 1 omslag
452. Stukken met betrekking tot onderzoek naar de houding van het personeel tijdens de Bezetting, 1945 >> omslag

#### **1.4. Administratie en archief**

*Zie in dit verband Gemeenteverslagen 1851 e.v., ad Gemeentearchief.*

453. Uittreksels uit het Provinciaal Blad van Noord-Brabant van nummers met korte inhoudsomschrijvingen van nog van belang zijnde besluiten, aanschrijvingen en bekendmakingen over 14 februari 1814-28 juli 1816 en 5 september 1823, z.d. [1816?]. 1 katern
454. Aantekeningen van de te verrichte administratieve werkzaamheden ten behoeve van de gemeente, [c. 1827], 1829-1831, z.d. 1 omslag
455. Stukken betreffende de voorgenomen opening van de (archief)kast in de **Poldervergader**-kamer door de secretaris en collecteur van de Binnenpolder van Engelen, in het bijzijn van een der heemraden en van burgemeester en assessoren, ten einde een inventaris op te maken van de daarin bevindende administratieve bescheiden van het polderbestuur, 1832  
Beschadigd 1 omslag
456. Inventaris van het gemeente-archief over de periode 1612-1833, opgemaakt en getekend door de raad, 1833, bijgehouden door de burgemeester-secretaris tot 1860 2 delen

*Losinliggend: duplicaat (inv.nr 456A).*

457. Inventaris van het gemeente-archief over de periode 1587-1860, opgemaakt door J.F. Hansse, 1860, met voorin geplakt (inmiddels: losgeraakt) een inventaris van stukken behorende tot het gemeente-archief, die op 22 september 1828 in de raadkamer zijn gedeponeerd, [1828?] 1 deel

*Pag. 1-32 doorschoten. Betreft tevens meubels en bibliotheek.*

458. Stukken betreffende overbrenging van het oud-rechterlijk archief naar het Provinciaal Archief in Noord-Brabant, 1888, 1900, 1915 1 omslag

459. Stukken betreffende bezoeken van de commissaris der koningin aan de gemeente tot instelling van een onderzoek naar de administratie van de secretaris en de gemeente-ontvanger, 1898-1919 1 omslag

*Gedocumenteerd zijn bezoeken in: 1898, 1902, 1906, 1910, 1915, 1919.*

460. Ingekomen stukken voor secretarie en archief, 18>>-1921 1 omslag

**waar? Te lichten uit alg. correspondentie**

461. Ingekomen stukken voor secretarie en archief, 1922-19>> 1 omslag

### 1.3. FINANCIËN

#### 1.3.1. Algemeen

462. Stukken betreffende een regeling tot afbetaling van schulden door de gemeente aan Martinus Hoesen wegens het nadelig slot dat hij als administrateur van de rekening over 1810 heeft gehad, 1821, 1822  
Beschadigd 1 omslag

463. Lijst houdende opgave van de schulden en vorderingen die J. de Waal als gewezen ontvanger van de gemeente Vlijmen en Engelen nog van Vlijmen heeft en waaraan de gemeente Engelen mogelijk moet meebetalen, [1826], met begeleidende brief van J. de Waal, 1826 2 stukken

464. Register van ontvangsten van de gemeente wegens verkoop van hout, verhuur van de gemeenteweide en verpachting van hooiland, bouwland, dammen om te grazen, straten en stegen, 1864 november - 1917 mei 1 deel

*Inliggend: instructie voor de gemeente-ontvanger.*

#### 1.3.2. Begrotingen

- 465.-571. Begrotingen, voorgelegd aan en goedgekeurd door de Gedeputeerden, 1821-1927. 107? delen

*Ontbreken de jaren 1864-1866, 1868, 1870, 1875, 1879, 1881. Fragmentarisch overgeleverd: 1882, 1883. Alleen in concept-versie: 1911, 1912, 1915, 1920. Vanaf 1852 kleinformaat in plaats voor voorheen gebruikelijk grootformaat.*

##### Groot formaat

*Voorbedrukte tabel met twee resp. drie cijferkolommen; bijlagen zijn los bijgevoegd; Memorie van toelichting; extract-besluit door Gedeputeerden, bezegeld met lakzegel (tot 1836); alles als lias bijgebonden (tot 1847).*

- |      |       |                          |
|------|-------|--------------------------|
| 465. | 1821. | Goedgekeurd 1821 juni 12 |
| 466. | 1822. | Goedgekeurd 1822 juli 15 |

|      |       |                            |
|------|-------|----------------------------|
| 467. | 1823. | Goedgekeurd 1823 mei 23    |
| 468. | 1824  | Goedgekeurd 1824 juni 29   |
| 469. | 1825  | Goedgekeurd 1825 febr. 8   |
| 470. | 1826  | Goedgekeurd 1826 juni 2    |
| 471. | 1827  | Goedgekeurd 1827 mei 4     |
| 472. | 1828  | Goedgekeurd 1828 mei 12    |
| 473. | 1829  | Goedgekeurd 1829 mei 15    |
| 474. | 1830  | Goedgekeurd 1830 juni 15   |
| 475. | 1831  | Goedgekeurd 1831 aug. 2    |
| 476. | 1832  | Goedgekeurd 1832 apr. 3    |
| 477. | 1833  | Goedgekeurd 1833 juli 30   |
| 478. | 1834  | Goedgekeurd 1834 mei 2     |
| 479. | 1835  | Goedgekeurd 1835 mrt 24    |
| 480. | 1836  | Goedgekeurd 1836 febr. 23  |
| 481. | 1837  | Goedgekeurd 1837 apr. 14   |
| 482. | 1838  | Goedgekeurd 1838 apr. 6    |
| 483. | 1839  | Goedgekeurd 1839 mrt 26    |
| 484. | 1840  | Goedgekeurd 1839 nov. 15   |
| 485. | 1841  | Goedgekeurd 1841 jan. 1829 |
| 486. | 1842  | Goedgekeurd 1842 apr. 8    |
| 487. | 1843  | Goedgekeurd 1843 mrt 7     |
| 488. | 1844  | Goedgekeurd 1844 febr. 20  |
| 489. | 1845  | Goedgekeurd 1844 nov. 29   |
| 490. | 1846  | Goedgekeurd 1846 febr. 13  |
| 491. | 1847  | Goedgekeurd 1847 febr. 26  |
| 492. | 1848  | Goedgekeurd 1848 apr. 21   |
| 493. | 1849  | Goedgekeurd 1849 apr. 13   |
| 494. | 1850  | Goedgekeurd 1850 febr. 19  |
| 495. | 1851  | Goedgekeurd 1851mrt 7      |
| 496. | 1852  | Goedgekeurd 1851 dec. 23.  |

#### Klein formaat

*Vanaf de jaren 1860 diende ook tussentijdse wijzigingen ter goedkeuring aan de Gedeputeerden te worden voorgelegd.*

|      |      |                                                     |
|------|------|-----------------------------------------------------|
| 497. | 1853 | Goedgekeurd 1852 nov. 2                             |
| 498. | 1854 | Goedgekeurd 1853 okt. 1                             |
| 499. | 1855 | Goedgekeurd 1854 nov. 10                            |
| 500. | 1856 | Goedgekeurd 1855 okt. 26                            |
| 501. | 1857 | Goedgekeurd 1856 sept. 23                           |
| 502. | 1858 | Goedgekeurd 1857 dec. 29                            |
| 503. | 1859 | Goedgekeurd 1858 nov. 23                            |
| 504. | 1860 | Goedgekeurd 1859 dec. 13                            |
| 505. | 1861 | Goedgekeurd 1860 dec. 11                            |
| 506. | 1862 | Goedgekeurd 1861 dec. 31                            |
| 507. | 1863 | Goedgekeurd 1862 mei 6                              |
| 508. | 1864 | <i>Begroting ontbreekt.</i> Goedgekeurd 1863 dec. 4 |
| 509. | 1865 | <i>Begroting ontbreekt.</i> Goedgekeurd 1864 dec. 6 |
| 510. | 1866 | <i>Begroting ontbreekt.</i> -                       |
| 511. | 1867 | Goedgekeurd 1867 okt. 31                            |
| 512. | 1868 | <i>Begroting ontbreekt.</i> -                       |
| 513. | 1869 | Goedgekeurd 1868 dec. 4                             |

|      |      |                                                           |
|------|------|-----------------------------------------------------------|
| 514. | 1870 | <i>Begroting ontbreekt.</i> Goedgekeurd 1869 nov. 19      |
| 515. | 1871 | Goedgekeurd 1870 dec. 1                                   |
| 516. | 1872 | Goedgekeurd 1871 nov. 30                                  |
| 517. | 1873 | Goedgekeurd 1872 okt. 31                                  |
| 518. | 1874 | Goedgekeurd 1873 okt. 23                                  |
| 519. | 1875 | <i>Begroting ontbreekt.</i> –                             |
| 520. | 1876 | Goedgekeurd 1875 nov. 18                                  |
| 521. | 1877 | Goedgekeurd 1876 dec. 7                                   |
| 522. | 1878 | Goedgekeurd 1877 nov. 14                                  |
| 523. | 1879 | <i>Begroting ontbreekt.</i> Goedgekeurd 1878 nov. 29      |
| 524. | 1880 | Goedgekeurd 1879 nov. 13                                  |
| 525. | 1881 | <i>Begroting ontbreekt.</i> Goedgekeurd 1880 dec. 2       |
| 526. | 1882 | <i>Begroting fragmentarisch.</i> Goedgekeurd 1881 nov. 16 |
| 527. | 1883 | <i>Begroting fragmentarisch.</i> –                        |
| 528. | 1884 | Goedgekeurd 1883 mei 2                                    |
| 529. | 1885 | Goedgekeurd 1884 dec. 4                                   |
| 530. | 1886 | Goedgekeurd 1885 nov. 19                                  |
| 531. | 1887 | Goedgekeurd 1887 febr. 10                                 |
| 532. | 1888 | Goedgekeurd 1887 dec. 9                                   |
| 533. | 1889 | Goedgekeurd 1888 dec. 6                                   |
| 534. | 1890 | Goedgekeurd 1889 okt. 24                                  |
| 535. | 1891 | Goedgekeurd 1890 okt. 23                                  |
| 536. | 1892 | Goedgekeurd 1891 okt. 15                                  |
| 537. | 1893 | Goedgekeurd 1892 okt. 13.                                 |
| 538. | 1894 | Goedgekeurd 1893 okt. 12                                  |
| 539. | 1895 | Goedgekeurd 1894 okt. 29                                  |
| 540. | 1896 | Goedgekeurd 1895 okt. 31                                  |
| 541. | 1897 | Goedgekeurd 1896 okt. 22                                  |
| 542. | 1898 | Goedgekeurd 1897 nov. 25                                  |
| 543. | 1899 | Goedgekeurd 1898 nov. 17                                  |
| 544. | 1900 | Goedgekeurd 1899 dec. 1                                   |
| 545. | 1901 | Goedgekeurd 1900 nov. 29                                  |
| 546. | 1902 | Goedgekeurd 1901 okt. 12 dec. 5                           |
| 547. | 1903 | Goedgekeurd 1902 dec. 18                                  |
| 548. | 1904 | Goedgekeurd 1903 dec. 3                                   |
| 549. | 1905 | Goedgekeurd 1905 jan. 19                                  |
| 550. | 1906 | Goedgekeurd 1905 dec. 22                                  |
| 551. | 1907 | Goedgekeurd 1906 dec. 13                                  |
| 552. | 1908 | Goedgekeurd 1907 nov. 28                                  |
| 553. | 1909 | Goedgekeurd 1908 dec. 17                                  |
| 554. | 1910 | Goedgekeurd 1909 dec. 16                                  |
| 555. | 1911 | Concept                                                   |
| 556. | 1912 | Concept                                                   |
| 557. | 1913 | Goedgekeurd 1912 dec. 24                                  |
| 558. | 1914 | Goedgekeurd 1913 dec. 10                                  |
| 559. | 1915 | Concept.                                                  |
| 560. | 1916 | Goedgekeurd 1915 dec. 7                                   |
| 561. | 1917 | Goedgekeurd 1916 dec. 20                                  |
| 562. | 1918 | Goedgekeurd 1917 dec. 5                                   |
| 563. | 1919 | Goedgekeurd 1918 nov. 20                                  |
| 564. | 1920 | Concept.                                                  |
| 565. | 1921 | Goedgekeurd 1920 dec. 1                                   |

#### 1922-1946

*De voorbedrukte formulieren zijn inmiddels geworden tot omvangrijke boekwerken, waarbij uiteindelijk ook nog allerlei afzonderlijke modellen moesten worden ingevuld. Zie hierna Correspondentie Financiën (inv.nr 833-857) voor omvangrijke briefwisseling over individuele posten en afzonderlijke kwesties.*

|      |      |                                        |
|------|------|----------------------------------------|
| 566. | 1922 | Goedgekeurd 1922 juli 12               |
| 567. | 1923 | Goedgekeurd 1922 sept. 27              |
| 568. | 1924 | Goedgekeurd 1924 mrt 5                 |
| 569. | 1925 | Goedgekeurd 1925 mei 6; met bijlagen   |
| 570. | 1926 | Goedgekeurd 1925 dec. 23; met bijlagen |
| 571. | 1927 | Goedgekeurd 1927 jan. 5; met bijlagen  |

*Zie Dossierarchief Engelen voor begrotingen vanaf 1928.*

- 572.-583. 'Registers van openstaande rekeningen'. Register van uitgaven, gedifferentieerd naar begrotingspost, 1865-1883 13 delen

*Onderworpen aan een controle door Gedeputeerde Staten werd een registratie bijgehouden van de door B&W afgegeven betalingsopdrachten ('bevelschriften') afgezet tegen iedere begrotingspost. Omdat er voor 1875 twee exemplaren bewaard zijn gebleven, kan de oorspronkelijke reeks in tweevoud hebben bestaan. Aanvang en einde van deze vorm van registratie bij wijze van begrotingsbeheersing is niet bekend. Ontbreken 1869-1874, 1877-1879, 1882.*

|      |      |                                                          |
|------|------|----------------------------------------------------------|
| 572. | 1865 | Gecontroleerd 1864 dec. 6 / G 64                         |
| 573. | 1866 |                                                          |
| 574. | 1867 | Gecontroleerd 1866 nov. 9 / G 75                         |
| 575. | 1868 | Gecontroleerd 1867 okt. 31 / G 113                       |
| 576. | 1871 | Gecontroleerd 1870 dec. 1 / G 2.                         |
| 577. | 1872 | Voorin: overzicht van verwerkte afgegeven bevelschriften |
| 578. | 1874 | Voorin: overzicht van verwerkte afgegeven bevelschriften |
| 579. | 1875 | Tweede exemplaar (579A)                                  |
| 580. | 1876 |                                                          |
| 581. | 1880 | Gecontroleerd 1879 nov. 13 / G 7                         |
| 582. | 1881 | Gecontroleerd 1880 dec. 2 / G 27                         |
| 583. | 1883 | Gecontroleerd 1882 nov. 2 / G 6.                         |

- 584.-590. 'Grootboek der inkomsten en uitgaven'. Register van inkomsten en uitgaven gedifferentieerd naar begrotingspost, 1882-1897 8 delen

|      |      |                         |
|------|------|-------------------------|
| 584. | 1882 |                         |
| 585. | 1885 | <i>Beschadigd.</i>      |
| 586. | 1888 | Tweede exemplaar (586A) |
| 587. | 1889 |                         |
| 588. | 1890 |                         |
| 589. | 1892 |                         |
| 590. | 1897 |                         |

#### 1922-1946

- 591.-594. Registers van afgegeven bevelschriften tot uitbetaling, gespecificeerd naar begrotingspost, 1924-1945 4 delen

*Zie ook inv.nr 473K-Q.*

|      |      |                                                                  |
|------|------|------------------------------------------------------------------|
| 591. | 1924 |                                                                  |
| 592. | 1925 | Voorin: los inliggend chronologisch overzicht (nr 1-63), concept |
| 593. | 1936 | (1937)                                                           |
| 594. | 1945 |                                                                  |

### 1.3.3. Rekeningen en journalen

- 595.-601. Rekeningen van de gemeente Vlijmen en Engelen, 1814-1820 7 delen

*De rekeningen van 1814 en 1815 werden voorlopig opgenomen en gesloten door de raad van de gemeente Vlijmen en Engelen in 1818, de rekeningen van 1816 en 1817 door de gemeenteraad van Vlijmen met een commissie uit de gemeenteraad van Engelen in 1822, en de rekeningen van 1818-1820 door de gecombineerde raad van de gemeenten Vlijmen en Engelen in 1823.*

*Alle rekeningen over deze periode werden door G.S. opgenomen en finaal gesloten in 1824.*

|      |      |
|------|------|
| 595. | 1814 |
| 596. | 1815 |
| 597. | 1816 |
| 598. | 1817 |
| 599. | 1818 |
| 600. | 1819 |
| 601. | 1820 |

- 602.-699. Rekeningen van Engelen, 1821-1920 100 omslagen

*Ontbreken de rekeningen van 1887, 1901 en 1921 (Engelen en Bokhoven) ontbreken. In de periode 1821-1852, m.a.w. voor de invoering van de nieuwe gemeentewet, zijn meest in twee- of drievoud aanwezig; bestemd voor BenW, Raad en rentmeester? Voor de jaren 1829 en 1832 bleef een minuut-exemplaar bewaard.*

*Bijgevoegd is correspondentie over de afsluiting c.q. goedkeuring van de rekening.*

*Zie voor de bijlagen hierna inv.nr 700 ev.*

|      |      |                                  |
|------|------|----------------------------------|
| 602. | 1821 | Tweede exemplaar (602A)          |
| 603. | 1822 | Tweede exemplaar (603A)          |
| 604. | 1823 | Tweede exemplaar (604A)          |
| 605. | 1824 | Tweede exemplaar (605A)          |
| 606. | 1825 | Tweede exemplaar (606A)          |
| 607. | 1826 | Tweede exemplaar (607A)          |
| 608. | 1827 | Tweede exemplaar (608A)          |
| 609. | 1828 | Tweede exemplaar (609A)          |
| 610. | 1829 | Tweede exemplaar: minuut (610A)  |
| 611. | 1830 |                                  |
| 612. | 1831 | Tweede exemplaar (612A)          |
| 613. | 1832 | Tweede exemplaar: minuut (613A). |
| 614. | 1833 | Tweede exemplaar (614A)          |

|      |      |                                          |
|------|------|------------------------------------------|
| 615. | 1834 | Tweede exemplaar (615A)                  |
| 616. | 1835 | Tweede exemplaar (616A)                  |
| 617. | 1836 | Tweede exemplaar (617A)                  |
| 618. | 1837 | Tweede exemplaar (618A)                  |
| 619. | 1838 | Tweede exemplaar (619A)                  |
| 620. | 1839 | Tweede exemplaar (620A)                  |
| 621. | 1840 | Tweede exemplaar (621A)                  |
| 622. | 1841 | Tweede exemplaar (622A)                  |
| 623. | 1842 | Tweede exemplaar (623A)                  |
| 624. | 1843 | Tweede en derde exemplaar (624A en 624B) |
| 625. | 1844 | Tweede en derde exemplaar (625A en 625B) |
| 626. | 1845 | Tweede en derde exemplaar (626A en 626B) |
| 627. | 1846 | Tweede en derde exemplaar (627A en 627B) |
| 628. | 1847 | Tweede exemplaar (628A)                  |
| 629. | 1848 | Tweede exemplaar (629A)                  |
| 630. | 1849 | Tweede exemplaar (630A)                  |
| 631. | 1850 | Tweede exemplaar (632A)                  |
| 632. | 1851 | Tweede en derde exemplaar (632A en 632B) |
| 633. | 1852 | Tweede exemplaar (633A)                  |
| 634. | 1853 |                                          |
| 635. | 1854 |                                          |
| 636. | 1855 |                                          |
| 637. | 1856 |                                          |
| 638. | 1857 |                                          |
| 639. | 1858 |                                          |
| 640. | 1859 |                                          |
| 641. | 1860 |                                          |
| 642. | 1861 |                                          |
| 643. | 1862 |                                          |
| 644. | 1863 |                                          |
| 645. | 1864 |                                          |
| 646. | 1865 | Goedgekeurd 1867 mei 17                  |
| 647. | 1866 |                                          |
| 648. | 1867 |                                          |
| 649. | 1868 |                                          |
| 650. | 1869 |                                          |
| 651. | 1870 |                                          |
| 652. | 1871 |                                          |
| 653. | 1872 |                                          |
| 654. | 1873 |                                          |
| 655. | 1874 | Tweede exemplaar: concept (655A)         |
| 656. | 1875 |                                          |
| 657. | 1876 |                                          |
| 658. | 1877 |                                          |
| 659. | 1878 |                                          |
| 660. | 1879 |                                          |
| 661. | 1880 | Goedgekeurd 1881 sept. 9                 |
| 662. | 1881 | Goedgekeurd 1882 sept. 28                |
| 663. | 1882 |                                          |
| 664. | 1883 |                                          |
| 665. | 1884 |                                          |
| 666. | 1885 |                                          |
| 667. | 1886 |                                          |

|      |      |                                  |
|------|------|----------------------------------|
| 668. | 1888 | Goedgekeurd 1889 okt. 24         |
| 669. | 1889 | Goedgekeurd 1890 sept. 18        |
| 670. | 1890 | Tweede exemplaar: concept (670A) |
| 671. | 1891 |                                  |
| 672. | 1892 |                                  |
| 673. | 1893 | Goedgekeurd 1894 aug. 31         |
| 674. | 1894 | Goedgekeurd 1895 sept. 5         |
| 675. | 1895 | Goedgekeurd 1896 sept. 24        |
| 676. | 1896 | Goedgekeurd 1897 sept. 6         |
| 677. | 1897 | Goedgekeurd 1898 sept. 2         |
| 678. | 1898 |                                  |
| 679. | 1899 |                                  |
| 680. | 1900 |                                  |
| 681. | 1902 |                                  |
| 682. | 1903 |                                  |
| 683. | 1904 |                                  |
| 684. | 1905 | Tweede exemplaar (484A)          |
| 685. | 1906 |                                  |
| 686. | 1907 |                                  |
| 687. | 1908 |                                  |
| 688. | 1909 |                                  |
| 689. | 1910 |                                  |
| 690. | 1911 |                                  |
| 691. | 1912 |                                  |
| 692. | 1913 |                                  |
| 693. | 1914 |                                  |
| 694. | 1915 |                                  |
| 695. | 1916 |                                  |
| 696. | 1917 |                                  |
| 697. | 1918 |                                  |
| 698. | 1919 |                                  |
| 699. | 1920 |                                  |

700.-800. Bijlagen bij de gemeenterekening, 1821-1921

100 omslagen

*Bij elke jaarrekening zijn de originele bijlagen altijd in enkelvoud aanwezig, gelieerd per hoofdstuk. Ontbreken 1901 (het grootste deel).*

|      |      |
|------|------|
| 700. | 1821 |
| 701. | 1822 |
| 702. | 1823 |
| 703. | 1824 |
| 704. | 1825 |
| 705. | 1826 |
| 706. | 1827 |
| 707. | 1828 |
| 708. | 1829 |
| 709. | 1830 |
| 710. | 1831 |
| 711. | 1832 |
| 712. | 1833 |

|      |      |
|------|------|
| 713. | 1834 |
| 714. | 1835 |
| 715. | 1836 |
| 716. | 1837 |
| 717. | 1838 |
| 718. | 1839 |
| 719. | 1840 |
| 720. | 1841 |
| 721. | 1842 |
| 722. | 1843 |
| 723. | 1844 |
| 724. | 1845 |
| 725. | 1846 |
| 726. | 1847 |
| 727. | 1848 |
| 728. | 1849 |
| 729. | 1850 |
| 730. | 1851 |
| 731. | 1852 |
| 732. | 1853 |
| 733. | 1854 |
| 734. | 1855 |
| 735. | 1856 |
| 736. | 1857 |
| 737. | 1858 |
| 738. | 1859 |
| 739. | 1860 |
| 740. | 1861 |
| 741. | 1862 |
| 742. | 1863 |
| 743. | 1864 |
| 744. | 1865 |
| 745. | 1866 |
| 746. | 1867 |
| 747. | 1868 |
| 748. | 1869 |
| 749. | 1870 |
| 750. | 1871 |
| 751. | 1872 |
| 752. | 1873 |
| 753. | 1874 |
| 754. | 1875 |
| 755. | 1876 |
| 756. | 1877 |
| 757. | 1878 |
| 758. | 1879 |
| 759. | 1880 |
| 760. | 1881 |
| 761. | 1882 |
| 762. | 1883 |
| 763. | 1884 |
| 764. | 1885 |
| 765. | 1886 |

|      |      |
|------|------|
| 766. | 1887 |
| 767. | 1888 |
| 768. | 1889 |
| 769. | 1890 |
| 770. | 1891 |
| 771. | 1892 |
| 772. | 1893 |
| 773. | 1894 |
| 774. | 1895 |
| 775. | 1896 |
| 776. | 1897 |
| 777. | 1898 |
| 778. | 1899 |
| 779. | 1900 |
| 780. | 1901 |
| 781. | 1902 |
| 782. | 1903 |
| 783. | 1904 |
| 784. | 1905 |
| 785. | 1906 |
| 786. | 1907 |
| 787. | 1908 |
| 788. | 1909 |
| 789. | 1910 |
| 790. | 1911 |
| 791. | 1912 |
| 792. | 1913 |
| 793. | 1914 |
| 794. | 1915 |
| 795. | 1916 |
| 796. | 1917 |
| 797. | 1918 |
| 798. | 1919 |
| 799. | 1920 |
| 800. | 1921 |

#### 1922-1946

*De jaarrekeningen, al vanaf 1921, werden meteen na de Oorlog mee opgenomen in het dossierarchief Engelen 1946-1971. Zie dossierarchief 2.07.352.18*

*Uit deze afsluitende periode is **geen enkele bijlagen bij de jaarrekening** bewaard gebleven. Zij zijn hoogstwaarschijnlijk al voor de fusie met gemeente 's-Hertogenbosch vernietigd. Bij de uit de Ingekomen stukken samengestelde dossiers Correspondentie (zie inv.nr 160-184) die lange tijd diende als een chronologisch verzamelpakket, zijn sporadisch afzonderlijke 'bijlagen bij de rekeningen' aan te treffen, omdat die als zodanig zijn aangemerkt (stempel: Bijlage nr (...)). Deze betreffen meestal raadsbesluiten omtrent een specifieke uitgavepost. Dit wijst op selectie voor de vernietiging. Facturen komt men zodoende betrekkelijk weinig tegen.*

*Zie sinds de jaren midden-1930 opgemaakte totaaloverzichten t.b.v. het Rijk of de Provinciale Staten.*

#### 1.3.4. Basisadministratie ten behoeve van begrotingen en jaarrekeningen

801. "Register van afgegeven ordonnancien". Journaal van uitgaven voor de jaren 1821-1826 en 1829, 1821 juli 25-1827 januari 2, 1829 juli 1-1830 februari 20 1 band
- Los inliggend: aantekeningen over verantwoording van posten in de rekeningen van 1823-1827 en een grootboek van uitgaven voor het jaar 1827, 1827 juni 30-1828 januari 2.
- 802.-803. Lijsten van ontvangsten en uitgaven over 1821-1826 die niet in de rekeningen zijn gebracht, met bijlagen, afgesloten 1825 en 1827 2 omslagen
802. 1821-1824 , gesloten 1825
803. 1825-1826 , gesloten 1827
804. 'Journaal der Mandaten, 1841-1842', fragment van lederen kapt met opschrift, [1842]. 1 stuk
- 805.-811. Registers van afgegeven bevelschriften tot uitbetaling, op nummer, 1867-1892. 7 delen
805. 1867 (nr 1-143)
806. 1880 (nr 1-186)
807. 1884 (nr 1-160)
808. 1886 (nr 1-142)
809. 1888 (nr 1-224)
810. 1891 (nr 1-263)
811. 1892 (nr 1-258)
812. Contraststroken van afgegeven bevelschriften (blz. 8-15), fragment, 1885 1 omslag
- 1922-1945
- 813.-820. Registers van afgegeven bevelschriften tot uitbetaling, chronologisch op nummer, 1942-1948 7 delen
- Zie ook met verwijzing naar begroting inv.nr 591-594.*
813. 1942 (nr 1-487)
814. 1943 (nr 1-488)
815. 1944 (-1946 jan.) (nr 1-284)
816. 1945 (nr 1-211)
817. *vervalt*
818. 1946 (nr 1-391)
819. 1947 (nr 1-538)
820. 1948 (nr 1-493).
821. Kasboek van uitgaven (nr 1-339), 1936 jan. – 1936 juni 1 deel
- 822.-823. Kasboeken van inkomsten en uitgaven, concept, 1944 dec. - 1945 feb. /dec. 2 katernen

822. Inkomsten  
823. Uitgaven
824. Register tot heffing van couponbelasting, 1934, bijgehouden tot 1942 1 deel
- 825.-828 Processen-verbaal van kasopneming, 1866-1922 3 delen; 1 omslag
- Voorbedrukte formulieren, al dan niet ingebonden tot een register. Vanaf 1917 betreft het kwartaalopnamen.*
825. 1866-1868 Grotendeels onbeschreven.  
826. 1869-1893  
827. 1917-1922.  
828. 1866-1893 Losse formulieren 1 omslag
- 1922-1946
829. Kwitantieboek van op te nemen gelden bij de banken Lentjes en Drossaerts en de Boerenleenbank, 1928-1935 1 deel  
*Bleef grotendeels ongebruikt*
- 830.-832. Stukken, correspondentie en ingediende staten betreffende rijksuitkeringen aan de gemeente uit het Gemeentefonds, 1929?-1944 3 omslagen
- Bij wet van 15 juli 1929 Stb 388 werd deze vorm van rijksbijdrage in de gemeentelijke inkomstenbasis ingesteld. Tot 15 juli 1948 in deze oorspronkelijke vorm gehandhaafd.*
830. Algemene stukken  
831. Opcenten  
832. Ingevulde minuut-staten.
- 833.-857. Correspondentie met betrekking tot de gemeentefinanciën in het algemeen, dan wel specifieke inkomsten- en uitgavenrubrieken en - posten, 1922-1945. 25 omslagen
- De volgorde binnen de omslagen is in principe: algemeen (begrotingen, jaarrekeningen, statistiek, kasopneming), inkomsten (belastingen, verhuur gronden en springstier) en uitgaven (lonen, schulden, verzekeringen).*  
*Er is gekozen voor deze chronologische presentatie, omdat over dit tijdvak begrotingen grotendeels en jaarrekeningen (zonder de bijlagen) compleet te zoeken zijn in het dossierarchief. Deze serie vormt hiervoor de onderliggende documentatie.*
833. 1922  
834. 1923  
835. 1924  
836. 1925 O.a. Vrijwillige bijdrage schippers; Uitkering watersnood  
837. 1926  
838. 1927  
839. 1928  
840. 1929  
841. 1930  
842. 1931

|      |      |                                                                       |
|------|------|-----------------------------------------------------------------------|
| 843. | 1932 |                                                                       |
| 844. | 1933 |                                                                       |
| 845. | 1934 |                                                                       |
| 846. | 1935 | O.a. bijlage bij rekening.                                            |
| 847. | 1936 | O.a. bijlage bij de rekening. Met uitgaande brieven (registratienrs.) |
| 848. | 1937 | Met uitgaande brieven (registratienrs.)                               |
| 849. | 1938 | Met uitgaande brieven (registratienrs.)                               |
| 850. | 1939 |                                                                       |
| 851. | 1940 | Met uitgaande brieven (registratienrs. 2494F-2542F)                   |
| 852. | 1941 | Met uitgaande brieven (registratienrs. 2543F-2593; 2294F)             |
| 853. | 1942 | Met uitgaande brieven (registratienrs. 2397F-2444F)                   |
| 854. | 1943 | Met uitgaande brieven (registratienrs. 2446F-2473F)                   |
| 855. | 1944 | Met uitgaande brieven (registratienrs. 2475F-2497F).                  |
| 856. | 1945 | Met uitgaande brieven (registratienrs. F1-F10)                        |
| 857. | 1946 | Met uitgaande brieven (registratienrs. F11-F15). Chronologisch.       |

Nader te omschrijven

|      |                                                                                             |          |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 858. | Uitbetalingen van financiële tegemoetkomingen voor kostwinners, 1939-1942                   | 1 omslag |
| 859. | Vergoedingen voor het onderbrengen van vluchtelingen uit gebombardeerd Rotterdam, 1940-1943 | 1 omslag |

## **2. BELASTINGEN**

### **2.1. Gemeentelijke belastingen**

#### **2.1.1. Hondenbelasting**

|      |                                                                                                                                                                                                                                         |           |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 860. | Verordening op de heffing van een hondenbelasting, met aantekening van koninklijke goedkeuring, gelijktijdig afschrift naar een afschrift, 1827; met begeleidende brief van G.S. d.d. 1827, authentiek afschrift.<br><i>Beschadigd.</i> | 2 stukken |
| 861. | Kohier van de hondenbelasting voor 1833, overgegeven aan de plaatselijke ontvanger 1834. Afschrift                                                                                                                                      | 1 katern  |
| 862. | Besluiten en verordeningen op hondenbelasting; met goedkeuring door Gedeputeerden, 1903-1912<br><i>Beschadigd.</i>                                                                                                                      | 1 omslag  |
| 863. | Besluiten en verordeningen op hondenbelasting, 1922-1936<br><i>Zie dossierarchief 1.714.38: Hondenbelasting, 1935.</i>                                                                                                                  | 1 omslag  |
| 864. | Aanslagbiljetten voor hondenbelasting, 1944<br><i>Deels niet ingevulde formulieren.</i>                                                                                                                                                 | 1 omslag  |

#### **2.1.2. Vergunningsrecht tot verkoop van sterke drank**

*De drankwet dateert van 1881 juni 28 / stb 97.*

- |      |                                                                                                                                                                                                |          |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 865. | Stukken betreffende vaststelling en goedkeuring van verordeningen op de heffing en invordering van het vergunningsrecht tot het verkopen van sterke drank in het klein, 1881, 1882, 1885, 1905 | 1 omslag |
| 866. | Register van verleende vergunningen tot verkoop van sterke drank in het klein, [1881]; met bijlagen, 1881, 1882                                                                                | 1 deel   |
| 867. | Register van vergunningen, [1882/1894], bijgehouden tot 1894 (1945)                                                                                                                            | 1 deel   |
| 868. | Register van vergunningen, 1913 (-1945)                                                                                                                                                        | 1 deel   |
| 869. | Stukken betreffende verlening van vergunning tot verkoop van sterke drank, 1889-1920.                                                                                                          | 1 omslag |

1922-1946

*Zie dossierarchief 1.719.521: Verordeningen op de heffing van verlofsrecht voor verkoop zwakalcoholische drank in het klein, 1932, 1934, 1935.*

- |      |                                                              |          |
|------|--------------------------------------------------------------|----------|
| 870  | Stukken betreffende drankwet en drankvergunning, 1923-1935   | 1 omslag |
| 871. | Stukken betreffende verlening van drankvergunning, 1924-1945 | 1 omslag |

*Betreft ingevulde voorbedrukte formulieren voor verzoek, huurwaarde, besluit en publicatie.*

- |      |                                                                                   |          |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 872. | Staten van opgaven betreffende drankwet (1931) art. 31, 35, 51 en 476, 1926-1945. | 1 omslag |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------|----------|
- Ontbreekt 1930, 1932 tweevoud.*

**2.1.3. Opcenten op de grondbelasting / plaatselijke belastingen**

- |      |                                                                                                                                             |          |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 873. | Stukken betreffende raadsbesluit tot tariefherziening van opcenten op grondbelasting, 1865.                                                 | 1 omslag |
| 874. | Stukken betreffende vaststelling en goedkeuring van verordeningen op de heffing en invordering van opcenten op de grondbelasting, 1888-1890 | 1 omslag |
| 875. | Staten van plaatselijke belastingen over het jaar 1861 resp. 1873, concepten, 1863-1874.                                                    | 1 omslag |
| 876. | Besluiten tot verhoging dan wel verlaging van grond-, rijksinkomsten- vermogens-, personele en plaatselijke belastingen, 1921-1944 (1947)   | 1 omslag |

**2.1.4. Begrafenisrechten**

*Zie dossierarchief 1.776.1: Verordening op de algemene begraafplaats (...)*

*begrafenisrechten, 1889-1899.*

877. Stukken betreffende vaststelling en goedkeuring van verordeningen op de heffing en invordering van begrafenisrechten, 1889, 1899, 1900 1 omslag
878. Verzoekschriften aan de raad om vergunning te verlenen tot het behoud van geplante bomen en bestaande monumenten, gedenktekens en kruisen op de begraafplaats, 1889. 1 omslag
879. Verzoekschriften aan de raad en aan de burgemeester om vergunning te verlenen tot het plaatsen van gedenktekens, kruisen en monumenten en tot aankoop van grond op de begraafplaats, 1890-1919 1 omslag
880. 'Begraafnisrechten'. Register houdende uitgifte van vergunningen voor graven en monumenten, 1889-1910 1 deel
881. Lijst van monumenten waarvoor begrafenisrechten verschuldigd zijn, 1912; bijgehouden tot in 1915 1 stuk
882. Overzicht van ontvangen begrafenisgelden, 1937-1938 1 omslag

*Betreft bijlagen bij rekening (nr 38).*

#### **2.1.5. Schoolgeld**

883. Voorstel tot invoering van schoolgeld ter bestrijding van het schoolverzuim, ingediend bij de raad door M.M. Nass, [1885?] 1 deel
- Zie voor deze hoofdonderwijzer inv.nr 290. Het geschrift kan dienen als voorbeeld voor een destijds gebruikelijk schoolschrift.*
884. Besluiten tot heffing van schoolgeld; met verordening op de invordering, 1890. 1 omslag
- 885.-914. Maandelijks kohieren van het schoolgeld met jaarlijkse verzamelstaten c.q. verzamellijsten (sedert 1898) van ontvangsten, 1890-1920 30 omslagen

*Ontbreken de jaren 1896 en 1921, van 1901 de maanden januari-november, en van 1897 de verzamelstaat.*

- |      |      |                |
|------|------|----------------|
| 885. | 1890 | juli-december. |
| 886. | 1891 |                |
| 887. | 1892 |                |
| 888. | 1893 |                |
| 889. | 1894 |                |
| 890. | 1895 |                |
| 891. | 1897 |                |
| 892. | 1898 |                |
| 893. | 1899 |                |
| 894. | 1900 |                |
| 895. | 1901 |                |

896. 1902  
 897. 1903  
 898. 1904  
 899. 1905  
 900. 1906  
 901. 1907  
 902. 1908  
 903. 1909  
 904. 1910  
 905. 1911  
 906. 1912  
 907. 1913  
 908. 1914  
 909. 1915  
 910. 1916  
 911. 1917  
 912. 1918  
 913. 1919  
 914. 1920

915. Besluiten en verordening van schoolgeld, 1900 1 omslag

1922-1946

916. Schoolgeld, 1924-1938. *Zie folder schoolgeld bij Finan. Correspondentie 1922.*  
 1 omslag

## 2.1.6. Leges

917. Stukken betreffende vaststelling en goedkeuring van verordeningen op de heffing van leges ter secretarie en van recht voor huwelijksvoltrekking, 1899, 1900  
 1 omslag

1922-1946

*Zie dossierarchief 1.718.7: Verordeningen op de heffing van leges, 1923.*

918. Besluiten en verordening op legesgelden, 1933 1 omslag

*Zie dossierarchief 1.773.12: Verordeningen op de heffing van keurloon, 1941.*

919. Besluit en verordening op keurloon, 1934 1 omslag

920. Besluiten en verordeningen op besmettelijke ziekten, 1935-1937 1 omslag

*Zie dossierarchief 1.773.125: Verordening op de heffing van besmettelijke-ziektegeden, 1943.*

## 2.2. Rijksbelastingen

### 2.2.1. Grondbelastingen

*Zie ook de reconstructie door de Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch van de toestand ca. 1830 ('kadastrale atlas' map Engelen).*

921. Legger van grondeigenaren en hun ongebouwde eigendommen, opgemaakt door schout en zetters samen met de controleur der directe belastingen in 1821, bijgehouden tot 1832  
1 deel /**GF**
922. Staten van plaatsgevonden hebbende veranderingen of overgangen van ongebouwde eigendommen, opgemaakt door schout (sinds 1825 burgemeester) en zetters samen met de controleur der directe belastingen, 1822-1831 1 omslag (= 9 katernen) /**GF**  
*Ontbreekt het jaar 1831. Specificatie:*  
1822  
1823  
1824  
1825  
1826  
1827 Afschrift  
1828 met klad-exemplaar.  
1829  
1830
923. Staten van plaatsgevonden hebbende veranderingen of overgangen van gebouwde eigendommen, opgemaakt door schout (sinds 1825 burgemeester) en zetters samen met de controleur der directe belastingen, 1822-1831 =7 katernen ) /**GF**  
  
*In de jaren 1824, 1827 en 1829 hebben geen veranderingen of overgangen van gebouwde eigendommen plaatsgevonden.*  
*Specificatie:*  
1822  
1823  
1825  
1826  
1828 met klad-exemplaar.  
1830  
1831
924. Staat van plaatsgevonden hebbende eigendomsovergangen van vaste goederen, opgemaakt door de burgemeester ten behoeve van overboeking in de kadastrale legger, 1832  
1 katern/**GF**
925. Uittreksels van notariële en onderhandse akten inzake overgang van landerijen en een huis en erf te Engelen, opgemaakt ten behoeve van de staten van plaatsgevonden hebbende veranderingen of overgangen van ongebouwde en gebouwde eigendommen voor de jaren 1830 en 1831, [c. 1830-1831] 1 omslag
926. Staat van schade-opneming van geïnnundeerde landerijen ter regeling van de kwijtschelding of vermindering van de grondbelasting op ongebouwde eigendommen, 1833. Minuut 1 stuk/**GF**
927. Dossier met betrekking tot directe belastingen, 1830-1832? 1 omslag

***Zwaar beschadigd; na restauratie opnieuw beschrijven; vgl. inv.nr >>> [1045].***

928. Lijst van personen die een minimaal bedrag betalen aan grond- en directe belastingen (zonder patentrecht), 1823-1849 1 omslag

929. Aanstelling van zetters, 1870-1884 1 omslag

930. Aanstelling van zetters, 1920-1926 1 omslag

#### Kadaster

931. Oorspronkelijke aanwijzende tafel van grondeigenaren en hun vaste eigendommen, 1832 1 deel/**GF**

*Ook beschikbaar op microfiches.*

932. Aanvullende (suppletoire) aanwijzende tafel van grondeigenaren en hun vaste eigendommen, [aangelegd in 1832], bijgehouden tot 1863 1 deel/**GF**

933.-936. Kadastrale leggers van grondeigenaren en hun vaste eigendommen, perceelsgewijs beschreven, 1832-1889 4 delen/**GF**

933. Art. 1-209, 1832-1889, met alfabetische naamindex van eigenaren, bijgehouden t/m artikelnummer 468, en lijst van nummers van veranderde leggerartikelen, 1860-1873.

934. Art. 210-489, 1832-1888, met alfabetische naamindex van eigenaren, bijgehouden t/m artikelnummer 593.

935. Art. 490-883, 1857-1889, met alfabetische naamindex van eigenaren, bijgehouden t/m artikelnummer 986.

936. Art. 884-986, 1884-1889.

937.-939. Kadastrale leggers van grondeigenaren en hun vaste eigendommen, perceelsgewijs beschreven, 1889-1958 3 delen

*De artikelnummers t/m 986 corresponderen met die van de vorige serie, dus elke eigenaar van 1889 behield zijn oud artikelnummer. Deze artikelen zijn in één keer ingeschreven, daarna werden weer zonodig nieuwe artikelen begonnen.*

937. Art. 7-967, 1889-1958, met alfabetische naamindex van eigenaren, bijgehouden t/m artikelnummer 1814.

938. Art. 969-1315, 1890-1958.

939. Art. 1316-1660, 1914-1958.

*Zie voor vervolg Dossierarchief Engelen 1946-1971, inv.nr 500-502.*

940. Register houdende verwijzing per kadastraal perceel naar de artikelen in de kadastrale leggers, nummer(s) van percelen waaruit een perceel is ontstaan c.q. waarin het is opgegaan en sinds 1864 naar de kadastrale kaart met bladnummer, letter en nummer van de ruit, [aangelegd in 1844], bijgehouden tot 1959 1 deel/**GF**

941. Register van aangiften tot verkrijging van tijdelijke vrijdom van grondbelasting, 1865, 1869, 1870, met aantekeningen van verificatie door de landmeter [van het kadaster], 1872, 1878, 1882 1 deel

942. Register van nieuwe, veranderde en gesloopte gebouwen (genummerd 1-52), 1893-1934  
1 deel

Los inliggend: aanvulling betreffende wijk A, z.d.

*Vgl. voor identieke registratie met betrekking tot de voormalige gemeente Bokhoven, waarvoor het gemeentebestuur Engelen het register heeft voortgezet tot 1933 Nieuw Archief Bokhoven, inv.nr 377.*

#### Kadastrale gemeente Bokhoven

*Ten gevolge van het opgaan van Bokhoven in de gemeente Engelen met ingang van 1922 en ondanks het ongewijzigd onder de naam 'kadastrale gemeente Bokhoven' voortbestaan, horen de jongste series kadastrale leggers Bokhoven hier thuis.*

*Zie Dossierarchief Engelen 1946-1971, inv.nr 503-505.*

- 943.-946. Recapitulerende registers van kadastrale registratie over periode voor 1851-1975, [ca. 1960]  
4 delen

*Vgl. dossiersarchief Engelen.*

943. Kad. gemeente Bokhoven sectie A (nr 10-693); voorgezet per dienstjaar 1851-1975.  
944. Kad. gemeente Engelen sectie D (nr 1a-590) en E (nr 4-1651)  
945. Kad. gemeente Bokhoven alfabetisch naamlijst  
946. Kad. gemeente Engelen alfabetisch naamlijst

#### **2.2.2. Personele en vermogensbelasting**

947. Kohier van de 'personele en mobiliare belasting' voor 1822, opgemaakt door schout en zettters samen met de controleur der directe belastingen, 1821; staat van voorgevallen veranderingen in belasting op bebouwde eigendommen 1828, beschadigd / GF  
1 katern / GF

*Beschadigd.*

948. Personele belasting, 1869-1884  
1 omslag

949. Opgaven van belastingplichtingen voor vermogensbelasting, 1895-1909  
1 omslag

*Alfabetisch namenlijst van mannen.*

#### **2.2.3. Patentbelasting**

950. Staten van patentplichtigen in de gemeente, 1822-1826  
1 omslag (= 5/6 stukken) / GF

*Specificatie:*

1822.  
 1824 met alfabetische naamindex  
 1825  
 1826  
 z.d.

951. Stukken betreffende de verkrijging van patent door de zgn. zwarte zusters of zusters van liefdadigheid als houderessen van een bijzonder verbeter- of krankzinnigenhuis, 1832.  
 1 omslag

#### 2.2.4. Accijns op het gemaal, bij wijze van belasting (*admodiatie*) geheven

*'Admodiatie': het heffen van een verbruiksbelasting bij een som ineens naar geraamd gebruik over een bepaalde periode.*

- 952.-956. Kohieren van de accijns op het gemaal, bij admodiatie geheven, met bijlagen, 1825-1829.  
 5 delen

*Geen bijlagen bij het kohier van 1826.*

952. 1825  
 953. 1826  
 954. 1827  
 955. 1828  
 956. 1829, met concept.

957. Staat van opcenten op accijnzen, 1824 1 omslag

958. Opgave van provinciale belasting op de paarden en trekdieren, 1899 1 omslag

#### 2.2.5. Recht van zegel en registratie

- 959.-976. *Repertoires* van akten, onderhevig aan het recht van zegel en registratie, bijgehouden door de schout resp. secretaris (vanaf 18>>), 1821-1917.  
 11 katernen; 5 stukken; 2 delen

*Per jaar genummerd. Het totaal aantal blijft ieder jaar beperkt. Verklaringen van goed gedrag, van woonachtigheid, verpachtingen/verhuringen. Vgl. zegelwet 1797 sept. 30 Voor de geregistreerde akten in kader van beheer van gemeentelijke gronden zie inv.nrs 244-247.*

|      |                                        |                             |
|------|----------------------------------------|-----------------------------|
| 959. | 1821 - 1822 januari (1-2)              | 1 katern                    |
| 960. | 1822 maart - 1824 januari (1-7)        | 1 katern                    |
| 961. | 1824 maart - 1827 januari 8 (1-15)     | 1 katern                    |
| 962. | 1827 januari 1 - 1830 april 8 (1-21)   | 1 katern                    |
| 963. | 1830 april 1 - 1834 oktober 9 (1-21)   | 1 stuk                      |
| 964. | 1834 oktober 10 - 1838 juli (1-22)     | 1 stuk                      |
| 965. | 1838 september - 1842 oktober 10(1-19) | 1 stuk                      |
| 966. | 1842 oktober 8 - 1846 oktober 1 (1-17) | 4 stukken                   |
| 967. | 1846 oktober 20 - 1850 april (1-15)    | 1 katern                    |
| 968. | 1850 juni - 1855 juli (1-17)           | 1 stuk                      |
| 969. | 1855 oktober - 1859 januari (1-12)     | 1 katern <i>Beschadigd.</i> |
| 970. | 1859 februari - 1862 april 5 (1-31)    | 1 katern                    |

|      |                                           |          |
|------|-------------------------------------------|----------|
| 971. | 1862 april 11 - 1866 januari (1-27; 1-28) | 1 katern |
| 972. | 1866 februari - 1872 juli (1-76)          | 1 katern |
| 973. | 1872 augustus - 1878 september (1-54)     | 1 katern |
| 974. | 1878 november - 1889 april 8 (1-61)       | 1 deel   |
| 975. | 1889 april 26 - 1909 april 2 (1-84)       | 1 deel   |
| 976. | 1909 april 16 - 1917 (1-11)               | 1 katern |

*Zie onder verkiezingen - directe belastingen 1860-1864.*

### 3. VERKIEZINGEN

#### 3.1. Bovenlokale verkiezingen

- 977.-982. Stukken betreffende de benoeming van kiezers voor de landelijke stand in het negende (9<sup>e</sup>) kiesdistrict, ter benoeming van leden voor Provinciale Staten, 1826-1849  
5 omslagen

|      |      |
|------|------|
| 977. | 1826 |
| 978. | 1831 |
| 979. | 1837 |
| 980. | 1843 |
| 981. | 1848 |
| 982. | 1849 |

983. Staat van de hoogst aangeslagenen in 's Rijks directe belastingen, ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer en voor Provinciale Staten, 1852; met inliggend begeleidende brief van de burgemeester aan G.S., minuut, 1852 2 stukken

- 984.-  
1019. Registers houdende opgave van belastingschuldigen, voorkomend op de kohieren van de directe belastingen, 1850-1886 36 delen

*De kiezerslijsten voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraad werden ingevolge de Kieswet van 1850 (Stbl. 37) opgemaakt n.a.v. de jaarlijkse, door de ontvangers der directe belastingen in te zenden opgaven, waarin elke belastingschuldige op hun tot de lopende dienst behorende kohieren voorkomt. Om tot kiezer bevoegd te zijn, werd namelijk de betaling van een bepaalde som in de directe belastingen (grond-, personele en patent-belasting) gevorderd. Het censuskiesrecht werd afgeschaft in **1887** met de Kieswet Van Houten die geschiktheid en welstand vooropstelt. Het aantal census-kiesgerechtigden schommelde die veertig jaren tussen 182 en 407 mannen. Bij sommige jaren is nog een begeleid schrijven bewaard. Ontbreekt een deel over het jaar 1876.*

|      |                  |
|------|------------------|
| 984. | 1850 (nr. 1-262) |
| 985. | 1851 (nr. 1-236) |
| 986. | 1852 (nr. 1-244) |
| 987. | 1853 (nr. 1-182) |
| 988. | 1854 (nr. 1-263) |
| 989. | 1855 (nr. 1-265) |
| 990. | 1856 (nr. 1-282) |
| 991. | 1857 (nr. 1-319) |

- 992. 1858 (nr. 1-349)
- 993. 1859 (nr. 1-281)
- 994. 1860 (nr. 1-284)
- 995. 1861 (nr. 1-318)
- 996. 1862 (nr. 1-321)
- 997. 1863 (nr. 1-326)
- 998. 1864 (nr. 1-326)
- 999. 1865 (nr. 1-329)
- 1000. 1866 (nr. 1-327)
- 1001. 1867 (nr. 1-327)
- 1002. 1868 (nr. 1-328)
- 1003. 1869 (nr. 1-327)
- 1004. 1870 (nr. 1-345)
- 1005. 1871 (nr. 1-344)
- 1006. 1872 (nr. 1-346)
- 1007. 1873 (nr. 1-348)
- 1008. 1874 (nr. 1-339)
- 1009. 1875 (nr. 1-329)
- 1010. 1877 (nr. 1-327)
- 1011. 1878 (nr. 1-336)
- 1012. 1879 (nr. 1-337)
- 1013. 1880 (nr. 1-323)
- 1014. 1881 (nr. 1-302)
- 1015. 1882 (nr. 1-390)
- 1016. 1883 (nr. 1-254)
- 1017. 1884 (nr. 1-395)
- 1018. 1885 (nr. 1-383)
- 1019. 1886 (nr. 1-407). *Beschadigd.*

1020. Registers houdende opgave van belastingschuldigen, voorkomend op de kohieren van de directe belastingen, als basis voor stemgerechtigheid, 1887-1916 1 pak

*Alfabetisch namenlijst; alleen mannen. Ontbreken 1888, 1890, 1904, 1910, 1912, 1914, 1915.*

1021.  
-1058. Jaarlijkse lijsten van kiezers te Engelen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraad, 1850-1922 17 omslagen, 19 katernen; 2 stukken

*Ontbreken de jaren 1861, 1865, 1867 en 1868, 1871, 1880, 1882 en 1883, 1886, 1894, 1896 en 1897 en 1899. Tevens 1920/21. Bij 1850 ontbreekt de kiezerslijst voor de gemeenteraad, bij 1863 de kiezerslijsten voor Tweede Kamer en Provinciale Staten. Naast officiële lijst(en) bestaan affiche-achtige bekendmakingen (zie hechtpunten, verregende tekst), die als zodanig bij de bekendmakingen hadden gepast (zie inv.nr >>->>). Vanaf 1864 ontbreken die publicatievorm, maar komt weer wel voor in 1887-1892. Bij materiële omschrijving zijn alleen omslagen en stukken apart opgegeven.*

- 1021. 1850 1 omslag
- 1022. 1851 1 omslag
- 1023. 1852 1 omslag
- 1024. 1853 1 omslag
- 1025. 1854 *Officiële lijst ontbreekt* 1 omslag
- 1026. 1855 1 omslag

|       |      |                                  |                       |
|-------|------|----------------------------------|-----------------------|
| 1027. | 1856 | 1 omslag                         |                       |
| 1028. | 1857 | 1 omslag                         |                       |
| 1029. | 1858 | (nr. 1-27 resp. 1-16             | 1 omslag              |
| 1030. | 1859 | nr. 1-28 resp. 1-16)             | 1 omslag)             |
| 1031. | 1860 | (nr. 1-24 resp. 1-13)            |                       |
| 1032. | 1862 | (nr. 1-22 resp. 1-15)            |                       |
| 1033. | 1863 | <i>Officiële lijst ontbreekt</i> | 1 stuk                |
| 1034. | 1864 |                                  |                       |
| 1035. | 1866 |                                  |                       |
| 1036. | 1869 |                                  |                       |
| 1037. | 1870 |                                  |                       |
| 1038. | 1872 |                                  |                       |
| 1039. | 1873 |                                  |                       |
| 1040. | 1874 |                                  |                       |
| 1041. | 1875 |                                  |                       |
| 1042. | 1876 |                                  |                       |
| 1043. | 1877 |                                  |                       |
| 1044. | 1878 |                                  |                       |
| 1045. | 1879 |                                  |                       |
| 1046. | 1881 |                                  |                       |
| 1047. | 1884 |                                  |                       |
| 1048. | 1885 |                                  |                       |
| 1049. | 1887 | 1 omslag                         |                       |
| 1050. | 1888 | 1 omslag                         |                       |
| 1051. | 1889 | 1 omslag                         |                       |
| 1052. | 1890 | 1 omslag                         |                       |
| 1053. | 1891 | 1 omslag                         |                       |
| 1054. | 1892 | (nr.1-30)                        | 1 omslag              |
| 1055. | 1893 | (nr. 1-28)                       | 1 omslag              |
| 1056. | 1895 | <i>Officiële lijst ontbreekt</i> | 1 stuk                |
| 1057. | 1898 | (nr. 1-32)                       | Authentiek afschrift  |
| 1058. | 1900 | (nr. 1-39)                       | Authentiek afschrift. |

#### Nieuw type

*De introductie van het algemeen kiesrecht bracht een nieuw type registratie voort, waarvan geen exemplaren na 1922 bewaard bleven.*

- 664a. 1919-1920  
664b. 1921-1922

1061.-  
1077.

Jaarlijkse lijsten van kiezers (*kiesbevoegden*) te **Bokhoven** voor de Tweede Kamer en Provinciale Staten, 1853-1893 14 stukken; 3 katernen

*Ingevolge de Kieswet van 1850 (Stbl 37) moest de voorzitter van de raad een afschrift van de kiezerslijst voor de Tweede Kamer inzenden aan de besturen der hoofdplaatsen van het rijkshoofdkiesdistrict en onderkiesdistrict waarin de gemeente ligt; een afschrift van de kiezerslijst voor de Provinciale Staten aan de besturen der hoofdplaatsen van het provinciaal hoofdkiesdistrict en onderkiesdistrict waarin de gemeente ligt. De gemeente **Bokhoven** behoorde tot het onderkiesdistrict Engelen.*

*Het census-minimum bedroeg 20 gld. Resp. 10 gld., wat een tiental personen oplevert, zoals de genummerde opsomming aangeeft.*

*De reeks kent lacunes.*

- 1061. 1853
- 1062. 1855
- 1063. 1860 (1-11); met kiezerslijst voor de gemeenteraad (1-15) 1 katern
- 1064. 1861 (1-9); met kiezerslijst voor de gemeenteraad (1-14) 1 katern
- 1065. 1862 (1-9); met kiezerslijst voor de gemeenteraad (1-14) 1 katern
- 1066. 1866 Authentiek afschrift
- 1067. 1867 Authentiek afschrift
- 1068. 1868 (1-6). Authentiek afschrift
- 1069. 1869 Authentiek afschrift
- 1070. 1873
- 1071. 1875
- 1072. 1877
- 1073. 1882 Authentiek afschrift
- 1074. 1887
- 1075. 1891. Authentiek afschrift
- 1076. 1892. Authentiek afschrift
- 1077. 1893; met begeleidend schrijven 1894-1896. Authentiek afschrift.

- 1078. Opgave van belastingschuldigen in de gemeente **Bokhoven**, volgens de kohieren van de directe belastingen, 1860, 1863-1864 1 omslag

*Het betreft ca. 125 tot 145 personen voor het vaststellen van kiesgerechtigheid opgemaakt te Engelen, te beschouwen als basisadministratie voor inv.nr 1061-1077.*

- 1079.-
- 1135. Stukken betreffende verkiezingen voor leden van de gemeenteraad, 1851-1919. 57 omslagen

- 1079. 9 sept. 1851 (7 leden)
- 1080. 19 juli 1853 (2 leden)
- 1081. 17 juli 1855 (2 leden)
- 1082. 21 juli 1857 (3 leden)
- 1083. 3 aug. 1857 (1 lid) Herstemming
- 1084. 13 maart 1858 (1 lid)
- 1085. 19 juli 1859 (2 leden)
- 1086. 16 juli 1861 (2 leden)
- 1087. 30 juli 1861 (1 lid) Herstemming
- 1088. 21 juli 1863 (3 leden)
- 1089. 4 aug. 1863 (2 leden) Herstemming
- 1090. 21 feb. 1865 (1 lid)
- 1091. 8 mrt. 1865 (1 lid) Herstemming
- 1092. 18 juli 1865 (2 leden)
- 1093. 16 juli 1867 (2 leden)
- 1094. 31 juli 1867 (1 lid) Herstemming
- 1095. 20 juli 1869 (3 leden)
- 1096. 18 juli 1871 (2 leden)
- 1097. 5 feb. 1872 (1 lid). Dossier incompleet
- 1098. 5 mrt. 1872 (1 lid)
- 1099. 15 juli 1873 (2 leden)

- 1100. 15 dec. 1874 (1 lid)
- 1101. 20 juli 1875 (3 leden)
- 1102. 11 jan. 1877 (1 lid)
- 1103. 17 juli 1877 (2 leden)
- 1104. 15 juli 1879 (2 leden)
- 1105. 19 juli 1881 (3 leden)
- 1106. 2 aug. 1881 (1 lid) Herstemming
- 1107. 22 aug. 1881 (1 lid)
- 1108. 17 juli 1883 (2 leden)
- 1109. 21 juli 1885 (5 leden)
- 1110. 20 jan. 1886 (1 lid)
- 1111. 11 jan. 1887 (1 lid)
- 1112. 19 juli 1887 (3 leden)
- 1113. 14 aug. 1888 (1 lid)
- 1114. 4 dec. 1888 (1 lid)
- 1115. 16 juli 1889 (2 leden)
- 1116. 3 dec. 1889 (1 lid)
- 1117. 21 juli 1891 (2 leden)
- 1118. 3 feb. 1892 (1 lid)
- 1119. 18 juli 1893 (3 leden)
- 1120. 17 juli 1894 (1 lid)
- 1121. 16 juli 1895 (2 leden)
- 1122. 29 juni 1897 (2 leden)
- 1123. 27 juni 1899 (3 leden)
- 1124. 25 juni 1901 (2 leden)
- 1125. 22 juli 1902 (1 lid)
- 1126. 9 juli 1903 (2 leden)
- 1127. 11 juli 1905 (3 leden)
- 1128. 11 juli 1907 (2 leden)
- 1129. 29 juni 1909 (2 leden)
- 1130. 27 juni 1911 (3 leden)
- 1131. 17 sept. 1912 (1 lid)
- 1132. 24 juni 1913 (2 leden)
- 1133. 29 juni 1915 (2 leden)
- 1134. 10 juli 1917 (3 leden)
- 1135. 20 mei 1919 (7 leden).

1136.-

1157. Stukken betreffende verkiezingen te Engelen voor leden van de Provinciale Staten, 1853-1886  
22 omslagen

- 1136. 10 mei 1853 (4 leden)
- 1137. 24 mei 1853 (2 leden) Herstemming
- 1138. 16 juni 1854 (1 lid)
- 1139. 13 mei 1856 (3 leden)
- 1140. 10 mei 1859 (4 leden)
- 1141. 13 mei 1862 (3 leden)
- 1142. 6 juni 1865 (1 lid)
- 1143. 11 mei 1868 (3 leden)
- 1144. 13 dec. 1870 (1 lid)
- 1145. 9 mei 1871 (4 leden)
- 1146. 23 mei 1871 (1 lid) Herstemming
- 1147. 18 feb. 1873 (1 lid)

- 1148. 4 mrt. 1873 (1 lid) Herstemming
- 1149. 7 mei 1874 (3 leden)
- 1150. 21 mei 1874 (1 lid) Herstemming
- 1151. 8 mei 1877 (4 leden)
- 1152. 8 mei 1877 (1 lid)
- 1153. 11 mei 1880 (3 leden)
- 1154. 8 mei 1883 (4 leden)
- 1155. 19 mei 1885 (1 lid)
- 1156. 20 jan. 1886 (1 lid)
- 1157. 11 mei 1886 (3 leden)
  
- 1157a. 1883-1897 (diversen verkiezingen)
- 1157b. 1903-1908 (diversen verkiezingen)

1158.-

- 1188. Stukken betreffende verkiezingen te Engelen voor leden van de Tweede Kamer van de Staten Generaal, 1853-1891 32 omslagen

*Het standaardpakket bestaat tot in de jaren-1880 uit een procesverbaal door de kiescommissie met een kiezerslijst, eventueel aanverwante documenten. In die vorm blijken de verkiezingsronde niet altijd compleet overgeleverd. Sinds 1886 geen kiezerslijsten meer, wellicht ten gevolge van een andere vorm van registratie.*

- 1158. 17 mei 1853 (2 leden)
- 1159. 31 mei 1853 (1 lid) Herstemming
- 1160. 13 juni 1854 (1 lid)
- 1161. 10 juni 1856 (1 lid)
- 1162. 24 juni 1856 (1 lid) Herstemming
- 1163. 8 juni 1858 (1 lid)
- 1164. 11 okt. 1859 (1 lid)
- 1165. 12 juni 1860 (1 lid)
- 1166. 10 juni 1862 (1 lid)
- 1167. 14 juni 1864 (1 lid)
- 1168. 28 okt. 1864 (2 leden). Kiezerslijst ontbreekt
- 1169. 12 juni 1866 (1 lid). Procesverbaal ontbreekt
- 1170. 30 okt. 1866 (2 leden). Met krant.
- 1171. 22 jan. 1868 (2 leden). Procesverbaal ontbreekt
- 1172. 8 juni 1869 (1 lid). Kiezerslijst ontbreekt
- 1173. 13 juni 1871 (1 lid)
- 1174. 10 juni 1873 (1 lid)
- 1175. 8 juni 1875 (1 lid)
- 1176. 11 jan. 1876 (1 lid)
- 1177. 12 juni 1877 (1 lid)
- 1178. 25 mrt. 1879 (1 lid)
- 1179. 11 juni 1879 (1 lid)
- 1180. 14 juni 1881 (1 lid)
- 1181. 27 sept. 1881 (1 lid)
- 1182. 12 juni en 11 sept. 1883. Correspondentie
- 1183. 28 okt. 1884 (2 leden). Procesverbaal ontbreekt
- 1184. 15 juni 1886 (2 leden). Kiezerslijst ontbreekt
- 1185. 1 sept. 1887 (2 leden) Kiezerslijst ontbreekt
- 1186. 6 mrt. 1888 (1 lid) Kiezerslijst ontbreekt
- 1187. 9 juni 1891 (1 lid). Kiezerslijst ontbreekt

1188. z.d. 1897, 6 juni 1905. Correspondentie

1922-1946

1189.-  
1200. 'Kiezerslijsten'. Lijsten van kiesgerechtigden, met aanverwante stukken, 1922-1939  
13 delen; 5 katernen

*De lijsten werden steeds vastgesteld in het begin van het eerstgenoemde jaar.*

|       |                                        |                    |
|-------|----------------------------------------|--------------------|
| 1189. | 1919-1923                              | 3 katern           |
| 1190. | 1923-1924                              | 1 katern           |
|       | 1924-1925                              | 1 katern; met kaft |
| 1191. | 1925-1926 (nrs 1-826), aangelegd 1925  | 1 deel             |
| 1192. | 1926-1927 (nrs 1-832), aangelegd 1926. | 1 deel             |
| 1193. | 1927-1928(nrs. 1-823)                  | 1 deel             |
| 1194. | 1928-1929 (nr 1-812)                   | 1 katern           |
| 1195. | 1929-1930 (nr 1-789)                   | 1 deel             |
| 1196. | 1933-1934. Uittreksel                  | 2 delen            |
| 1197. | 1935-1936. Uittreksel                  | 3 delen            |
| 1198. | [1936-1937]                            | 1 katern           |
| 1199. | 1937-1938                              | 2 delen            |
| 1200. | 1939-1940                              | 3 delen            |

1201.-  
1206. Stukken betreffende verkiezingen voor de gemeenteraad, 1922-1939  
6 omslagen

|       |      |
|-------|------|
| 1201. | 1922 |
| 1202. | 1923 |
| 1203. | 1927 |
| 1204. | 1931 |
| 1205. | 1935 |
| 1206. | 1939 |

1207.-  
1212. Stukken betreffende verkiezingen voor de Provinciale Staten, 1923-1939.  
6 omslagen

|       |      |
|-------|------|
| 1207. | 1923 |
| 1208. | 1927 |
| 1209. | 1931 |
| 1210. | 1935 |
| 1211. | 1938 |
| 1212. | 1939 |

1213.-  
1218. Stukken betreffende verkiezingen voor de Tweede Kamer, 1922-1937.  
6 omslagen

|       |      |
|-------|------|
| 1213. | 1922 |
| 1214. | 1925 |
| 1215. | 1929 |

|       |                                                                                     |               |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1216. | 1933                                                                                |               |
| 1217. | 1936                                                                                |               |
| 1218. | 1937                                                                                |               |
| 1219. | Stukken betreffende kieswet, 1930                                                   | 1 omslag      |
| 1220. | Benoeming van raadleden n.a.v. verkiezingen, 1931-1939.                             | 2 omslagen/GF |
| 1221. | Benoeming door het Centraal Stembureau tot leden van een Commissie (art. 158), 1939 | 1 omslag      |

#### 4. BEVOLKING

*Diverse vormen van bevolkingsregistratie zijn sinds de vorige inventarisatie **verplaatst naar een apart, nieuw gecreëerd, bestand 'Burgelijke Stand'** m.b.t. tot de bevolking van alle in de huidige gemeente 's-Hertogenbosch opgegane gemeenten. De oorspronkelijke inv.nr 800-819 zijn hierin grotendeels opgegaan: F1 e.v.. Wat niet is overgegaan is of later is aangetroffen, volgt hier. De persoonskaarten vormen ook een niet-openbaar op zich staand bestand.*

*We laten het gehele bestand hier pro memorie (- -; geel gemarkeerd) staan om de werkzaamheden van de eigenlijke archiefvormer tot uitdrukking te laten komen, omdat in dat nieuwe bestand te weinig nuancering is gelegd met betrekking tot specifiek doel, daadwerkelijke opsteller dan wel de beoogd belanghebbende.*

**Zie voor subadministratie hierna Deel II: gedeponeerde archief Burgerlijke Stand.**

##### 4.1 Bevolkingsstaten

|       |                                                                 |                |
|-------|-----------------------------------------------------------------|----------------|
| 1222. | Bevolkingsstaten, opgemaakt voor de provincie, 1840, 1849-1858. | 10 omslagen/GF |
|       | <i>Ontbreekt 1855.</i>                                          |                |
|       | 1840                                                            |                |
|       | 1849                                                            |                |
|       | 1850                                                            |                |
|       | 1851                                                            |                |
|       | 1852                                                            |                |
|       | 1853                                                            |                |
|       | 1854                                                            |                |
|       | 1856                                                            |                |
|       | 1857                                                            |                |
|       | 1858.                                                           |                |

##### 6.1.1.1 4.2 Volkstellings- en bevolkingsregisters

**Geel markering = overgeplaatst**

Volkstelling

*Vanaf 1839 werden iedere tien jaar volkstellingen gehouden, na enige voorlopers in de eerdere decennia. Voor Engelen ontbreken alle gegevens over de vierde (1859/60) tot en met de zesde (1879/80) volkstelling evenals de negende (1910) en de tiende (1920).*

- 800 Volkstellingsregister, 1821.  
1 deel  
*Alfabetisch ingedeeld waarbij is gealfabetiseerd op voorvoegsels van de familienaam.*
- 801 Volkstellingsregister, 1825, met aantekeningen van vestiging, vertrek en overlijden, 1826; met achterin losse naamlijst van bewoners volgens huisnummer, 1826.  
1 deel
- 802 Volkstellingsregister. Register van de **tweede** tienjaarlijkse volkstelling, 1839.  
1 deel
1223. "Hoofdelijk invullingsregister" en "algemene registers" (verzamelstaten) van de **derde** tienjaarlijkse volkstelling, 1849  
1 omslag/GF
1224. Stukken betreffende de werkzaamheden voor de **zevende** tienjaarlijkse volkstellingen, 1889-1890  
1 omslag
1225. Stukken betreffende de werkzaamheden voor de **achtste** tienjaarlijkse volkstellingen, 1899-1900.  
1 omslag  
*Met kaartmateriaal.*
1226. Stukken betreffende de werkzaamheden voor de **negende** tienjaarlijkse volkstellingen, 1910.  
1 omslag
1227. Stukken betreffende de werkzaamheden voor de **tiende** tienjaarlijkse volkstellingen, 1919.  
1 omslag
1228. Stukken betreffende de **elfde** tienjaarlijkse volkstelling van december 1930, 1930-1931  
1 omslag

#### Bevolkingsregistratie

- 804-808 en 1420 Bevolkingsregisters, 1826-1922 (1946).  
6 delen  
*Inv.nrs >> en >> [804 en 806] bevatten geen alfabetische naamindex.*
- 804 Aangelegd in 1826, bijgehouden tot 1849.
- 805 Aangelegd in 1849, bijgehouden tot 1862, met alfabetische naamindex.
- 806 Aangelegd in 1859, bijgehouden tot 1869.
- 807 Aangelegd in 1869, bijgehouden tot 1901.  
*Voor de klapper hierop zie inv.nr 809. Vgl. inv.nr 812 (dienstpersoneel).*
- 808 Aangelegd in 1900 (1899), bijgehouden tot 1924.  
*Voor de klapper hierop zie inv.nr 810.*
- 1420 Aangelegd 1922-1946.

- 809-810 Klappers op de bevolkingsregisters, 1869-1923.  
2 delen

- |  |     |            |  |
|--|-----|------------|--|
|  | 809 | 1869-1900. |  |
|  | 810 | 1899-1923. |  |
- 811 Bevolkingsregister bevattende de personen en gezinnen, verblijvende in de gemeente tijdens het maken van het kanaal Engelen-Henriëttewaard, 1897-1901, 1905, 1907.
- 1 deel.
- Geen alfabetische naamindex.*
- 812 Bevolkingsregister van het dienstpersoneel, aangelegd in 1869, bijgehouden tot 1922.
- 1 deel
- Alfabetisch ingedeeld.*
- 813-815, 1421-1422. Lijst/bevolkingsregisters van het pensionaat, 1853-1946.
- 1 omslag; 4 delen
- Met uitzondering van inv.nr 813 alfabetisch ingedeeld.*
- 1421 1853
- 813 Aangelegd in 1859, bijgehouden tot 1869.
- 814 Aangelegd in 1870, bijgehouden tot 1899.
- 815 Aangelegd in (1888) 1897, bijgehouden tot 1923.
- 1422 Aangelegd in 1922, bijgehouden tot 1946.
1229. Stukken betreffende samenstelling en veranderingen in de pensionaatbevolking, 1853-1855
- 1 omslag
- 1423-1425 Register van schippers (S I-III), 1922-1943.
- 3 delen
- |  |      |                 |
|--|------|-----------------|
|  | 1423 | 1922-19>> (S I) |
|  | 1424 | 19>> (S II)     |
|  | 1425 | 19>> (S III).   |
- 1426 Klapper op het register van schippers, 1922-1943.
- 1 deel
- 1427 Persoonskaarten (archiefregister) van uit de gemeente Engelen vertrokken, of overleden personen, 1938-1970.
- 6 banden
- Betreft ook personen die na vertrek weer in de gemeente Engelen zijn teruggekeerd.*
- NIET OPENBAAR.**
1230. Register van Belgische vluchtelingen, met aantekeningen van vertrek, 1914.
- 1 deel
- Zie Ingekomen 1914: veel correspondentie over deze aangelegenheid.*

#### 4.3. Registers van vestiging en vertrek, akten van woonplaatsverandering en verklaring van goed gedrag

1231.      Modelformulier van een akte van woonplaatsverandering en "certificaat van goed gedrag", [1820/29?] 1 stuk
- 1428      Lijsten van ingekomen en vertrokken personen, 1853, 1854 1 omslag
1232.      Stukken betreffende aanvragen en afgiften door het gemeentebestuur van verklaringen van goed gedrag en inwoning van kostgangers en schoolhouderessen van het pensioonaat, 1827-1830 1 omslag
- 820      Register van aangiften van vestiging in de gemeente, 1870-1899. 1 deel  
*Chronologisch ingeschreven. Geen alfabetische naamindex.*
- 821      Register van vertrek, 1870-1899. 1 deel  
*Chronologisch ingeschreven. Geen alfabetische naamindex.*
- 822      Register van ingekomen en vertrokken personen en gezinnen, 1900-1925. 1 deel  
*Chronologisch ingeschreven. Geen alfabetische naamindex. In het begin zijn enkele bladzijden gedeeltelijk beschadigd.*
1233.      Registratie van in Engelen ondergebrachte evacués (nr 1-51) ten gevolge van oorlogshandelingen, 1944 1 omslag

## 5.      OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

### 5.1.    Openbare orde

1234.      Register houdende schutreglement, reglement ter voorkoming van brand en keur tegen het plaatsen van mijten van licht ontvlambare stoffen op de straten en publieke wegen binnen de gemeente, 1822- 1823 1 deel  
*Fol. 1-90; vanaf fol. 17 onbeschreven. Zie ook inv.nrs. [824, 825 en 834].*
1235.      Concepten voor een schutreglement, [1822]. 1 omslag  
*Zie ook inv.nr 823.*
1236.      Keur tegen het plaatsen van mijten van licht ontvlambare stoffen op de straten en publieke wegen binnen de gemeente, 1823 1 stuk  
*Zie ook inv.nr 823.*
1237.      Stukken betreffende het schutten, voederen en verkopen van loslopende geiten, 1823, 1825 1 omslag
1238.      Stukken betreffende belediging van Pieter Mackelenberg te 's-Hertogenbosch door Johannes Vincent, en van de heer Huijgens door Pieter van Aalen te 's-Hertogenbosch, 1824 en z.d. 1 omslag

1239. Stukken betreffende een overtreding van gemeenteveldwachter Martinus Kamps inzake het jagen op wild, 1826-1827; met aanbevelingsbrief, 1835 1 omslag
1240. Stukken betreffende het voorstel van J. Weemhoff aan de gouverneur tot het oprichten van een burgerlijke nachtwacht, samengesteld uit de leden der rustende schutterij, ter handhaving van rust en orde in de gemeente, 1830 1 omslag
- Het voorstel is niet aangenomen.*
1241. Staten van geweldplegingen, 1855. 2 stukken
1242. Verordening waarbij wordt geregeld de wijze van afkondiging der plaatselijke verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd en het voorschrift om van de gedane afkondiging te doen blijken, 1856 **Slechte staat** 1 stuk
1243. Stukken betreffende de vaststelling en afkondiging van de algemene plaatselijke politieverordening, 1856 1 omslag
- *Zie inv.nr >>> voor Processen-verbaal opgemaakt door bgm/schout en assessoren, betreffende geconstateerde onregelmatigheden, 1821-1832.*
- *Zie voor afschriften van processen-verbaal van de rijks- en gemeenteveldwachter, 1890.  
Zie inv.nr 28, fol. 71-72.*
1244. Stukken betreffende sociale onrust, 1898 1 omslag
1245. Register aangelegd door gemeenteveldwachter A.G. Geerts, betreffende: processen-verbaal opgemaakt als gemeenteveldwachter, 1894-1898; verzoekschrift van de veldwachter aan de Maatschappij tot exploitatie van Staats Spoorwegen te Utrecht tot verkrijging van een vrijbiljet voor een treinreis op 25 december, [eind 19e eeuw]; verzoekschrift van de veldwachter aan de minister van justitie om in aanmerking te mogen komen voor de betrekking van gevangenebewaarder, [c.1899]; lijst van spreken van A.G. Geerts. 1 deel
1246. Proces-verbaal, opgemaakt door de veldwachter, over illegaal melken van koeien, 1880 1 omslag
1247. Uitspraak van het kantongerecht wegens het onbevoegd betreden van een perceel, toebehorend aan de Diaconie van de N.H Gemeente, door Johannes Huismans en Maria van den Dingen, 1888 1 omslag
1248. Circulaires van het Ministerie van Justitie: statistieken betreffende het politiewezen, 1861; namenlijsten (soms met supplementaire lijst) van gezochte personen, drukwerk, 1897-1903 6 delen
1249. Besluit en aanwijzing van vaststelling van de dorpskom; met 2 kaarten, 1904. 1 omslag

1250. Ingekomen stukken van het Rijk en de Provincie betreffende de Vrijwillige burgerwacht, latere de Landstorm; met ontvangen facturen, 1918-1921. 1 pak

1922-1946

*Zie dossierarchief 1.75: Algemene Politieverordening, 1923.*

- 1251.-  
1271. Ingekomen stukken, brieven en circulaires, met betrekking tot de openbare orde, 1922-1945 20 omslagen; 1 pak

*Justitie (rechtbanken en parket), politie e.d. Deels met predicaat 'geheim'. Verordeningen en bekendmakingen van de kant van provincie, gerechtshof, parket, politie e.d..*

*Ontbreken: 1922 en 1931.*

- 1251. 1923
- 1252. 1924
- 1253. 1925
- 1254. 1926
- 1255. 1927
- 1256. 1928
- 1257. 1929
- 1258. 1930
- 1259. 1932
- 1260. 1933 (1939)
- 1261. 1934
- 1262. 1935
- 1263. 1936
- 1264. 1937
- 1265. 1938
- 1266. 1939
- 1267. 1940
- 1268. 1941
- 1269. 1942
- 1270. 1943
- 1271. 1944

1 pak

- 1272.-  
1274. Dagrapporten opgesteld door de gemeente-landwachter ter rapportage aan de burgemeester, 1935-1936 3 omslagen

- 1272. 1935 jan. 1 – febr. 7
- 1273. 1936 jan. 7 – febr. 8, apr. 6
- 1274. 1937 jan. 1- febr. 9.

- 1275.-  
1277. Politieel maandrapport (*Polizeilicher Monatsbericht*) uitgebracht door de burgemeester, Nederlands- en Duitstalig, 1942-1944 3 omslagen

*Aandachtspunten (1-7): personeel, politiek, economie, luchtbescherming, stemming en scholing der politie, bijzonder gebeurtenissen, rekenschap van activiteit, bijzondere opmerkingen.*

1275. 1942  
1276. 1943  
1277. 1944.

1278.-  
1280. Stukken betreffende de Bevrijdingsperiode, 1944-1945 3 omslagen

1278. Oorlogssituatie en het Militair Gezag, 1944  
1279. Militair Gezag, 1945  
1280. Politieke zuiveringen, 1945.

*Zie dossierarchief 1.751.11: Verordening tot heffing van aanplakrechten, 1942.*

### **Jachtwet/akten**

*Voor Bokhoven, voorheen een heerlijkheid met de status van graafschap, is namens de Rijksoverheid een heerlijke jachtcommissie actief, gevestigd in Den Haag.*

### Jachtwet (JenV)

1281.  
-1295. Stukken betreffende de invoering van de jachtwet van 1930 en toepassingen ervan, zoals opening van het jachtseizoen, opgave van het jachtwild, 1924-1940  
15 omslagen

*Betreft meestal circulaire van Rijk en Provincie. Geordend per jaar. Ontbreken de jaren 1933 en 1939.*

|       |      |       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|-------|------|
| 1281. | 1924 | 1286. | 1929 | 1291. | 1935 |
| 1282. | 1925 | 1287. | 1930 | 1292. | 1936 |
| 1283. | 1926 | 1288. | 1931 | 1293. | 1937 |
| 1284. | 1927 | 1289. | 1932 | 1294. | 1938 |
| 1285. | 1928 | 1290. | 1934 | 1295. | 1940 |

1296.  
-1302. Registers van aangevraagde, verleende geweigerde en ingetrokken jachtakten; met maandlijsten, en aanvraagformulieren, deels drukwerk, 1924-1937.  
7 omslagen

1296. 1924-1926  
1297. 1926-1929  
1298. 1930-1931  
1299. 1931-1932  
1300. 1933-1934 en 1934-1935  
1301. 1936-1937  
1302. 1938, 1940

1303. Register voor aantekening van onherroepelijk geworden vonnissen inzake jachtovertredingen; met bijbehorende stukken, 1925-1933 1 omslag
- 1304.-  
1305. **Ingekomen** stukken met betrekking tot jachtvergunningen (JenV), 1929-1930, 1935-1944 2 omslagen
1304. 1938 jan. - 1944 aug.  
1305. 1944 nov. – 1946 apr.

1306. **Uitgaande** stukken in verband met jacht- en visakten, jachtgeweren en ongediertebestrijding, 1934-1943 1 omslag

*Op briefpapier uitgetypte doorslagen onder signatuur J&V (vanaf jan. 1938). Geperforeerd.*

#### Wapenwet (Vu)

1307. Register van verleende machtigingen voor het in bezit hebben van wapens dan wel munitie in het kader van de vuurwapenwet van 1919, met bijbehorende stukken, (1935) 1937-1939. 1 deel; >> stukken

1308. Uitgaande stukken in verband met de vuurwapenwet, 1937-1941 1 omslag

*Op briefpapier uitgetypte doorslagen onder signatuur 'Vu' (vanaf jan. 1938). Geperforeerd.*

1309. Stukken betreffende de vuurwapenverordening, 1941-1944 1 omslag

*Aangetroffen in de vorm van een ijzer bevattend dossier (vernietigd).*

*Zie inv.nr 1305 voor stukken betreffende de vuurwapens, 1944-1946.*

#### Hengelsport

1310.  
-1312. Aanvragen van vis- en hengelakten, (1935) 1938-1944 3 omslag

1310. 1938/39  
1311. 1943/44  
1312. 1944/45

1313. Register van vogelvergunningen, 1939-1940; met bijbehorende stukken, 1930-1938 1 omslag

## 5.2. Openbare veiligheid

#### 1922-1946

- 1314.-  
1328. Stukken betreffende openbare veiligheid in het algemeen, 1922-1945

*Hierin figureren Arbeidsinspectie / Breda in verband met in te sturen arbeidskaarten, controleboeken, en aanvragen van Hinderwetvergunning (stoomwezen en elektriciteit). Vgl. Arbeidswet 1889 mei 5 / Stb 48. Met betrekking tot de brandveiligheid was in de gemeente een onbezoldigde vrijwillige brandweer actief. Daarom ligt het accent op de materiële kant (aanschaf van brandweerapparatuur). Wel namen die deel aan cursussen en vakorganisaties. Opgeheven in 1941 kwam er een Duitse rijksinspectie, terwijl de brandweer omgevormd was tot een 'plichtbrandweer'. Zie ook onder Brandweer 5.2.2. Vanaf 1935 komen **luchtbeschermingsmaatregelen** bij de openbare veiligheid. Stukken die hierop betrekking hebben, zijn zoveel mogelijk bijeen gehouden; zie hierna. Stukken uit 1922, 1931-1935 en 1939 ontbreken.*

|       |                               |
|-------|-------------------------------|
| 1314. | 1923                          |
| 1315. | 1924                          |
| 1316. | 1925; met technische tekening |
| 1317. | 1926                          |
| 1318. | 1927                          |
| 1319. | 1928                          |
| 1320. | 1929                          |
| 1321. | 1930                          |
| 1322. | 1936                          |
| 1323. | 1937                          |
| 1324. | 1938                          |
| 1325. | 1941                          |
| 1326. | 1942                          |
| 1327. | 1939-1944                     |
| 1328. | 1945                          |

1329.

-1334. Stukken betreffende de luchtbescherming , 1935-1946

6 omslagen

*Zijn de eerste drie omslagen gelicht uit de algemene correspondentie (AZ), de drie laatste vormen van het begin zelfstandige dossiers (perforatie) en zijn als zodanig intact gelaten.*

|       |           |
|-------|-----------|
| 1329. | 1935      |
| 1330. | 1936      |
| 1331. | 1941      |
| 1332. | 1938-1946 |
| 1333. | 1940-1946 |
| 1334. | 1942-1944 |

*Zie dossierarchief 1.782: Aanvulling van het Arbeidsovereenkomstenbesluit Luchtbeschermingsdienst, 1942.*

### 5.2.1. Redding van drenkelingen

1325. Verzoekschriften van ingezetenen aan de raad tot het plaatsen van reddingsmiddelen aan "de Diezekant" ten behoeve van de redding van drenkelingen, 1918

1 omslag

### 5.2.2. Brandweer

*Zie ook inv.nr >> [16].*

1336. Brandreglement, authentiek afschrift, 1823 1 katern

*Zie ook inv.nr >>> [823].*

1337. Stukken betreffende de aanschaf van een brandspuit bij G. Bijvoet en Zoon, meester-brandspuitmakers te Geertruidenberg, 1828 1 omslag  
*Deels beschadigd.*

1338. Register van processen-verbaal der 'schouwvoering' betreffende inspectie van schoorstenen en infrastructuur, 1859-1865 1 deel  
*Grotendeels onbeschreven.*

1339. Stukken betreffende in de gemeente plaatsgevonden hebbende branden, [1858], 1862, 1884, 1885 1 omslag

1340. Stukken betreffende gebruik door aannemer D. de Kok van de gemeentelijke brandspuit bij verhoging van een gedeelte van de rijksweg 's-Hertogenbosch-Hedel en een daaruit voortvloeiend geschil over reparatiekosten van de brandspuit, 1888-1889; bijgevoegd: reclamemateriaal, [ca. 1880] 1 omslag

1341. Brandweermaterieel, reclamedrukwerk, ca. 1880 1 omslag

1342. Verordening houdende voorschriften tot voorkoming van brand, 1916, authentiek afschrift; met begeleidende brief van G.S. aan de raad tot herziening en hernieuwde vaststelling, 1916 2 stukken

1343. Stukken betreffende de overeenkomst met de gemeente 's-Hertogenbosch over onderlinge bijstand, 1933-1941 1 omslag

### 5.2.3. Lichten van vaartuigen

1344. Stukken betreffende openbare verkoop door de burgemeester van het van rijkswegge gelicht vaartuig genaamd "De drie gebroeders" toebehorende aan J. van den Berg, 1902 1 omslag

## 6. OPENBARE GEZONDHEID EN VOLKSHUISVESTING

### 6.1. Openbare gezondheid

1345. Lijsten van geneeskundigen in de provincie, toegezonden door de inspecteur Geneeskundig Staatstoezicht te Breda, drukwerk, met correspondentie, (1855) 1869-1909 1 omslag

1346. Jaarverslagen en rapporten van de Gezondheidscommissie te Boxtel, drukwerk, 1903-1919 1 omslag

### 6.1.1. Besmettelijke ziekten

*Wettelijk voorgeschreven maatregelen bestonden sinds 1813 mrt 12 en KB 1814 sept. 7 /stb 98.*

- |                 |                                                                                                                      |            |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1347.           | Stukken betreffende koepokvaccinaties, 1894-1921                                                                     | 1 omslag   |
|                 | <i>Zie voor koepokbewijs: Ingekomen stukken 1883.</i>                                                                |            |
| 1348.           | Staten houdende opgave van personen die met koepokstof zijn ingeënt, 1825-1844                                       | 1 omslag   |
|                 | Specificatie van de 6 stukken, <b>in slechte staat</b> :                                                             |            |
|                 | 1825.                                                                                                                |            |
|                 | 1831. Minuut.                                                                                                        |            |
|                 | 1838.                                                                                                                |            |
|                 | 1839.                                                                                                                |            |
|                 | 1842. Afschrift.                                                                                                     |            |
|                 | 1844. Afschrift.                                                                                                     |            |
| 1349.-<br>1350. | Verzamelstaten van verrichte koepokineningen, 1825-1863                                                              | 2 omslagen |
|                 | 1349. 1825-1863                                                                                                      |            |
|                 | Specificatie van de 19 stukken, <b>in slechte staat</b> :                                                            |            |
|                 | 1825. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1827.                                                                                                                |            |
|                 | 1830.                                                                                                                |            |
|                 | 1831. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1832. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1833. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1835.                                                                                                                |            |
|                 | 1836.                                                                                                                |            |
|                 | 1838. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1839. Minuut.                                                                                                        |            |
|                 | 1842.                                                                                                                |            |
|                 | 1844.                                                                                                                |            |
|                 | 1847. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1848. Authentiek afschrift, met aantekeningen voor 1849.                                                             |            |
|                 | 1850.                                                                                                                |            |
|                 | 1851. Authentiek afschrift.                                                                                          |            |
|                 | 1852-1853.                                                                                                           |            |
|                 | 1856.                                                                                                                |            |
|                 | 1863.                                                                                                                |            |
|                 | 1350. 1869-1878. Met opgaaf van voorgevallen ziekten.                                                                |            |
| 1351.           | Register van verrichte koepokineningen; met aanverwante stukken en duplicaat-artsenverklaringen 1888-1889, 1897-1898 | 1 omslag   |
| 1352.           | Duplicaat-artsenverklaringen van koepokinteningen, 1901-1919                                                         | 1 pak      |
|                 | <i>Ontbreken 1902, 1903, 1910. Grootformaat formulier 1913-1917.</i>                                                 |            |

1353. Overzichten van excessief hoge aantallen sterfgevallen, 1871 en [187x]  
1 omslag
1354. Stukken betreffende een in de gemeente uitgebroken cholera-epidemie, 1866-1867  
1 omslag
1355. Dossier inzake onteigening van goederen in aanraking geweest met Adrianus Hopmans, lijder aan difterie, 1911  
1 omslag
1356. Dossier in zake onteigening van goederen in aanraking geweest met een kind van Theodorus Johannes Hagelaar, lijder aan difterie, 1916  
1 omslag

1922-1946

*De in 1922 verdwenen gemeente Bokhoven viel onder het district van de Gezondheidscommissie Heusden, terwijl Engelen onder die te Boxtel behoorde. In het genoemde jaar kreeg dus het nieuwe gemeentebestuur als rechtsopvolger jaarverslag en jaarrekening vanuit Heusden toegestuurd. Dit jaarlijks terugkerend type documenten zijn niet meer voor ieder jaar aanwezig. De Gezondheidscommissie adviseert op woningtoestand en verkeersregels (1932). Die commissies werden ten gevolge van de Woningwet 1934 nog datzelfde jaar opgeheven.*

- 1357.-  
1374. Ingekomen stukken met betrekking tot de volksgezondheid, 1922-1943  
>17> omslagen

*Gezondheidscommissie Boxtel, Staatstoezicht op de Volksgezondheid, vaccinatiemateriaal, krankzinnigenzorg, besmettelijke ziekten, schoolartscontrole, vroedvrouwcontrole.*

*Ontbreken gegevens uit 1932-1934 en 1940.*

- |       |                                             |
|-------|---------------------------------------------|
| 1357. | 1922                                        |
| 1358. | 1923                                        |
| 1359. | 1924                                        |
| 1360. | 1925                                        |
| 1361. | 1926                                        |
| 1362. | 1927                                        |
| 1363. | 1928                                        |
| 1364. | 1929                                        |
| 1365. | 1930                                        |
| 1366. | 1931                                        |
|       |                                             |
| 1367. | 1935                                        |
| 1368. | 1936                                        |
| 1369. | 1937                                        |
| 1370. | 1938. Soms AZ-signatuur                     |
| 1371. | 1939 idem                                   |
|       |                                             |
| 1372  | 1941                                        |
| 1373  | 1942                                        |
| 1374  | 1939-1943. Bestaand dossier intact gelaten. |

1375. Ingezonden bewijzen van pokinenting, met bijbehorende correspondentie en staten, 1922-1938 (1942) 1 omslag

*De vroegste stukken lagen in een omslag uit de jaren-1880, namelijk een voorbedrukt formulierstaat.*

#### **6.1.2. Begraafplaats en zorg voor de doden**

##### **Zeer slechte staat**

1376. Brief van het kerkbestuur van de hervormde gemeente waarin het mededeelt dat de door William Smith en zijn echtgenote Sara Geertruida van Hoeij, ambachtsheer en -vrouwe van Engelen, aangevraagde grafruimte op het kerkhof aan hen zou kunnen worden afgestaan, 1840 1 stuk
1377. Verordening op het begraven en vervoeren van lijken in de gemeente, 1869 1 stuk
1378. Stukken betreffende de sluiting van de oude begraafplaats van de hervormde gemeente in de kom van het dorp en de aanleg van een nieuwe, algemene begraafplaats ( kad. sectie E nr. 365), 1871-1872 1 omslag
1379. Stukken betreffende de afstand aan het rooms-katholiek kerkbestuur en de hervormde gemeente van afzonderlijke gedeelten van de algemene begraafplaats, 1871- 1872. 1 omslag
1380. Verordening op het plaatsen van zerken, gedenktekens en kruisen op de algemene begraafplaats, 1873, authentiek afschrift; met aantekening van mededeling aan G.S. en afkondiging, 1873 1 omslag
1381. Stukken betreffende het geschil met de hervormde gemeente over het eigendomsrecht van de oude begraafplaatsen in de kom van het dorp, 1897, 1909 1 omslag

1922-1946

Geen stukken aangetroffen

#### **6.1.3. Hinderlijke, gevaarlijke of schadelijke inrichtingen**

*Grondslag vormt de Hinderwet van 1875 juni 2 / stb 95  
Zie ook inv.nr >>> [901].*

1382. Stukken betreffende verlening van vergunning aan Th.M.J. van Hoven tot het oprichten en uitbreiden van een fabriek voor het maken van peekoffie en gebrande stroop, 1895, 1896, 1898, 1903 1 omslag
1383. Stukken betreffende verlening van vergunning aan Margaretha Richt tot het oprichten van een broodbakkerij in het huis wijk A nr 19-19a (kad. sectie E nr 855), 1896 1 omslag
- 1383.-

1386. Stukken betreffende verlening van vergunning aan de "Vereeniging van vrouwen tot het geven van onderwijs" te 's-Hertogenbosch tot het oprichten en uitbreiden van een (stoom)wasserij voor het pensioonaat O.L. Vrouw van Lourdes, 1899-1916  
3 omslagen

1384. 1899  
1385. 1914  
1386. 1916

1922-1946

- 1387.-  
1389. Hinderwetvergunningen verstrekt aan particuliere bouwprojecten, 1924-1938  
3 omslagen

1387. 1924  
1388. 1933  
1389. 1938

*Zie voor bouwprojecten ook Bouwvergunningen inv.nr 1393 en 1395[879, 880a].*

## 6.2. Volkshuisvesting

*Voortkomend uit de gezondheidszorg c.q. gezondheidscommissie zie hiervoor inv.nr >> [839 a en B].*

1390. Stukken betreffende de woningwet van 1903 (woningkaarten), 1903 1 omslag
1391. Bouwverordening; met stukken betreffende vaststelling en goedkeuring, 1905  
1 omslag
1392. Stukken betreffende verbetering van de woningen nrs. 32, 32<sup>a-d</sup>, 44 en 44<sup>a-b</sup>, eigendom van de gemeente, C. Bouwmans en A. Kläsener, 1908-1910 1 omslag
1393. Bouwvergunningen verleend aan derden, 1909-1921 12 omslagen  
*Voor specificatie zie bijlage 1: nr 1-10a.*
1394. Stukken betreffende aanvraag van rijkspremie door Cornelis Bouwmans en Nicolaas van de Wiel ten behoeve van de bouw van woningen, 1921 1 omslag

1922-1946

1395. Bouwvergunningen verleend aan derden, 1922-1946 1 pak = 16 omslagen  
*Voor specificatie zie bijlage 2.*

**vww**

1396. Dossiermap voor bouwvergunning / Rosmalen, leeg aangetroffen, [19??]  
1 omslag

- 1397.-  
1412. Ingekomen stukken in het kader van de Woningwet resp. woningwetwoningen, 1922-1938  
16 omslagen

*Op grond van Woningwet (1901 juni 22/ stb 158) art. 58 moest er jaarlijks een voorbedrukt verslag worden ingezonden, dat vanaf 1926 is aan te treffen. Ontbreken de jaren 1922,1939 en volgende. Zie volgend inv.nr 1413-1415.*

- 1397. 1923. Met beredeneerd verslag
- 1398. 1924
- 1399. 1925
- 1400.. 1926
- 1401. 1927
- 1402. 1928
- 1403. 1929
- 1404. 1930
- 1405. 1931
- 1406. 1932
- 1407. 1933
- 1408. 1934
- 1409. 1935
- 1410. 1936
- 1411. 1937
- 1412. 1938 Met bouwtekeningen voor model-landarbeiderswoningen.

1413.-

- 1415. Ingekomen stukken in het kader van de Woning- en Hinderwetwet (WenH), 1936-1946  
3 omslagen

*Het betreft bundelingen (geperforeerde dossiers) die buiten de algemene correspondentie zijn gehouden. Als zodanig intact gelaten.*

- 1413. 1936-1944
- 1414. 1938-1942
- 1415. 1941-1946

## **7. VERKEER EN WATERSTAAT**

### **7.1. Straatwegen**

- 1416. Stukken betreffende aanleg en onderhoud van de provinciale grind- en klinkerweg van Vlijmen naar Engelen, met een zijtak naar Bokhoven, 1858—1919 1 omslag
- 1417. Stukken betreffende een geschil met het Rijk over de onderhoudsplicht van het jaagpad langs de Dieze, 1861-1863 1 omslag
- 1418. Legger van de openbare wegen en voetpaden in de gemeente, 1871-1872  
1 katern
- 1419. Legger van de openbare wegen en voetpaden in de gemeente, met inhoudsopgave, 1878  
1 deel
- 1420. Stukken betreffende een geschil met het waterschap "De algemeene omkading" over het voorkomen van het voetpad over de Nieuwendijk langs de Bossche sloot op de legger van de openbare wegen en voet paden in de gemeente, 1878 1 omslag

1421. Stukken betreffende de slechte toestand van de weg genaamd "de Diezekant" langs de Dieze, 1877-1878 1 omslag
1422. Stukken betreffende het opbreken en bestraten van de klinkerweg aan de Diezezijde van het dorp, 1890 1 omslag
1423. Stukken betreffende herstel van de parallelweg westelijk langs het nieuwe emplacement van 's-Hertogenbosch en de oprit van de Paardenkerkhofsteeg naar de parallelweg, 1892 1 omslag
1424. Stukken betreffende wijzigingen van de legger van de openbare wegen en voetpaden in de gemeente, 1895-1896 1 omslag
1425. Verzoekschrift van de kerkeraad der hervormde gemeente aan de raad om definitief uitweg te willen verlenen van het hem toebehorende land "de Kerkemeerheuvel" over gemeentegrond, 1900 1 stuk
1426. Stukken betreffende het verzoek van de gemeenten Engelen en Bokhoven om een kortere verbindingsweg met 's-Hertogenbosch, 1900 1 omslag
1427. Stukken betreffende de onderhoudsplicht van het waterschap Boschveld en Maij van de in slechte toestand verkerende weg over de linker Diezedijk, 1900-1922 1 omslag

#### 1922-1946

1428. Leggers van wegen, 1943-1957, 1958-19>> 1 omslag/GF

## **7.2. Waterwegen**

*Zie ook nrs. >>> [235, 237, 241].*

1429. Verzoekschrift van inwoners en grondeigenaren aan Provinciale Staten om zich te verenigen met het plan van een uitwateringskanaal van Grave langs 's-Hertogenbosch naar Waspik met een gewijzigde richting nabij 's-Hertogenbosch en met een verbreding en uitdieping van het Oude Maasje, minuut, 1857 1 stuk
1430. Verzoekschriften van de raad en van de ingezetenen aan de Koning om aan verlegging van de Dieze op een wijze die scheiding van de gemeente van het kanaal zou betekenen, geen goedkeuring te verlenen, met begeleidende brieven aan de Tweede Kamer, 1869 1 omslag
1431. Stukken betreffende opvulling van de overtollige breedte van de Dieze tegenover het kasteel aan de Dieskant, 1876 1 omslag
1432. Stukken betreffende de onteigening voor de aanleg van het scheepvaartkanaal Engelen-Henriëttewaard, 1892-1895 1 omslag
1433. Stukken betreffende het bezoek van koningin Wilhelmina aan Noord-Brabant bij gelegenheid van de opening van de nieuwe Maasmond, 1904 1 omslag

1434. Stukken betreffende verlening van toestemming aan het waterschap "De algemeene omkading" voor het graven van een afvoerkanaal van de Bossche sloot naar de Meer en overdracht van gemeentegrond ten behoeve daarvan, 1907-1909 1 omslag

1922-1946

*Geen stukken aangetroffen*

### 7.3. Veren, bruggen, sluizen, dijken en kaden

*Zie ook nrs. >> [226, 1231].*

1435. Stukken betreffende het voorkomen van schade die door stoomboten wordt toegebracht aan de dijken en kaden langs de rivier de Dieze, 1838-1839 (**beschadigd**) 1 omslag
1436. Onderhandse akte waarbij de besturen van de polders "het Boschveld en May", "den Ham en Rijskampen" en "Vlijmen" het gemeentebestuur de bevoegdheid geven om over de nieuwe sluis in de Bossche sloot een brug te leggen, 1840 (**beschadigd**) 1 stuk
1437. Stukken betreffende afstand van grond door gemeente en particulieren aan het rijk voor de bouw van een ontwateringssluys op de westelijke arm van de Dieze en vergunning tot het plaatsen van een stoompomp ten behoeve daarvan, 1858, 1859 1 omslag
1438. Stukken betreffende de slechte toestand van de veerpont over de Dieze tussen Empel en Engelen, 1864 1 omslag
1439. Verzoekschrift van inwoners aan de raad tot herstel van de kade aan de rivier de Dieze, 1867 1 stuk
1440. Staten der bruggen in openbare wegen in verband met onderhoud, drukwerk 1869-1872 2 delen
1441. Leggers van bruggen in openbare wegen, geen rijks- of provinciale bruggen zijnde, in de gemeente Engelen en naburige gemeenten, opgenomen in de herfst van 1872; met begeleidende brief van G.S. inzake eventueel herstel van die werken, 1873. Drukwerk. 1 omslag
1442. Brief van het bestuur van de polder Boschveld en Maj waar bij de gemeente een jaarlijkse bijdrage wordt verzocht in de onderhoudskosten van een door het polderbestuur te leggen vaste brug over het Meerke in de Paardenkerkhofsteeg, 1886 1 stuk
1443. Uittreksel van kadastrale kaart in verband met aanleg van een voorziening (telegraafleiding?) vanuit huispercelen (kad. sectie E 668-669, 692-3) naar de dijk, 1888 1 omslag
1444. Beschikking van de minister van waterstaat, handel en nijverheid houdende kennisgeving aan het gemeentebestuur dat aan haar verzoek om de spoorweg te 's-Hertogenbosch, ter

plaatsse waar vroeger een overweg bestond, te overbruggen, niet kan worden voldaan,  
1895 1 stuk

1445. Stukken gericht aan het gemeentebestuur betreffende polderbesturen, 1872-1890  
1 omslag

1446. Stukken betreffende wegen en vaarten, 1890-1920 1 omslag

1922-1946

*Geen stukken aangetroffen*

## 8. ARMENZORG EN MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

*Zie voor gedeponeerd archiefbestand Burgerlijk Armbestuur hierna.*

### 8.1. Armenzorg

1447 Besluiten van G.S. houdende goedkeuring van raadsbesluiten inzake benoeming van leden van het algemeen armbestuur, authentieke afschriften.1826-1852  
(**beschadigd**) 1 omslag

1448. Stukken betreffende het geschil met de gemeente Herpt en Bern over het domicilie van onderstand van Johannes Verhoeven, 1830-1833 1 omslag

1449. Besluiten van G.S. inzake een geschil tussen burgemeester en assessoren en het armbestuur over de keuze van een notaris voor wie de verpachting van de armengoederen zal plaatshebben, Authentieke afschriften, authentieke afschriften.1831, 1832 ( **beschadigd**) 1 omslag

1450. Stukken betreffende een geschil met de gemeente Bokhoven over restitutie van de door de gemeente Engelen in 1856-1858 voorgeschoten verplegingskosten voor Allegonda van den Broek, 1856-1866 1 omslag

1451. Register houdende afschriften van aan andere gemeenten verzonden missives van burgemeester en wethouders met rekeningen van het algemeen armbestuur tot verhaal van verleende onderstand, 1865-1871; met bijlagen, 1864-1872 1 deel

1452.-  
1463. Jaartabellen over de instellingen van het armenwezen binnen de gemeente aan de provinciale overheid, met begeleidende correspondentie, minuut-exemplaren, 1864-1922 12 omslagen / **GF**

1452. 1864

1453. 1865

1454. 1866

1455. 1867

1456. 1868

1457. 1869

1459. [1870 /79]

1460. Niet ingevulde tabellen

1461. instructies, toelichtingen bij tabellen  
 1461. (1883) 1888-1899  
 1462. 1901-1909  
 1463. 1910-1921.

1922-1946

*Stukken betreffende het Armwezen kregen al vrij vroeg een eigen signatuur ('A'), zeker bij de ingekomen stukken, te onderscheiden van 'AZ' (zie aldaar). Deze werden apart opgeborgen. Dit betreft wellicht primair de jaarlijkse tabellen.*

*Onder Armenzorg viel ook de zorg voor krankzinnigen, wezen d.w.z. de kosten daarvan.*

1464.-

1483. Jaartabellen over de instellingen van het armenwezen binnen de gemeente aan de provinciale overheid, met begeleidende correspondentie, minuut-exemplaren, 1922-1941  
 20 omslagen

*Ingevulde voorbedrukte formulieren conform Armenwet art. 3 per instelling, namelijk Diaconie N.H. Kerk, Burgerlijk Armbestuur, Bedeling, R.K. Armen Parochie Bokhoven. Het standaardformaat is buitennissig.*

|       |      |       |                   |
|-------|------|-------|-------------------|
| 1464. | 1922 | 1474. | 1932              |
| 1465. | 1923 | 1475. | 1933              |
| 1466. | 1924 | 1476. | 1934; met enquête |
| 1467. | 1925 | 1477. | 1935              |
| 1468. | 1926 | 1478. | 1936              |
| 1469. | 1927 | 1479. | 1937              |
| 1470. | 1928 | 1480. | 1938              |
| 1471. | 1929 | 1481. | 1939              |
| 1472. | 1930 | 1482. | 1940              |
| 1473. | 1931 | 1483. | 1941              |

1484.-

1496. Correspondentie met betrekking tot armenzorg in het algemeen en onzelfstandige personen (krankzinnigen, minderjarigen e.d.) afkomstig uit de gemeente, hun verzorging en daarmee verbonden betalingen, 1922-1946  
 16 omslagen

*Vanaf 1925 bestond Hulpbetoon; Ziekenfondswet werd ingevoerd 1927. Niets aangetroffen in de AZ-correspondentie voor de jaren 1932-1934.*

|       |                 |
|-------|-----------------|
| 1484. | 1922            |
| 1485. | 1923            |
| 1486. | 1924            |
| 1487. | 1925            |
| 1488. | 1926            |
| 1489. | 1927 Bijl. Rek. |
| 1490. | 1928            |
| 1491. | 1929            |
| 1492. | 1930            |
| 1493. | 1931.           |

- 1494. 1935 bijl.rek
- 1495. 1936-1937
- 1496. 1938-1939. bijl. Rek

1497.-

- 1498. Correspondentie met betrekking tot armenzorg in het algemeen en onzelfstandige personen (krankzinnigen, minderjarigen e.d.) , 1936-1944 2 omslagen  
*Het betreft eigentijdse bundelingen (geperforeerde dossiers) die buiten de algemene correspondentie zijn gehouden. Als zodanig intact gelaten.*

- 1497. 1936-1943
- 1498. 1938-1944.

## 8.2. Maatschappelijke voorzieningen

- 1499. Kwitanties van jaarlijks in de gemeente gehouden collectes ten behoeve van het "Fonds ter aanmoediging en ondersteuning van den Gewapenden Dienst in de Nederlanden", 1822-1850 (**beschadigd**) 1 omslag
- 1500. Borderellen van kwitanties, voor door de gemeente afgedragen collectegelden ten behoeve van goede doelen, 1824-1833 (**beschadigd**) 1 omslag

*Gezien de overeenkomstige wijze en mate van beschadiging vormden zij geen onderdeel van de Bijlagen bij de Rekening.*

- 1501. Intekenlijst ten behoeve der gekwetste verdedigers van het vaderland en de nagelaten betrekkingen van gesneuvelden in de tegenwoordige strijd, met inliggend bevelschrift voor de veldwachter om de bedragen waarvoor is ingeschreven van de intekenaren te ontvangen, [c. 1830] 1  
katern

1502.-

- 1504. Stukken betreffende ondersteuning aan en schadevergoeding voor de getroffen en door de **watersnoodrampen** van 1861 en 1876, opgemaakt 1861-1862, 1876 3 omslagen

- 1502. 1861, opgemaakt 1861-1862.
- 1503. 1876, opgemaakt 1876.
- 1504. 1879.

- 1505. Maatregelen naar aanleiding van overstromingen, 1920 1 omslag

1922-1946

- 1506 Watersnoodramp, 1925(vermist) 1 omslag

*Zie correspondentie ad Financiën.*

*De crisis van WOI en de nasleep ervan noodzaakten tot ingrijpen door de Rijksoverheid op nationaal niveau. De crisis van 1929 verergerde de situatie waardoor er meer drastische maatregelen nodig waren. Enerzijds het reguleren van het economische leven (planeconomie), anderzijds het lenigen van noden onder brede lagen van de bevolking.*

1507.-

1529.

Maatregelen van overheidswege op economisch en sociaal vlak in verband met de crisissituatie, 1922-1945.

23 omslagen

*Ministerie van Arbeid (sedert 1923: Arbeid, Handel en Nijverheid; na 1940: Handel, Nijverheid en Scheepvaart), Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling,*

*Door tal van maatregelen trachtte de overheid de crisissituatie te beheersen, te sturen e.d.. In dit kader winkelsluiting, vestigingswet, prijsbeheersing en alle daarmee samenhangende controlediensten. Opgelegde bedrijfssluitingen (zoals in 1943 kermis, dansscholen) De krapte ten gevolge van de oorlogssituatie zette zich hierin voort. Meest overgebracht uit de 'AZ-dossiers', draagt menig stuk sporen van slechte opberging c.q. vochts aantasting.*

**Ontbreken stukken uit het jaar 1931**

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1507. | 1922 | 1518. | 1934 |
| 1508. | 1923 | 1519. | 1935 |
| 1509. | 1924 | 1520. | 1936 |
| 1510. | 1925 | 1521. | 1937 |
| 1511. | 1926 | 1522. | 1938 |
| 1512. | 1927 | 1523. | 1939 |
| 1513. | 1928 | 1524. | 1940 |
| 1514. | 1929 | 1525. | 1941 |
| 1515. | 1930 | 1526. | 1942 |
|       |      | 1927. | 1943 |
| 1516. | 1932 | 1528. | 1944 |
| 1517. | 1933 | 1529. | 1945 |

1530.-

1541.

Districtsarbeidsbeurs te 's-Hertogenbosch, en andere lokale instanties actief op de arbeidsmarkt, 1924-1941

12 omslagen

*Aan de gemeente werd jaarlijks een bijdrage van enige guldens in de onkosten in rekening gebracht. Circulaires met vacatures bleven vanaf 1926 bewaard. In Den Bosch was de **Commissie Sociale Aangelegenheden**, bestaande uit wethouders, raadleden, werkgevers en werknemers, actief sinds 1925, die met Engelen in contact trad. Het meeste bleef op het niveau van informatieverstrekking, waarop de gemeente niet behoefde te reageren. Een plaatselijk comité **AVO**, vroeg aandacht voor gehandicapten. Op lokaal niveau had dit voor de gemeente weinig gevolgen. Bij voorbeeld aanvraag voor ontheffingen.*

*Ontbreken stukken uit de jaren 1931-1934, 1938 en 1940.*

1530. 1924

1531. 1925  
 1532. 1926  
 1533. 1927  
 1534. 1928  
 1535. 1929  
 1536. 1930  
 1537. 1935  
 1538. 1936  
 1539. 1937  
 1540. 1939  
 1541. 1941. Zie ook hierna inv.nr 1554 (WS).

1542.-

1543. 'Winterhulp'. Door de Duitse bezetter opgerichte en gecontroleerde hulpverlening, 1940-1944  
 2 omslagen

1542. 1940-194>

1543. 184>-1944.

### Werkverschaffing en steunverlening

*Ten gevolge van de crisis van de jaren dertig waren bijzondere maatregelen nodig om de ernstige werkloosheid te bestrijden en de negatieve gevolgen ervan te lenigen. De traditionele armenzorg kon hierin niet meer voorzien. Actief ingrijpen was dringend nodig! Vanuit het gemeentebestuur werd sinds 1937 een eigen signatuur toegekend aan de uitgaande stukken op dit vlak: 'WS' / 'Werkverschaffing en Steunverlening'. De nummering evenwel loopt ononderbroken door vanuit de Algemene Correspondentie. Daarom hier als aparte dossiers opgevoerd. Als zodanig werden die al aangetroffen voor de periode 1937-1939.*

*Voor de voorafgaande jaren werden zij overeenkomstig samengesteld, maar zonder uitgaande correspondentie, wel geretourneerde formulieren. De **hierna volgende dossiers zijn intact gelaten** zoals aangetroffen om duidelijk te maken hoe en in welke mate destijds het overzicht werd gehouden c.q. verloren raakte. Het is nu verre van duidelijk waarom deze stukken werden bijeengebracht en die onder inv.nr doorgaans bij AZ terecht kwamen.*

*De eerste indruk is een enorme hoeveelheid circulaires vanuit het Rijk in het bijzonder Ministerie van Sociale Zaken. De beheersing en de controle werden oeverloos. Medewerking van de vakbonden werd verwacht in het kader van werklozenkassen. Vestigingsmaatregelen, winkelsluiting, Woningwetbouw. Actie Nederlandse producten De **Werkverschaffing** valt onder rijksinspectie Oost-Nood-Brabant / Oss. Voor het agrarische Engelen in de eerste plaats landarbeiders worden aan het werk gezet. Rijksdienst werkloosheid / arbeids-bemiddeling. Ned Heidemij/Arnhem. Al dan niet gedwongen, te werk stelling kon gebeuren in of vlak bij de gemeente, maar ook verder weg in de nieuwe Noordoost Polder, of zelfs in het buitenland.*

*Extra **steunverlening** werd veelal gegeven in de vorm van natura.*

*Het Nationaal Crisiscomitee probeerde in individuele gevallen te helpen, maar werd opgeheven in 1936. Particuliere initiatieven, zoals in Den Bosch Ned. Ver tot bevordering van de arbeid voor Onvolwaardige Arbeidskrachten (AVO), voorloper van de sociale werkplaats. In de praktijk zijn W en S niet scherp te scheiden. Daarom niet uitgesplitst.*

1544.-

1559. Werkverschaffing en Steunverlening (WS), 1931-1939

17 omslagen

- 1544. 1931
- 1545. 1932
- 1546. 1933
- 1547. 1934
- 1548. 1935
- 1549. 1936. Met uitgaande stukken (BW 2035-2280, Bg, 972-)
- 1550. 1937. Met uitgaande stukken (WS 2283-2476)
- 1551. 1938. Met uitgaande stukken (WS 2477-2557)
- 1552. 1939. Met uitgaande stukken (WS 2558-2620)
- 1553. 1940. Met uitgaande stukken (WS 2621-2661)
- 1554. 1941. Met uitgaande stukken (WS 2662-2712), arbeidsbureaus
- 1555. 1942. Met uitgaande stukken (WS 2714-2773)
- 1556. 1943. Met uitgaande stukken (WS 2774-2812)
- 1557. 1944. *Ingekomen stukken ontbreken*. Uitgaande stukken (WS 2816-2832)
- 1558. 1945. Met uitgaande stukken (WS 1-6)
- 1559. 1946. Weinig uitgaande stukken.

*Zie ook stukken betreffende de door de Duitse bezetter ingevoerde Arbeidsdienst.*

- 1560. Werk- en loonstaten alsmede declaraties van door de Heidemij te werk gestelde arbeiders bij afbraak, puin ruimen en landbouwherstel, 1945/1947 1 omslag
  
- 1561.-  
1562. Instructies, correspondentie en onkosten met betrekking tot evacuatie van burgerbevolking door Bureau Afvoer Burgerbevolking (BAB), 1941-1944 2 omslagen
  
- 1561. 1941-1942
- 1562. 1943-1944
  
- 1563. Hulpverlening aan oorlogsslachtoffers, vluchtelingen e.a. opgezet door diverse sociaal-maatschappelijke instanties (Brabants / Nederlandsch Volksherstel, HARK / IJsselmonde), 1945 1 omslag
  
- 1564. Hulpverlening aan oorlogsslachtoffers, repatrianten, evacués vluchtelingen e.a.', verzorgd door Rijksbureau Verzorging Oorlogsslachtoffers CBVO resp. 'DBVO', 1944-1946 1 omslag

*Sign.: 'VO' bij uitgaande brieven vanaf sept. 1945.*

- 1565.-  
1568. Hulpverlening in het kader van de Stichting Herstel Noord-Brabant, 1944-1947 4 omslagen
  
- 1565. Gezinskaarten van oorlogsgetroffenen voor de uitdeling van deken en lakens, drukwerk ingevuld op naam (alfabetisch) en schadeadres, [ca. 1944/45].
  
- 1566. Ongebruikte voorbedrukte formulieren: gezinskaarten van oorlogsgetroffenen voor de uitdeling van deken en lakens; Verantwoordingsstaat Herstelraad / Stichting, [ca. 1944/45] .
  
- 1567. Verantwoordingsstaten en controlestroken, 1944-1947.

1568. Inschrijvingsbiljetten, ongebruikt [z.d.].

## 9. ONDERWIJS EN GEESTELIJK LEVEN

### 9.1. Onderwijs

#### 9.1.1. Algemeen

1569. Circulaires, folders, advertentiebladen en reclamemateriaal betreffende onderwijszaken, 1857-1894.

1570. Uitgaande brieven van de plaatselijke **schoolcommissie**, afschriften, 1860-1861.  
1 omslag

1571.-  
1590. Verslagen van de toestand van het lager onderwijs in de gemeente, opgemaakt door de plaatselijke schoolcommissie, 1858-1879  
20 katernen

*Ontbreken de jaren 1864 en 1871.*

|       |      |       |                   |
|-------|------|-------|-------------------|
| 1571. | 1858 | 1581. | 1869, met concept |
| 1572. | 1859 | 1582. | 1870              |
| 1573. | 1860 | 1583. | 1872              |
| 1574. | 1861 | 1584. | 1873              |
| 1575. | 1862 | 1585. | 1874              |
| 1576. | 1863 | 1586. | 1875              |
| 1577. | 1865 | 1587. | 1876              |
| 1578. | 1866 | 1588. | 1877              |
| 1579. | 1867 | 1589. | 1878              |
| 1580. | 1868 | 1590. | 1879              |

1591.-  
1626. Staten en verzamelstaten van schoolgaande kinderen ten behoeve van de statistiek van het lager onderwijs, met toelichtingen, 1881-1921  
36 omslagen

*Vgl. inv.nr 974c betreffende periode 1861-1863.*

|       |                 |       |      |
|-------|-----------------|-------|------|
| 1591. | 1881            | 1609. | 1903 |
| 1592. | 1883            | 1610. | 1904 |
| 1593. | 1886 Beschadigd | 1611. | 1905 |
| 1594. | 1888            | 1612. | 1906 |
| 1595. | 1889            | 1613. | 1907 |
| 1596. | 1890            | 1614. | 1908 |
| 1597. | 1891            | 1615. | 1909 |
| 1598. | 1892            | 1616. | 1910 |
| 1599. | 1893            | 1617. | 1911 |
| 1600. | 1894            | 1618. | 1912 |
| 1601. | 1895            | 1619. | 1913 |
| 1602. | 1896            | 1620. | 1914 |

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1603. | 1897 | 1621. | 1915 |
| 1604. | 1898 | 1622. | 1916 |
| 1605. | 1899 | 1623. | 1917 |
| 1606. | 1900 | 1624. | 1918 |
| 1607. | 1901 | 1625. | 1920 |
| 1608. | 1902 | 1626. | 1921 |

#### 1922-1946

1627.-  
1650.

Ingekomen stukken met betrekking tot onderwijszaken, 1922-1946.

24 omslagen

*Betreffende: schoolverzuimcommissie, schoolmateriaal, schoolgeldheffingen, enquetes en statistieken, opgaven van nieuwe leerlingen in het meisjespensionaat. Zie ook financiën.*

*Ontbreken stukken uit 1921, 1924,*

|       |                                                    |
|-------|----------------------------------------------------|
| 1627. | 1922                                               |
| 1628. | 1923                                               |
| 1629. | 1925                                               |
| 1630. | 1926                                               |
| 1631. | 1927                                               |
| 1632. | 1928                                               |
| 1633. | 1929                                               |
| 1634. | 1930                                               |
| 1635. | 1931                                               |
| 1636. | 1932                                               |
| 1637. | 1933                                               |
| 1638. | 1934                                               |
| 1639. | 1935                                               |
| 1640. | 1936; met uitgaande stukken (2039-2254)            |
| 1641. | 1937; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2297-2433)  |
| 1642. | 1938; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2434-2445)  |
| 1643. | 1939; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2470-2487)  |
| 1644. | 1940; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2488-2516)  |
| 1645. | 1941; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2517- 2544) |
| 1646. | 1942; met uitgaande stukken (sign. 'O' 2545-2571)  |
| 1647. | 1943; met uitgaande stukken (sign. 'O').           |
| 1648. | 1944; met uitgaande stukken (sign. 'O')            |
| 1649. | 1945; met uitgaande stukken (sign. 'O')            |
| 1650. | 1946; met uitgaande stukken (sign. 'O').           |

#### *1.851.22 (07-2)*

*Vaststelling van de bedragen per leerling art 55bis etc. (..) t.b.v. voortgezet gewoon lager onderwijs, 1938-1971*

### **9.1.2. Openbaar lager onderwijs**

*Voor het schoolgebouw met onderwijzerswoning zie hfd. 1.1.2.5; voor het onderwijzend personeel hfd. 1.2.2.4.*

1651. Leerplannen voor de openbare school voor de schooljaren 1891/92 en 1892/93, authentieke stencil-afschriften, 1891-1892 2 katernen
1652. Tabellarisch overzicht van regelingen van het openbaar lager onderwijs in de provincie, drukwerk, 1861 1 omslag  
*In tweevouw aanwezig.*
1653. Tabellarisch overzicht van de staat van het openbaar lager onderwijs in de provincie, drukwerk (= Bijlage A bij Hfst. VIII van het Provinciaal Verslag 1876), 1877 1 omslag
1654. Staten van leerlingen die openbaar onderwijs volgen, 1861-1863 1 omslag

1922-1946

*Zie dossierarchief*

1.851.22 (07-2)

1.851.23 Vaststelling van bedragen per leerling (..) t.b.v. openbaar gewoon lager onderwijs, 1942-1944

### 9.1.3. Bijzonder lager onderwijs

1655. Stukken betreffende de oprichting van een kostschool voor 'jonge juffrouwen', 1826-1829 1 omslag
1656. Besluit van de gouverneur houdende aanstelling van Hendrica Christina Otten tot onderwijzeres in de meisjesschool, 1828. Authentiek afschrift, met afschrift [door de burgemeester] van de akte van eedsaflegging door H.C. Otten, op het aan haar uitgereikte exemplaar vermeld, 1828. 1 stuk
1657. Stukken betreffende de oprichting van een kostschool voor 'jonge heren' door H.L. Hoebens, 1841- 1842.(**beschadigd**) 1 omslag

*De kostschool werd niet opgericht wegens vertrek van Hoebens naar elders.*

1922-1946

*Zie dossierarchief 1.851.22 (07-2): Vaststelling van de bedragen per leerling art 55bis etc. (...) t.b.v. bijzonder gewoon lager onderwijs, 1938-1971*

### **RK Antonius abt school te Bokhoven**

- 1658.-  
1660. Ingediende rekeningen en facturen 1930-1932 3 omslagen
1658. 1930  
1659. 1931

1660. 1932

*Zie ook algemeen waar een enkel stuk aan te treffen is: 1936, 1937.*

#### **9.1.4. School- en volksbibliotheek**

1661. Brief van burgemeester aan hoofonderwijzer dat aanvraag voor repartie van schoolboeken is afgewezen; met concept, 1867 1 omslag
1662. Reglement voor de school- en volksbibliotheek, 1871 1 stuk
1663. Catalogus van de schoolbibliotheek, gevolgd door een lijst van boeken die gediend hebben bij het landbouwonderwijs en bij de opleiding van kwekelingen en hulponderwijzers alsmede de handleidingen alleen bestemd voor de onderwijzer, met begeleidende brief van de onderwijzer aan burgemeester en wethouders, [1889] 1 deel

#### **9.2. Kerkgenootschappen**

1664. Brief van de districtscommissaris begeleidende een afschrift van de beschikking van de minister van binnenlandse zaken van 30 december 1829, waarbij het verzoekschrift van J. van Hooff, pastoor van Engelen, tot verkrijging van financiële steun om de rooms-katholieke kerk te kunnen vergroten, van de hand wordt gewezen, 1830 (**beschadigd**). 2 stukken
1665. Brief van het kerkbestuur der hervormde gemeente houdende mededeling van de openbare aanbesteding van herstel van het dak van het hervormde kerkgebouw, 1892. 1 stuk

1922-1946

*Geen stukken aangetroffen.*

### **10. ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN**

#### **10.1. Landbouw en veeteelt**

##### **10.1.1. Algemeen**

- 1666.-  
1668. Staten houdende opgave van veehouders met het aantal in hun bezit zijnde runderen en paarden, 1821/23-1844 1 omslag **GF**; 2 omslagen
1666. kleinformaat:  
[tussen 1821-1823].  
1824. Afschrift.  
1829. Afschrift.

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         |          |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|------|
| 1667.                                                                                                                                       | <u>Grootformaat:</u><br>1830. Afschrift.                                                                                                                                                |          |      |
| 1668.                                                                                                                                       | <u>kleinformaat:</u><br>1840, met concept.<br>1841. Minuut.<br>[1842]. Minuut.<br>1843. Afschrift.<br>1844. Minuut.<br>z.d.                                                             |          |      |
| 1669.                                                                                                                                       | Staten houdende opgave van varkenshouders en het aantal in hun bezit zijnde varkens, 1828-1830.<br>omslag                                                                               | 1        |      |
| 1670.                                                                                                                                       | Besluit van de gouverneur tot ontslag van J. Weemhoff als schatter van het slachtvee in het district Engelen en benoeming van Hendrik Leyte in die functie, authentiek afschrift, 1843. | 1 stuk   |      |
| 1671.                                                                                                                                       | Register van runderen in de gemeente aanwezig, (pag. 1-32) ingevuld plus tijdelijk aanwezig (z.p.), [1866]                                                                              | 1 deel   |      |
| 1672.                                                                                                                                       | Stukken betreffende de privatisering van de 'Engelsche Slagen' op grond van de markewet (1886), 1883-1889                                                                               | 1 omslag |      |
| <i>Driekoppige ingelandencommissie; 49 gerechtigden (alfabetische lijst). Bijgevoegd: kaart: Schenking van de abdij Berne (19&gt;&gt;).</i> |                                                                                                                                                                                         |          |      |
| 1673.-<br>1727.                                                                                                                             | Landbouwverslagen, ingevulde formulieren, 1866-1902<br><i>Ontbreekt het jaar 1884.</i>                                                                                                  | 55 delen |      |
| 1673.                                                                                                                                       | 1866                                                                                                                                                                                    | 1679.    | 1872 |
| 1674.                                                                                                                                       | 1867                                                                                                                                                                                    | 1680.    | 1873 |
| 1675.                                                                                                                                       | 1868                                                                                                                                                                                    | 1681.    | 1874 |
| 1676.                                                                                                                                       | 1869                                                                                                                                                                                    | 1682.    | 1875 |
| 1677.                                                                                                                                       | 1870                                                                                                                                                                                    | 1683.    | 1876 |
| 1678.                                                                                                                                       | 1871                                                                                                                                                                                    | 1684.    | 1877 |
| 1685.                                                                                                                                       | 1878                                                                                                                                                                                    | 1706.    | 1900 |
| 1686.                                                                                                                                       | 1879                                                                                                                                                                                    | 1707.    | 1901 |
| 1687.                                                                                                                                       | 1880                                                                                                                                                                                    | 1708.    | 1902 |
| 1688.                                                                                                                                       | 1881                                                                                                                                                                                    | 1709.    | 1903 |
| 1689.                                                                                                                                       | 1882                                                                                                                                                                                    | 1710.    | 1904 |
| 1690.                                                                                                                                       | 1883                                                                                                                                                                                    | 1711.    | 1905 |
|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                         | 1712.    | 1906 |
| 1691.                                                                                                                                       | 1885                                                                                                                                                                                    | 1713.    | 1907 |
| 1692.                                                                                                                                       | 1886                                                                                                                                                                                    | 1714.    | 1908 |
| 1693.                                                                                                                                       | 1887                                                                                                                                                                                    | 1715.    | 1909 |
| 1694.                                                                                                                                       | 1888                                                                                                                                                                                    | 1716.    | 1910 |
| 1695.                                                                                                                                       | 1889                                                                                                                                                                                    | 1717.    | 1911 |
| 1696.                                                                                                                                       | 1890                                                                                                                                                                                    | 1718.    | 1912 |
| 1697.                                                                                                                                       | 1891                                                                                                                                                                                    | 1719.    | 1913 |

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1698. | 1892 | 1720. | 1914 |
| 1699. | 1893 | 1721. | 1915 |
| 1700. | 1894 | 1722. | 1916 |
| 1701. | 1895 | 1723. | 1917 |
| 1702. | 1896 | 1724. | 1918 |
| 1703. | 1897 | 1725. | 1919 |
| 1704. | 1898 | 1726. | 1920 |
| 1705. | 1899 | 1727. | 1921 |

1728. "Stierboek", register houdende inschrijving van dekkingen door de gemeente-springstier bij vee van veehouders verricht, 1894-1895 1 deel

1729. Staat houdende aangifte van stieren [ouder dan 9 maanden] door de eigenaren, 1896-1921, met aantekeningen van verkoop 1 stuk

1730. *Staat van den oogst*. Tabellen betreffende oppervlakten met veldgewassen, 1862-1865 1 omslag

1731. Staten houdende opgave van oppervlakte bouwland, weiland, hooiland, moestuin, hakhout, bebouwde eigendommen, concept; met bijbehorend verzoek door de Commissaris, 1873 1 katern

1732.-  
1733. Staten houdende opgave van een telling betreffende het grondgebruik en de veestapel ten behoeve van het ministerie van landbouw, nijverheid en handel, 1910-1921 2 delen

|       |      |
|-------|------|
| 1732. | 1910 |
| 1733. | 1921 |

1734. Staat houdende opgave van de percelen grasland waarop scheurplicht is opgelegd, 1919 1 deel

#### 1922-1946

1735.-  
1756. Ingekomen stukken betreffende landbouw en veeteelt in het algemeen, 1922-1946 (1949) 22 omslagen

*Betreft voornamelijk circulaires m.b.t. springstieren, hengstenkeuring, fokverenigingen, gewassen, ongediertebestrijding, plantenziektes e.d., bosbouw, dieren- en natuurbescherming. **Veearts overhevelen? Naar 1043a***  
*Ontbreken 1931-1932, 1934.*

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1735. | 1922 | 1746. | 1936 |
| 1736. | 1923 | 1747. | 1937 |
| 1737. | 1924 | 1748. | 1938 |
| 1738. | 1925 | 1749. | 1939 |
| 1739. | 1926 | 1750. | 1940 |
| 1740. | 1927 | 1751. | 1941 |

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1741. | 1928 | 1752. | 1942 |
| 1742. | 1929 | 1753. | 1943 |
| 1743. | 1930 | 1754. | 1944 |
| 1744. | 1933 | 1755. | 1945 |
| 1745. | 1935 | 1756. | 1949 |

1757. Financiën van de Stierhouderij 'Verbetering zij ons doel', 1937-1938 1 omslag  
*Gedeponeerd dankzij Murray.*

#### 10.1.2. Veeziekten

1758. Stukken betreffende de bestrijding van een in juni en juli 1827 geheerst hebbende veeziekte en verkrijging van schadevergoeding voor het daaraan gestorven vee, 1827, 1828  
1 omslag
1759. Stukken betreffende verkrijging van schadevergoeding voor een afgemaakt paard toebehorende aan Martinus van Muilekom, 1831  
1 omslag
1760. Stukken betreffende verkrijging van schadevergoeding uit het fonds voor de landbouw voor aan ziekte gestorven vee (veefonds) toebehorende aan Jordanus van Calker, Martinus Kempenaars en Lambertus van de Grient; met blanco formulieren en instructies, 1840-1842, 1846 (**beschadigd**)  
1 omslag
1761. Verordening ter voorkoming van veepest in de gemeente, drukwerk, 1867  
1 stuk
1762. Besluit van de burgemeester houdende bepaling dat de in de Henriëttewaard lopende runderen van A.J.H. van Roosmalen wegens aldaar heersende veeziekte zonder zijn toestemming daaruit mogen worden verwijderd of in een andere weide geschaard, concept, 1870  
1 stuk
1763. Stukken betreffende de onteigening en het afmaken van een aan longziekte lijdende melkkoe, toebehorende aan Francis van de Goor, veehouder te Waalwijk, en de openbare verkoop van de huid en het vlees ervan, 1874-1875  
1 omslag

#### 1922-1946

*Op grond van de Vee/Vleeskeuringswet was de veekeuringsdienst vanuit Vught werkzaam. Eind jaren dertig krijgen (genummerde uitgaande) stukken in verband met de **veewet** een 'V', later KWV-signatuur mee, waaronder ook uitgaande stukken worden gerangschikt. Vergelijkbare zaken vanaf 1922 zijn zo bijeengebracht uit algemene verzameling van Ingekomen Stukken. Aanverwante zaken betreffen de Destructor / NCB te Son.*

1764.-

1787. Stukken betreffende besmettelijke veeziekten en maatregelen in dat kader door het veeartsenijkundig staatstoezicht resp. de plaatselijke veearts genomen (V-dossiers), 1921-1944

24 omslagen

|       |      |       |      |
|-------|------|-------|------|
| 1764. | 1921 | 1777. | 1934 |
| 1765. | 1922 | 1778. | 1935 |
| 1766. | 1923 | 1779. | 1936 |
| 1767. | 1924 | 1780. | 1937 |
| 1768. | 1925 | 1781. | 1938 |
| 1769. | 1926 | 1782. | 1939 |
| 1770. | 1927 | 1783. | 1940 |
| 1771. | 1928 | 1784. | 1941 |
| 1772. | 1929 | 1785. | 1942 |
| 1773. | 1930 | 1786. | 1943 |
| 1774. | 1931 | 1787. | 1944 |
| 1775. | 1932 |       |      |
| 1776. | 1933 |       |      |

1788. Bouw van het noodslachtingsgebouw en kadaverhuis te Vught, bestek en bouwtekening, 1934

1 omslag

## 10.2. Distributie van goederen

*Vgl. Distributiewet 1916 aug. 19 / Stb 416*

1789. Besluiten en maatregelen voor distributie van granen en meel en brood, 1915  
1 omslag

1790. Verordening op het beheer van het distributiebedrijf in de gemeente, met besluit van goedkeuring door G.S., 1918  
1 stuk

1791.  
-1793. Gemeentelijke graancommissie, 1918-1919  
2 omslagen; 1 deel

*De burgemeester fungeerde als voorzitter van de commissie die actief was tussen jan. 1918 en mei 1919.*

1791. Graan en zaad, 1918  
1792. Graan en zaad, 1919  
1793. Formulierboek levering van erwten, 1918  
1 deel / **GF.**

1794. Rijkskantoor voor vee en paarden, 1918-1919  
1 omslag

1922-1946

- 1795.-  
1796. Uitdelingen in natura en distributie, 1940-1941  
2 omslagen; 1 pak

*In plaats van hulpverlening in individuele noodgevallen kwam de gereguleerde verdeling van schaarse goederen in de oorlogsjaren, de distributie. De bezetter stelde*

*bijzondere steunmaatregelen in voor bijzondere groeperingen met pro-Duitse achtergrond. In de bevrijdingsperiode kreeg dit soort maatregelen een ander karakter (oorlogsslachtoffers).*

- 1795. 1940 Textiel; Brandstof
- 1796. 1941 Nationaal Fonds voor Bijzondere Noden!

1797.-  
1798. Steun aan Kleine Boeren, 1937-1944 2 omslagen

- 1797. 1937
- 1798. 1939-1941-1944; met omslag (19<sup>de</sup> eeuw).

1799.-  
1801. Verordeningen van het Departement van Handel of het Centraal Distributiekantoor aan de distributiediensten, drukwerk, 1941-1942 en 1946 3 omslagen

*Dergelijke circulaires treft men verspreid aan in verschillende reeksen ingekomen stukken.*

- 1799. 1941
- 1800. 1942
- 1801. 1946

1802. Distributiekaarten voor extra brood, aan particuliere personen afgegeven en weer ingenomen, drukwerk, 1941-1942 1 omslag

1803 Aanvraagbriefjes voor extra textielgoederen, stencilwerk, 1946 (**vermist**) 1 omslag

### 10.3. Broodzetting

*Vgl. in dit verband KB 1820 jan. 20 / stb 89.*

1804. Register van processen-verbaal houdende bepaling van de broodzetting, opgemaakt door burgemeester en assessoren, 1827-1829 1 katern

*Zie ook 927 [ca. 1830/1832] iets met brood, 1823: tabel en tarief (**Zwaar beschadigd**)*

1805. Stukken betreffende de broodzetting, 1843, 1845, 1846 1 omslag

1922-1946

### 10.4. Tiendrechten

1806. Staat van uit te keren schadeloosstelling ingevolge de Tiendwet 1907 juli 16 /stb 222 en te heffen tiendrechten inzake De Tiend van Engelen toebehorende aan het **Waterschap** de Binnenpolder van Engelen, opgemaakt door de Tiendcommissie in het negende tienddistrict (standplaats 's-Hertogenbosch), toegezonden om ter visie te leggen, authentiek afschrift, 1912. 1 deel

## Keuringsdienst van Waren

*Opgericht in 1921 (Kb 1921 maart 10 /stb 592) nam de gemeente deel aan een samenwerkingsverband die uitvoer gaf aan de Warenwet.*

- 1807.-  
1829. Verordeningen, kwartaalberichten, jaarverslagen, begrotingen, retributies, 1920-1944  
23 omslagen

*Ontbreekt het jaar 1927*

|       |              |       |      |
|-------|--------------|-------|------|
| 1807. | 1920-1921    | 1817. | 1932 |
|       | Ook Bokhoven | 1818. | 1933 |
| 1808. | 1922         | 1819. | 1934 |
|       | Ook Bokhoven | 1820. | 1935 |
| 1809. | 1923         | 1821. | 1936 |
| 1810. | 1924         | 1922. | 1937 |
| 1811. | 1925         | 1823. | 1938 |
| 1812. | 1926         | 1824. | 1939 |
|       |              | 1825. | 1940 |
| 1813. | 1928         | 1826. | 1941 |
| 1814. | 1929         | 1827. | 1942 |
| 1815. | 1930         | 1828. | 1943 |
| 1816. | 1931         | 1829. | 1944 |

1830. Maatregelen ingevolge de Afvalbesluiten (1941) om slachtafval in te zamelen, 1941  
1 omslag

## 10.5. Nijverheid en industrie

- 1831 Staat van beroepen, gespecificeerd naar leeftijdscategorie, concept, fragment / **GF**; staat van fabrieken en werkplaatsen met meer dan twee personen, [eind 19<sup>de</sup> eeuw]  
1 omslag

## 11. MILITAIRE ZAKEN

*Conscriptie-wet 1811 nov. 1, aangevuld met Kb 1813 dec. 20 en de Wet op nationale militie van 1817 jan. 8 leverde de organisatie van het Nederlandse leger op.*

### 11.1. Nationale militie

1832. Aantekeningen met betrekking tot pensioenuitkering aan in Engelen woonachtig zijnde militairen, 1822, 1825, [z.d.]  
1 omslag
1833. Stukken betreffende uitreiking van stukken en verstrekking van inlichtingen door de gemeente in zake verlening van schadevergoeding door het ministerie van oorlog aan de weduwe van H. van den Dungen, omdat dat haar man in 1899 door een militaire wielrijder is aangereden en overleden, 1899-1913  
1 omslag

- 1834.-  
1835.      Inschrijvingsregisters en alfabetische lijsten voor de nationale militie, 1838-1921  
83 omslagen / **GF**
- In 1843 zijn geen personen ingeschreven of op de alfabetische lijst geplaatst. In 1848 zijn geen personen ingeschreven; de alfabetische lijst bestaat alleen uit bij vorige lichtingen voor één jaar vrijgestelde personen. De lichtingen liggen een jaar later dan inschrijvingen. Voor de jaren 1888 en 188 zijn inschrijvingsregister in een tweede exemplaar aanwezig.*
1834.      1838-1883  
1835.      1884-1921
1836.      Uittreksels afgegeven door de burgerlijke stand ten behoeve van de inschrijving in de nationale militie, 1851-1857  
1 omslag
1837.      Algemene alfabetische lijsten voor de nationale militie, gemeente Engelen met de gemeente Bokhoven, opgemaakt door de burgemeester van Engelen, 1849-1861  
13 katernen / **GF**
1838.      Register van lotelingen voor de nationale militie van de gemeente Engelen met de gemeente Bokhoven, ingeschreven tussen 1858-1861, die bij het inwerking treden van de Wet van 19 augustus 1861 (Stbl 72) tijdelijk zijn vrijgesteld en waaromtrent op grond van art. 190 van die Wet in 1862 een uitspraak moet worden gedaan, opgemaakt door de burgemeester van Engelen, 1862  
1 katern / **GF**
1839.      Lotingsregisters voor de nationale militie, (1864) 1914-1920  
1 katern; 2 stukken
- Voor de lichting van 1915 waren geen lotelingen in de gemeente aanwezig. In uitgevaardigde wetten betreffende bijzondere maatregelen m.b.t. de lichtingen 1916-1919 werd bepaald dat voor die lichtingen geen loting werd gehouden.*
1840.      Uittreksels uit de lotingsregisters van de gemeenten Bokhoven en Engelen met Empel van personen in Engelen woonachtig; met latere aantekeningen van inlijving en veranderingen in de dienstdienst (lichting valt een jaar later) voorgevallen, 1901-1909  
9 katernen / **GF**
- 1841.-  
1844.      Registers van verlofgangers van de nationale militie, 1859-1873, 1896-1924; met latere (1896?-) aantekeningen van veranderingen in de dienstdienst voorgevallen, overbrenging naar het verlofgangersregister van en overgang naar de landweer.  
*Zie ook Algemene correspondentie Militaire Zaken m.b.t. Landweer die formeel werd opgeheven in 1922*  
3 katernen; 1 deel / **GF**
1841.      1859 oktober-1873 mei  
1 katern  
1842.      1896 augustus-1916 februari  
1 katern  
1843.      1905 maart-1914 augustus;  
met aantekeningen van veranderingen in de dienstdienst voorgevallen en van overgang naar de landweer, 1911 juni-1917 augustus  
1 deel  
1844.      1912 september-1924 februari;

met aantekeningen van veranderingen in de dienstdtijd voorgevallen, 1912  
september-1938 oktober.(**beschadigd**) 1 katern

1845. Circulaires betreffende oproepen en verloven van militairen en verlofgangers, 1877-1892  
1 omslag

1846. Circulaires betreffende mutaties van legeronderdelen, drukwerk, 1870-1892  
1 pak

1847.-  
1850. Stukken betreffende de nationale milite en landstorm, 1900-1922 4 omslagen

1847. 1882-1915

1848. 1916-1917

1849. 1918

1850. 1919-1920

#### 1922-1946

1851. Inschrijvingsregisters, met alfabetische registers, voor de nationale milite, 1922-1941  
17 delen / GF

1852. Lotingsregisters voor de nationale milite, 1922 1 katern / GF

1853. Zie voor klein formaat lotingsregisters hierna inv.nr >> :a algemene correspondentie.  
Gemeenschappelijk alfabetisch register voor dienstplichtigen, 1930  
1 katern / GF

1854. Register van [verlofgangers] van de nationale milite, 1924-19>>; voor- en achterblad  
ontbreekt (m.b.t. nr 1-6 en 133-138) 1 omslag/ GF

1855.-  
1877. Algemene correspondentie m.b.t. tot militaire zaken (dossiers D), 1922-1945  
15 omslagen

*Betreft mededelingen omtrent inschrijving van lichting dienstplichtigen en (her)keuring, uittoting en toewijzing (vgl. 1923-1929: lotingsregister), indeling en inlijving, verandering van standplaats (mutaties), verlofgangers, alsmede herhalingsoefeningen, militaire bijstand en vorderingen van goederen (bijv. paarden, auto's). Inspectierondes ten aanzien van de militaire registratie ter secretarie. Correspondentie afkomstig van individuen betreffen vooral militaire vrijstelling (broederdienst), vergoeding, uitstel e.d.; met inbegrip van uittreksel uit de burgerlijke stand. Opgenomen is soms ook de burgerwacht. In 1938 blijkt de gemeente uitgaande stukken een eigen signatuur'D' mee te geven. Dergelijke uitgaande stukken komen vanaf 134 met nummering voor. Zo kan voor collecties ten behoeve van oud-militairen verwezen worden naar de algemene correspondentie (AZ-varia). De dossiers grotendeels intact gelaten zoals aangetroffen (let op verschillende wijzen van schade).*

1855. 1922

1856. 1923

1857. 1924

1858. 1925 Lotingsreg.

1859. 1926 Register en persoonskaarten dienstplichtigen

|       |                                                    |
|-------|----------------------------------------------------|
| 1860. | 1927 Kaarten dienstplichtigen                      |
| 1861. | 1928                                               |
| 1862. | 1929 Kaarten dienstplichtigen                      |
| 1863. | 1930                                               |
| 1864. | 1931                                               |
| 1865. | 1932                                               |
| 1866. | 1933                                               |
| 1867. | 1934. Met uitgaande stukken (676-807)              |
| 1868. | 1935. Met uitgaande stukken (821-946)              |
| 1869. | 1936. Met uitgaande stukken (957-1106)             |
| 1870. | 1937. Met uitgaande stukken (1115-1188)            |
| 1871. | 1938. Met uitgaande stukken (1192D-2424D)          |
| 1872. | 1939. Met uitgaande stukken (2425D-2493D)          |
| 1873. | 1940. Met uitgaande stukken (2494D-2041D)          |
| 1874. | 1941. Met uitgaande stukken (2042D-2159D)          |
| 1875. | 1942-1944 aug. Met uitgaande stukken (2160D-2170D) |
| 1876. | 1944 sept-dec. Met uitgaande stukken (2494D-2041D) |
| 1877. | 1944-1946. Kostenvergoeding                        |

*Zie dossierarchief 1.865: Inschrijvingsregisters voor dienstplichtigen, 1941-1972.*

## 11.2. Schutterij

*Voor de periode 1922-1946 bestaan geen stukken omdat toen de schutterij niet meer bestond.*

*Zie ook inv.nr 829*

|       |                                                                                                                                                                                                                                 |          |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1878. | Akten waarbij door het gemeentebestuur eervol ontslag wordt verleend aan Petrus Johannes van der Doelen, Petrus van der Zanden, Cornelis Kempenaars en Franciscus van de Grint als leden bij de rustende schutterij, 1870, 1875 | 1 omslag |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|

*Waarschijnlijk door de betreffende personen niet afgehaald.*

*Zie Ingekomen 1882: verslag van de lichte van de schutterij.*

## 11.3. Landstorm

|                |                                                                                                                                                                                                    |                      |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1879.          | Inschrijvingsregisters van tot de landstorm behorende dienstplichtigen van wie uitsluitend ongewapende dienst kan worden gevorderd, jaarklassen 1915-1919, 1921, [opgemaakt 1914-1916, 1918, 1921] | 1 omslag/ <b>GF</b>  |
| 1880.          | Staten houdende opgave van inlijving van landstorm-plichtigen uit de gemeente, jaarklassen 1908-1910, 1913, 1916, 1917, opgemaakt 1915-1917                                                        | 1 omslag             |
| 1881.<br>1917. | Keuringsregisters, jaarklassen 1898, 1899, 1901-1914, 1916, 1917, opgemaakt 1915-1917.                                                                                                             | 1 omslag             |
| 1882.          | Keuringsregisters van voor de krijgsdienst ongeschikt verklaarde personen, jaarklassen 1917 en 1918, opgemaakt 1918                                                                                | 1 omslag / <b>GF</b> |

#### 1922-1946

*Bijzondere vrijwillige landstorm werd ingesteld in 1918. Er zijn betrekkelijk weinig stukken aangetroffen in de Algemene Correspondentie, waarom alles in een omslag is samengebracht.*

1884. Stukken betreffende de landstorm, 1922-1935 1 omslag

#### **11.4. Landweer**

1884. Inschrijvingsregister van landweerplichtigen volgens art. 26 van de Landweerwet, 1913 augustus-1924 mei, met aantekeningen van vertrek en veranderingen in de diensttijd voorgevallen, 1918 maart-1935 november 1 katern / **GF**

#### 1922-1946

*De aparte organisatie voor de landweer werd opgeheven in 1922. De weinige stukken hierop betrekking hebbend, zijn bij de algemene correspondentie van militaire zaken gelaten.*

1885. Vrijwillige burgerdienst (VBD), 1939 1 omslag

#### **11.5. Militaire Collectes**

*Begonnen direct bij de oprichting van de Nederlandse staat in april 1815 (ter herinnering aan de slag bij Waterloo) werden jaarlijks collectes georganiseerd door een steuncomité dat een jaarverslag van de opbrengst uitbracht dat het Fond ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden 'had opgehaald.*

1886.-  
1888. Collectes ten behoeve van militairen, 1819-1935 3omslagen

1886. 1819-1831 Jaarverslagen, drukwerk  
1887. 1867-1903 Jaarverslagen, circulaires, strooibiljetten  
1888. 1922-1935

#### **11.6. Inkwartiering, leveranties en spandiensten**

##### **vermist**

1889. Stukken betreffende vergoeding door het Rijk van door inwoners op 25 en 27 november en op 24 december 1830 geleverde transportmiddelen en verrichte spandiensten ten dienste der artillerie op het fort Crevecoeur, 1830-1832 1 omslag

1890. Staten van inwoners die voor het verlenen van inkwartiering en stalling in aanmerking komen, 1870, 1873, 1874, 1892 1 omslag

1891. Lijst van trekpaarden, gekeurd voor militaire inzet, 1893 1 omslag

1892. Vragenlijst, bekendmaking en correspondentie in verband met grote militaire manoeuvres in september 1911, 1910-1911 1 omslag

1922-1946

1893. Stukken betreffende vordering van paarden en/of automobielen in tijd van oorlog, 1922-1939 1 omslag

1894. Stukken betreffende herhalingsoefeningen in 1928, 1926-1927 (1929) 1 omslag

*Aangetroffen bundel is deels weggerot; als zodanig intact gelaten.*

- 1895 Algehele Mobilisatie, originele omslag (leeg aangetroffen; bestemd voor formulieren?), [ca. 1939?] 1 stuk

**Oorlogsmaatregelen 1940-1945**

*De uitzonderlijke situatie die ontstond ten gevolge van de Duitse bezetting in mei 1940 leidde tot verschillende maatregelen die niet in het gewone schema passen.*

- 1896.-  
1901. Vorderingen van goederen, restitutie van in beslaggenomen voorwerpen. Opruimen van oorlogstuig, 1941-1945 6 omslagen

1896. 1941 Non-ferro metalen  
1897. 1942 Rijwielen, klokken, buitenboordmotoren, joodse goederen  
1898. 1943  
1899. 1944  
1900. 1945 oorlogsmateriaal  
1901. Nederlandsche Beheersinstituut 1945.

- 1902.-  
1905. Vordering van personen ofwel Duitse arbeidsdienst (D), 1941-1944 4 omslagen

*De Duitse bezetter verwachtte van de Nederlanders geen militaire dienstplicht. In plaats daarvan kwam wel de verplichte Nederlandse Arbeidsdienst, afgekort N.A.D., die primair oorlogs-economische doeleinden diende. Er werden **aparte dossiers 'D'** gevormd, welke signatuur ook uitgaande stukken meekregen Voornamelijk financiële regelingen rond kostwinnerschap en bewijs van goed gedrag.*

1902. 1941  
1903. 1942  
1904. 1943  
1905. 1944.

1906. R-verrichtingen' opgelegd van Duitse zijde. Correspondentie en Inkwartiering 1940-1945

|       |                                                       |          |
|-------|-------------------------------------------------------|----------|
|       |                                                       | 1 omslag |
| 1907. | Inkwartiering en vordering door de Geallieerden, 1945 | 1 omslag |

*Zie dossierarchief 1.865.232.3: Principe-besluit inzake rechtsovername (..) kostwinnersvergoeding, 1944.*

**II. GEDEPONEERDE ARCHIEVEN**

**A. Kempaer**

**B. Binnenpolder**

**C. Buitenpolder**

## Bijlage 1

### Bouwvergunningen

#### Inv.nr 1393 (1909-1922)

| Nummer | Aanvrager                                           | Vergunning                                                                                                                                                                                                                             | Ligging                                | Datum         |
|--------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|---------------|
| 1.     | Vereeniging van vrouwen tot het geven van onderwijs | bouw van een bewaarschool, schuur met paardenstal en doorrit, en een bijzondere school voor meisjes                                                                                                                                    | perceel aan het klooster               | 14 aug. 1909  |
| 2.     | Vereeniging van vrouwen tot het geven van onderwijs | maken en hebben van een ondergrondse leiding door de openbare straat achter het klooster en het maken van een stoepje aan de voorkant der bijzondere dagschool; gewijzigde inrichting en ligging van de bijzondere school voor meisjes | -                                      | 13 nov.1909   |
| 3.     | N.A. Hagelaar                                       | verbouw van een woning                                                                                                                                                                                                                 | Kerkstraat                             | 29 mei 1911   |
| 4.     | Rijkswaterstaat                                     | bouw van een sluis-knechtswoning met schuurtje                                                                                                                                                                                         | bij de schutsluis in de Henriëttewaard | 11 juli 1911  |
| 5.     | A. Leijte                                           | bouw van een woonhuis                                                                                                                                                                                                                  | perceel kad. sectie E nrs 508-511      | 23 juli 1912  |
| 6.     | Hub. van Maaren                                     | bouw van een smederij                                                                                                                                                                                                                  | perceel kad. sectie E nr 578           | 21 april 1913 |
| 7.     | J. Hagelaar                                         | bouw van een woonhuis                                                                                                                                                                                                                  | -                                      | 01 okt. 1917  |
| 8.     | A.B. Kläsener                                       | verbouw van de voormalige roomboterfabriek tot twee woningen met stalling                                                                                                                                                              | Achterstraat                           | 03 nov. 1917  |
| 9.     | weduwe Van Gent                                     | bouw van een schuur aan het woonhuis                                                                                                                                                                                                   | -                                      | 22 dec. 1919  |
| 10.    | F. van de Grint                                     | herbouw van een ingestorte woning                                                                                                                                                                                                      | Diezekant                              | 29 dec. 1919  |

7.a C. van Buul verbouwing achterdeel van woonhuis 24 sept. 1917

10.a N. v/d Wiel woning E 562 1921 okt. 7

## Bijlage 2

### Inv.nr 1395: 1922-1946

Geen vergunningen aangetroffen voor: 1931, 1934, 1939-1941, 1943-1946.

Bouw- en Woning (en Welstands-)toezicht voor Noord-Brabant-Oost vanaf 1936 speurbaar.

Sommige bouwtekeningen en/of bouwaanvragen zijn zwaar beschadigd.

1922

|                |                       |
|----------------|-----------------------|
| C. Bouwman     | 4 premiebouw-woningen |
| N. van de Wiel | woning                |
| J. Hagelaar    | woning (kad. 714)     |

1923

L. Mommersteeg  
P. Leijte

1924

|              |                 |
|--------------|-----------------|
| A. v/d Oever | woning          |
| A. Huysmans  | woning (E 592)  |
| A.J. Leijte  | woning (E 1146) |
| C. V/d Salm  | schuur (E 1146) |

1925

Pensionaat  
grondkabel

1926

|             |                |
|-------------|----------------|
| J.B. Somers | schuur (E 850) |
|-------------|----------------|

1927

|               |                          |
|---------------|--------------------------|
| H. Alsemgeest | verbouwing Diezekant 10a |
|---------------|--------------------------|

1928

|             |                               |
|-------------|-------------------------------|
| M. v/d Wiel | houten woonhuis bij Keersluis |
|-------------|-------------------------------|

1929

|               |       |
|---------------|-------|
| H. Alsemgeest | kabel |
|---------------|-------|

1930

hooimijtwet: aanvragen niet gespecificeerd. (zie ook Landbouw)  
Zuster kloosterwasserij

1932

|             |                               |
|-------------|-------------------------------|
| J. Bouwmans | woning/ stalling E 292 en 825 |
|-------------|-------------------------------|

1933

|                 |                     |
|-----------------|---------------------|
| H. Alsemgeest   | woning              |
| H. van Hal      | woonhuis            |
| Gebr. Van Gendt | bergschuur          |
| J. v/d Berg     | winkel / slachterij |
| P.v/d Griendt   | winkel / slachterij |

|                       |                                               |
|-----------------------|-----------------------------------------------|
| parochiebestuur       | kerk en pastorie                              |
| 1935                  |                                               |
| H. Alsemgeest         | schuur                                        |
| H. Alsemgeest         | woonhuis                                      |
| L. Vuchts             | woonhuis                                      |
| 1936                  |                                               |
| Th. Boumans           | woonhuis                                      |
| Wed. Murray-Godschalk | woonhuis                                      |
| 1937                  |                                               |
| C. van Hal            | woonhuis (zie ook 1938)                       |
| PTT                   | kabel                                         |
| 1938                  |                                               |
| P.J. Leijte           | slachterij met winkel                         |
| C.J. van Hal          | arbeiderswoning (zie ook 1937)                |
| Wed A. v/d Lede       | washuis, bakhoven, bergplaats (onbekend jaar) |
| Zusters               | verdieping boven slaapzaal                    |
| 1942                  |                                               |
| Zusters               | scheidingsmuur                                |
| N. Hagerlaer          | bakkerij                                      |

### Bijlage 3

Archivalia daterend vóór 1946 in het dossierarchief gemeente Engelen (1946-1971)

**Gemarkeerd** zijn die codenummers die eigenlijk thuishoren in NA Engelen

2.07.11

Voorgenomen maar niet gerealiseerde vereniging van de gemeente met Ht (1939/40).

2.07.351.32

Kwestie rond toewijzing door BenW van leegstaande onderwijzerswoning aan gemeenteveldwachter, 1940.

2.07.351.32

Overzicht van verhuring der scharen op gemeenteweide, 1945.

2.07.352.11

Gemeentebegrotingen, 1928-1945.

2.07.352.18

Gemeenterekeningen, 1921-1945.

2.07.352.65

Overeenkomst tussen de gemeente en Centraal Bureau voor Verificatie (VNG) betreffend driemaandelijks controle van diverse gemeentelijke financiën, 1942.

**2.07.51**

**Verkiezing, benoeming en toelating van de leden van de tijdelijke gemeenteraad, 1945.**

**2.07.51**

**Reglement van orde voor de vergaderingen van de raad, 1922 mrt 13.**

2.07.531

Aanwijzing van plaatsvervangend-bgm, 1939-1945.

2.07.532

Aanwijzing van A. Willemse tot waarnemend bgm, 1946.

2.07.533

Reglement op de rechtstoestand van de secretaris, 1934-1935.

2.07.533

Instructie voor de secretaris; met wijzigingen, 1935.

2.07.534

Reglement op rechtstoestand van de gemeenteontvanger, met wijzigingen, 1934-1935.

2.07.534

Instructie voor de gemeenteontvanger, met wijzigingen, 1935.

2.07.534

Aanwijzing van L. de Rooij tot waarnemend gemeenteontvanger, 1944.

2.07.76

Chronologisch register van besluiten genomen door burgemeester, 1941-1944.

2.08.17

Ambtenarenreglement, 1934.

2.08.741

Verordening tot regeling van het salaris van de ambtenaar ter secretarie, 1944-1945

2.08.741

Toepassing van rijksbezoldigingsmaatregelen op het gemeentepersoneel, 1944-

1.712.4

Verwoeste huizen, 1945-

1.714.11

Verordening op het heffen van opcenten op de grondbelasting, 1943

1.714.31

Verordening op het heffen van opcenten op personele belasting, 1945

1.714.38

Hondenbelasting, 1935.

1.718.7

Verordeningen op de heffing van leges, 1923.

1.719.521

Verordeningen op de heffing van verlofsrecht voor verkoop zwak alcoholische drank in het klein, 1932, 1934, 1935

1.75

Algemene Politieverordening, 1923

1.75

Eervol ontslag aan gemeenteveldwachter C. Fijneman, 1943

1.751.11

Verordening tot heffing van aanplakrechten, 1942

1.755.22

Reglement op de rechtstoestand van de ambtenaren van de burgerlijke stand, 1934-1935

1.773.12

Verordeningen op de heffing van keurloon, 1941

1.773.125

Verordening op de heffing van besmettelijke-ziektegeden, 1943

1.776.1

Verordening op de algemene begraafplaats (...) begrafenisrechten, 1889-1899

1.778.5

Toetreding tot de gemeenschappelijke regeling voor het Bouw- Woning- en Welstandstoezicht Noord-

**Brabant Oost, 1941**

**1.778.51 Bouwverordening voor de gemeente, 1933**

1.782

Aanvulling van het Arbeidsovereenkomstenbesluit Luchtbeschermingsdienst, 1942

1.842.5

Reglement voor het Burgerlijk Armbestuur, 1913

1.851.22 (07-2)

Vaststelling van bedragen per leerling (..) t.b.v. openbaar gewoon lager onderwijs, 1942-1944

1.851.22 (07-2)

Vaststelling van de bedragen per leerling art 55bis etc. (...) t.b.v. bijzonder gewoon lager onderwijs, 1938-1971

1.851.22 (07-2)

Vaststelling van de bedragen per leerling art 55bis etc. (..) t.b.v. voortgezet gewoon lager onderwijs, 1938-1971

1.865

Inschrijvingsregisters voor dienstplichtigen, 1941-1972

1.865.232.3

Principebesluit inzake rechtsvordering (..) kostwinnersvergoeding, 1944.

Burgerlijk Armbestuur

BA 07.352.11

Begrotingen 1940-1964

BA 07.352.18

Jaarrekeningen, 1940-1955

Nader uitwerken m.b.t. volgende Basisarchieffcode/ nrs

**Globaal overzicht van de ten Raadhuize aanwezige naslagwerken, 1860**  
(naar inv.nr 478, pag. 3-15)

Politieblad 1852-1860  
Provinciaal Blad 1821-1860; met bijblad en register  
Staatsblad 1818; met bijvoegsel  
Almanak Noord Brabant 1821-1858  
Kantoorplakalmanakken 1847-1860  
Lijst van gedrukte stukken. S Bosch  
D. Enklaar, *De vriend van den landman*, 1837-1839  
Noodwendig handboek  
Verslag der provincie Noord Brabant 1851-1860  
Notulen  
Vervolg op het Groot Plakaatboek, Zwolle 1837  
Handleiding tot het houden van registers, s Bosch 1836

etc  
Staatsregt  
Staatregt van Nederland, 1860 - *vermist?*  
Handboek schoolopzieners  
Wet lager onderwijs  
Handboek voor ambtenaren  
Wet jagt,  
circulaire  
staatsblad  
Wet kiesregt  
Burgerlijk wetboek, 1837  
Wetboek strafregt  
Grondwet, 's Bosch 1848  
Staatsblad  
Handleiding der wet op het zegelregt, Amsterdam 1844  
Zegelbelasting 1844 - *Vermist?*  
Staatsblad  
Provinciaal Blad nr  
Besluit van den minister .. instellingen van weldadigheid (in duplo)  
Handleiding voor de armen administratie, Utrecht 1834 – *Vermist?*  
Vervolg, Utrecht 1842 – *Vermist?*  
Reglement voor het Burgerlijk Armbestuur, 1856  
Wet tot regeling van het armbestuur, S Bosch 1854  
Aardrijkskundig handwoordenboek van Nederland, Breda 1853 - *Schenking bgm Calker*  
Alphabetische lijst der gemeenten (..) briefbestelling, z.j.  
Algemeene kunstwoordentolk, Gouda 1855  
Nieuwe bijdragen ter bevordering van het onderwijs en de opvoeding, Leiden 1819-1858.

## **Wetgeving en administratie/registratie**

Onderwijs Oudercommissie LOwet 1920 art. 20 / 1920 okt. 9/stb 778

Comm schoolverzuim Leer-lichtwet 1900

Kb 1927 apr. 30/stb 143 moter rijwilwet

Besmettelijk ziekten 6 mei 1922 stb 272

Ouderdomswet 1919 nov. 4 / stb 628

Warenwet 19 set. 1919 / stb 581

Vleeskeuringswet 1919 juli 25 / stb 524

Paardenwet 1918 juni 18/stb 419

Archiefwet 1918 juni 17/stb 378

Werkloosheidsbesluit 1917

Distributiewet 1916 aug. 19/stb 416

Invaliditeitswet 1913 juni 5/stb 205

Woningwet 1901 juni 22/stb 158 (bouwvergunningen, verslag volkshuisvesting)

Leerplichtwet 1900 juli 7 / stb 111

Veiligheidswet 1895 juli 20/stb 154

Trekpaarden kb 1893 sept. 25/28

Attestatie de vita kb 1891 febr. 16 / stb 30 (pensioenen)

Arbeidswet 1889 mei 5 / stb 48 (arbeidskaarten)

Krankzinnigenwet 1884 apr. 27/stb 96

Drankwet 1881 juni 28 / stb 97

Hinderwet 1875 juni 2 / stb. 95.

Zetters 1870 apr. 5 / stb 63; kb 1898 dec. 8 / stb 264

Geneeskunst 1865 juni 1 / stb 60 (artsverklaringen overlijden)

Broodzetting KB 1820 jan. 20 / stb 89

Zegelwet 1797 sept. 30 (zegelplichtige akten/repertoire)

### **Mommers St.Oedenrode (1928)**

[G4.1 Momm, levert een gedegen inventaris van een dorpsarchief. Zie ook Den Dungen

Vooraf pag. 67-129 inv.nr 1205-3845

*Met nam zijn relatering aan de 19<sup>de</sup> eeuwse wetgeving mag als en wezenlijke aanvulling worden gezien. Administratie en registratie weerspiegelen wetgeving op alle drie de niveaus binnen de nationale staat. Meteen laat zich uit de inventaris aflezen welke lacunes in overlevering c.q. vertraging in toepassing zich voordoen.*